

member that the first and second batches of Supplementary Estimates were presented in August and December respectively. The Supplementary Estimates presented then were solely for 'New Service' Schemes. (New Service means a service, expenditure of which is not contemplated in the Budget for the year and for which a Supplementary statement of expenditure should be presented to the Legislature).

The present batch of the Supplementary Estimates relates not only to 'New Service' schemes but also to excesses over grants voted by the Assembly. Details of the Estimates are given in the Explanatory Note, copies of which have been placed on the Table of the House.

These Supplementary Estimates fall under 38 different grants including two wholly 'Charged' items. The total of all the Supplementary grants relating to the Revenue Account is Rs. 20.46 lakhs under 'Charged' and Rs. 670.86 lakhs under 'Voted'. The supplementary grant under Capital Account is Rs. 366.68 lakhs while that under Debt Heads amounts to Rs. 4130.76 lakhs under 'Charged' and Rs. 678.05 lakhs under 'Voted'.

But the above items do not all represent net increase over the Budget appropriations. In the case of the expenditure on equipment provided for the Kurnool and Guntur Medical Colleges and the Gandhi Medical College, Hyderabad (item 2 under Demand XVIII Medical), the entire amount of Rs. 15.00 lakhs will be reimbursed by the Government of India. Similarly the sum of Rs. 13.20 lakhs provided for scholarships to the students belonging to Backward Classes (item 1 under Demand XXVI Welfare of Scheduled Tribes, Castes, etc) will be reimbursed by the Government of India.

In certain other cases, supplementary grants have been necessitated by a change in classification e.g. expenditure on Leprosy Control Scheme shown under 'Demand XIX-Public Health' has been transferred to 'Demand XVIII-Medical'. Similarly, expenditure on operation and maintenance charges of the completed works relating to the Machkund Hydro Electric Joint Scheme originally provided for under 'Demand XLV-

Capital Outlay on Electricity Schemes has been transferred to 'Demand XXVIII Electricity.' In such cases, there will be corresponding savings under the Demand under which provisions were originally made.

Under the system of 'gross budgeting', the vote of the Legislature has to be taken for the gross items. This has led to the exhibition of a large amount of Rs. 1.14 crores under 'Demand XLV Capital Outlay on Electricity Schemes' even though there is a credit of Rs. 1.13 crores resulting in the net increase of only Rs. 10 lakh.

In certain cases the amounts provided will be ultimately met from Funds such as Famine Relief Fund. Under Grant IX Irrigation the amount of Rs. 28 lakhs provided for carrying out repairs etc., to minor irrigation works with a view to provide labour for the unemployed, and the amount of Rs. 73.91 lakhs provided for restoring the irrigation sources damaged by natural calamities, viz., heavy floods or rains in 1959, will be met from the Famine Relief Fund

In regard to Plan allocations certain new schemes under the Plan for which there is no budget provision have been introduced during the course of the year and in such cases token provisions of Rs. 100 are included in the Supplementary Estimates wherever the expenditure can be met by re-appropriation of funds within the grant. In other cases the actual amounts that are likely to be spent during the current year are provided.

As regards non-Plan items, instructions were issued as far back as January 1957 to all Heads of Departments to take steps to ensure that the provision is not exceeded under any of the heads under their control. The excesses mentioned above have occurred in spite of the efforts made by the Heads of Department to keep down the expenditure. In fact, these excesses are more or less of the nature of committed expenditure.

మిష్టర్ స్పీకర్ - ఈ Supplementary Demands ను తమ యెదుట గౌరవనీయ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టారు. గౌరవసభ్యులు దీనిమీద కోత ధిర్యానాలను 22-3-1960 వ తేదీ 3 గంటలలోపల దాఖలు చేయవచ్చును. దీని విచారణ, వోటింగు 25 తారీఖున జరుగుతుంది. ఇది నిన్నటి కార్యక్రమం గురించి గౌరవమంత్రిగారు చెప్పారు.

BUDGET FOR THE YEAR 1960-61
VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS
DEMAND No. XXV - Other Miscellaneous
Departments Rs. 1,22,50,900

Mr. Speaker : First, I think it is better that the Hon. Minister for Social Welfare replies. Then the Hon. Minister for Labour and Agriculture can reply.

The Minister for Social Welfare (Smt. Masoma Begum) : Mr. Speaker Sir, at the outset I must say that there have been no cut motions tabled as such for the "Women's Welfare" and I thank the hon. Members for not having done so.

Mr. Speaker : Probably, they did not know that you included the item in the 'Other Miscellaneous Departments'.

Sri P. Sundarayya (Gannavaram) : There is nothing to be cut, sir. There are only Rs. 2 or 3 lakhs provided under this item and that too is for staff and establishment. About Rs. 3000 or so are provided for scholarships and other things. So, what is there to be cut in that?

Smt. Masoma Begum : Several hon. members, sir, have objected to this Demand having been classified under the Miscellaneous Departments and the hon. Speaker also has agreed that "Women's Welfare" should not have been included in this. This suggestion of yours, Sir, and that of the hon. members will be borne in mind when the demand for 1961-62 is moved.

One of the hon. members Sri Ramulu had mentioned that beggar home should really be a home for beggars. A beggar home as conceived by the Planning Commission for the present is merely intended for the disabled beggars and is therefore more or less a charitable institution with small scale industries like carpentry, leather works, hosiery, cane work, embroidery, nawar making, weaving, etc. There are at present two beggar homes run by the Social Welfare Department—one for men and one for women—at Hyderabad and the strength is 100 in each. It is proposed to expand them by taking a few more inmates. The larger problem of eliminating begging which is a social problem is proposed to be tackled very rigorously after the beggar homes which the Corporations of Hyderabad and Secunderabad proposed to be

run with Government aid under the grants-in-aid schemes, begin to function.

An hon. lady member of the House, Sir, had referred to the Women's Welfare Department saying that the manner in which it has been classified in the budget is rather casual and it should be given greater importance. She wanted to have details at least for the future so that the hon. members might offer useful suggestions. The Government, Sir, are fully aware of the importance of this department and that is why it has become a permanent one.

The following are the non-agency plan schemes that are proposed to be taken up in 1960-61 at the cost shown against each. I shall read out the schemes, Sir:

1. In Andhra — continuance of service homes at Hyderabad and Anantapur costing about Rs. 2.90 lakhs.

2. Continuance of four vocational training centres. I had the occasion of visiting one of these vocational training centres where typewriting and secretariat work are being taught to the girls and it is being run in a very nice way. We are thinking of introducing more such centres in other areas also.

3. Then, provision of hostel facilities for the three vocational training centres at Cuddappah, Eluru and Anantapur—Rs. 0.200 lakhs.

4. Expansion of administration in Andhra—Rs. 0.500 lakhs.

5. Rehabilitation programme—Rs. 0.100 lakhs.

6. Improvement of existing women welfare branches—Rs. 0.200 lakhs.

7. Continuance of Arundhati Seva Sadanam, Allagudda in Kurnool district—Rs. 0.160 lakhs.

8. Continuance of service home at Kannapuram, newly opened this year—Rs. 0.430.

This is for the Andhra region. And now, for the Telangana :

1. Expansion of the administration—Rs. 0.870 lakhs.

2. Continuance of Women Welfare Branches and creches—Rs. 0, 600 lakhs.

3. Opening of three vocational centres—Rs. 0.560 lakhs.

And the total expenditure will be, Sir, Rs. 6.870 lakhs. The estimate for running the Women Welfare Department is Rs. 4.474 lakhs. The activities of the department were extended to the Telangana area only in 1959-60, by appointing an Assistant Women Welfare Officer for each District and by opening seven welfare branches. All the schemes find a place in the several publications that were brought out by the Planning Department which were circulated to the hon. members.

In 1960-61, three new vocational training centres and two creches are proposed to be opened in Telangana area.

The hon. lady member also referred to the Children's Protection Act and said that inspite of the Act, the living conditions of the several children have not improved. This is colossal problem, sir, which is receiving due attention. The fact that there is a department to look after such cases in the twin cities is serving as a deterrant as the number of cases of illtreatment of children is really going down.

The hon. member has also suggested that provision of cycle rickshaws to Mukhyasevikas should be made. This is not covered by this demand. However, I may observe that it does not seem to be a practical suggestion as the cycle-rickshaws can be used only in the dry season in the country-side. She has also suggested that it would be advantageous if the two gram-sevikas working in a block, work in the same area jointly. This is also not covered by this demand. However, the suggestion does not seem to be again practicable as it may result in the waste of man-power. She also had referred to the Scheduled Tribes Finance Development Corporation but as this item also does not come under this Demand, I shall wait till the other Demand is moved.

వ్యవసాయ శాఖామంత్రి (శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి) : అధ్యక్షా, ఈ
Miscellaneous Demands కు సంబంధించినంతవరకు గౌరవ సభ్యులంద

రికి వివరాలు సమర్పించబడినవి. దాంట్లో ఈ Labour కు సంబంధించిన వరకు Administration Sections పవిధంగా పరిశీలించి, తరువాత వచ్చే పథకాలు ఏమిటి, వాటికి పవిధంగా ప్రయత్నం చేయవలెను అనేది వివరంగా చెప్పబడింది. ఈ Miscellaneous Demands లో మిగతా కొన్ని subjects పేర్కొనబడినవి గౌరవనీయులు ఆకేవలం తెలిపారు కొంతమంది ఈ Miscellaneous Demand లో Labour ను పేర్కొనవలె దీని ప్రాముఖ్యత చిగ్గిపోయిందని ఇది ప్రత్యేకంగా ఉంటే బాగుంటుందని చెప్పారు. శ్రీమతి అమ్మన్నరాజుగారు దీనిని కలగలరగంప చేశారని అన్నారు. అవిధంగా భావించడం భావ్యం కాదని మనవి చెబుతున్నాను.

ఈ రోజులలో లేబరు యొక్క ప్రాముఖ్యత ప్రత్యేకంగా నేను చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. లేబరు యొక్క ప్రాముఖ్యత అందరికీ తెలుసు. వ్యవసాయ రంగంలో గాని, పారిశ్రామిక రంగంలో గాని, లేబరు యొక్క సంక్షేమము, వారి బాగుగుల గురించి ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా ఆలోచిస్తోంది. వారి సౌకర్యం కొరకు పవిధంగా ప్రయత్నం చేయాలి, ఉన్న చట్టాలలో పవిధంగా మార్పులు తీసుకురావాలి, నవినచట్టాలు ఏర్పడితే వారి, వారి working conditions బాగున్నవా, వారి వేతనాలు పవిధంగా ఉన్నవి; వారి సంక్షేమం కొరకు, వారి ఆరోగ్యం కొరకు, విద్య కొరకు పవిధమైన సౌకర్యము కలుగజేయాలి అనేది ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తోంది. దాని కొరకు కమిటీలు పేసి, వాటి ద్వారా వారి మంచిచెడ్డలు విచారించి, వారికి పవిధముగా సహాయము చేయాలి, అవి చట్టాలరూపేణ తీసుకురావడం జరుగుతోంది. అయితే అక్కడక్కడ clash of interests వస్తుంటాయి. మేనేజ్మెంట్ ఒక పవిధంగా, వారి సౌకర్యం పవిధంగా ఆలోచించడం జరుగుతోంది. వారి పర్యవేక్షణ కొరకు ఉద్యోగిగర్హులను నియమించి పవిధంగా కంట్రోలు చేయాలి ఆలోచించడం జరుగుతోంది.

కొన్ని సంవత్సరాల క్రితము కార్మికుల బాగుగులు విచారించుటకు చట్టాలు లేకుండెను. కార్మికులు, యజమానుల mercy పైన ఆధారపడి ఉండే రోజులు గతించినవి. ఇప్పుడు కార్మికుల సంక్షేమం కొరకు నడచు చట్టాలను పతీరుగా తీసుకురావలెనో ఆలోచనలు జరుగుతున్నవి.

కొందరు వారు సభ్యులు చెబుతూ కార్మికులకు పవిధంగాను సౌకర్యము కలిగించలేదని, వారి కొరకు చేసిన చట్టాలు అమలులోకి రావడంలేదని, కార్మికులు నష్టపడుతున్నారని చట్టాలలో వారి కొరకు ఉన్న పనులు వారికి అందుబాటు కావటంలేదని కనీస వేతనాలు దొరుకుట లేదని, కూలి గిట్టుబాటు కావడంలేదని చెప్పారు. ఫ్యాక్టరీలలో కూడ ప్రమాదాలు ఎక్కువ అవుతున్నవని అవి అరికట్టడానికి ప్రయత్నము ఏమీ చేయుట లేదని చెప్పారు. ఉన్న సంఖ్యలను

జాతీయ ప్రతి సంవత్సరము వివిధముగా ప్రమాదాలు తక్కువ అవుతున్నదీ, కార్మిక సంఘములకొరకు వివిధముగా ప్రయత్నం జరుగుతోంది. కొత్త పథకాలను వివిధంగా అమలులోకి తెస్తున్నది గమనిస్తే స్పష్టం అవుతుంది. ప్రతివరు నాయకులు, కార్మిక రంగంలో పనిచేసే వివిధ వర్గాలవారు, వేరే సంస్థలకు సంబంధించిన మిత్రులు కొన్ని constructive suggestions యిచ్చారు. ముఖ్యంగా ప్రతిపక్షనాయకులు ఈ డిమాండ్ పైన మాట్లాడటం, వారు కొన్ని constructive suggestions యివ్వడం చాల బాగుంది. వారి suggestions చివ్వుకుండ చుట్టిరో తీసుకొని కార్మికులకు ఏ తీరుగా సౌకర్యము కలుగజేయవలసినదీ ఆలోచించబడుతుందని భావించాము.

మనది వ్యవసాయ రాష్ట్ర మనేది ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. అయినప్పటికూ industrial development కొరకు ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. కేవలం వ్యవసాయమీద ఆధారపడి ఉంటే కార్మికుల బాగోగులు, వారియొక్క వేతనాలు ఎక్కువ కావడానికి ఏలులేదు. కనుక వ్యవసాయ రంగంలో పట్టి తగ్గించి, కొందరిని పారిశ్రామిక రంగంలోకి తెస్తే ఈ రెండు రంగాలలోని కార్మికుల సంక్షేమము బాగుపడడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందువల్ల పారిశ్రామికంగా ఈ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి చేయాలని ఎన్నో విధాల ప్రయత్నం జరుగుతోంది. లేబరుకు సంబంధించినంత వరకు కేంద్ర ప్రభుత్వంనుంచి ఒక పాలసీ నిర్ణయించబడి రాష్ట్రముకు అందజేయబడుతున్నది. ఆ పాలసీ ప్రకారం ఫ్యాక్టరీస్ లో అయితేనేమి Boilers లో అయితేనేమి లేబరు సంక్షేమం విషయమై అమలు జరపడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. కార్మికులు తమ ప్రేమాయానియస్సు రిజిస్టరు చేసుకొనుటకు సమైక్యంగా ఉండి తమ గ్రీవెస్సెస్ రిప్రెజెంటేట్ చేసుకొని పరిష్కారము చేసుకొనుటకు చిలుకలిగించబడినది. కనుక రాష్ట్రములో ఆవిధముగా ఎన్నడిన ప్రేమాయానియస్సు ఉన్నది, వాటిలో వివిధ పార్టీలు పనిచేస్తున్నవి. వారి అవసరాలకోర్కీ కష్టాలను పరిశీలించాలిగాని, అందుకొరకు కార్మికనాయకులు పనిచేస్తున్నట్లు ఉన్నాయి. కార్మికులలో ఉన్నట్లు మనదేశములో ఒక పద్ధతి లేదు. కార్మిక సంఘాలు కార్మిక నాయకులుగా పనిచేయుటలేదు. కార్మికులు మన దేశములో నిరక్షరాస్యులుగా ఉన్నందున, తమ బాగోగులు విచారించి శ్రమముగా తమ గ్రీవెస్సెస్ రిప్రెజెంటేట్ చేసుకొనే పరిస్థితిలో లేరుగనుక బయటివారే కార్మికుల ఐక్యనష్టాలను రిప్రెజెంటేట్ చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. రానురాను కార్మికులు చదువుకొంటున్న వారై నందున, ముఖ్యంగా తమ బాగోగులు తామే రిప్రెజెంటేట్ చేసుకొనుటకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

ఆ విధముగా వర్కర్స్ షిద్దావంతులగుటకు ప్రభుత్వం సౌకర్యాలు కలుగ జేస్తున్నారు.

యజమానులకు, కార్మికులకు తగాదాలు వచ్చినప్పుడు వాటిని ఏ విధంగా పరిష్కారం చేసుకోవాలనేది ఒక Code of discipline, కొన్ని నియమాలు ఏర్పాటు చేశాము. నమ్మేల ద్వారాను, చార్జ్ న్యూము ద్వారాను తగాదాలను పరిష్కరించడం కాకుండా Code of discipline ఒక procedure ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. కార్మికుల వేతనాలుకూడ Cost of living ననుసరించి మార్చడానికి 15 వ, 16 వ లేబరు కాన్ఫరెన్సులలో ఆ విషయానికి ముఖ్యంగా ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. అన్ని వర్గాలకు, అన్ని పక్షాలకు సంబంధించిన ప్రతినిధులు ఆ కాన్ఫరెన్సులలో పాల్గొనడము, కొన్ని ముఖ్య నిర్ణయాలు తీసుకోవడము, ఆ నిర్ణయాలను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి పంపించడము జరిగింది. వాటిని ననుసరించి, ఏ కార్యక్రమం జరిగినా, Code of discipline కూడ దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ పరిష్కారాలు చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతూనే ఉంది. మిశ్రులు పిల్లలమట్టి వెంకటేశ్వర్లుగారు చెబుతూ ఆ విధంగా Code of discipline, Code of procedure, ముఖ్యంగా 16 వ లేబరు కాన్ఫరెన్సులో చెప్పినది ఈ రాష్ట్రములో అమలు చేయడం లేదని, కేవలం నామరూపేణ ఉందని చెప్పారు. అది వాస్తవం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. తగాదాలు వచ్చినప్పుడు, conciliation కొరకు కొంతమంది ఆఫీసర్లు, నియమితులైనారు. వీరి సంతకాలకు conciliation ద్వారా తగాదాలు తీర్చుటకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అది కాకపోతే adjudication కు పంపడము, ప్రత్యేకంగా కొన్ని లేబర్ కోర్టులు, Industrial Tribunals ఏర్పాటుకావడం, వాటిద్వారా గ్రీవెన్స్ తీర్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. కాని మూడవ ప్రచారికలో ఈ తగాదాలు, ఈ కోర్టుద్వారా తీరిస్తే బాగుండదని కాలయాపన జరుగుతోందని, గూ కాలయాపన తీసివేయడానికి గాను, ఈ తగాదాలను mutual గా తీర్చుకొనడానికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడుతోంది. ఈ తగాదాలు వచ్చినప్పుడు కార్మికుల ప్రతినిధులు, యజమానుల ప్రతినిధులు ఒకచోట కూర్చొని, తమలో తాము చర్చించుకొని, ఏ తీరుగా పరిష్కారం చేసుకోవాలనే, mutual arbitration ప్రకారం తగాదాలు తీర్చుకొంటే బాగుంటుందనే ఆలోచన ఉన్నది. కోర్టుకు వెళ్ళితే దానిపైన appeals, తరువాత హైకోర్టుకు, సుప్రీంకోర్టుకు వెళ్ళడం, ఇదంతా లేకుండా కేవలం mutual గా adjustment జరిగి పరిష్కారం చేసుకొంటే బాగుంటుందనే ఉద్దేశముతో ఆ విధమైన ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నవి.

ఇదేగాక, కొన్ని వాలంటరీ ఆర్ బి ప్రేషన్స్ కూడ వెస్తే బాగుంటుందనే ఆలోచన చేయబడుతున్నది. వచ్చిన తగాదాలన్నీ వీలున్నంతవరకు త్వరగా

పరిష్కారము చేయటానికి ప్రయత్నము జరుగుతున్నది. కోర్టువారు ఇచ్చిన అవార్డ్స్ సరిగా కంప్లీమెంటేషన్ జరగటం లేదని ప్రతిపక్షసభ్యులు చెప్పారు. వారు ప్రత్యేకంగా ఒక కాంట్రీట్ కేస్ అయినా ప్రభుత్వదృష్టికి ఇంతవరకు తీసుకువచ్చింది లేదు. వారు ప్రత్యేకంగా ఒక కాంట్రీట్ కేస్ ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తే ఉప్పుకుండా చర్య తీసుకోబడుతుంది. ఈ ప్రభుత్వం యజమానులకు అనుకూలంగా ప్రవర్తిస్తున్నదని అన్నారు. ఆవిధంగా గౌరవసభ్యులు భావించ నవసరం లేదు. కార్మికులయొక్క సంతేమమే అన్నింటికన్నా ముఖ్యమైనది. ఉత్పత్తి చేసేవారు కార్మికులు. వారికి తగిన సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి. 15వ లేబర్ కాన్ఫరెన్స్ లో ఏదైతే సెలవిచ్చారో, దాంట్లో తెలపబడిన మినిమమ్ లేడ్స్ కార్మికులకు అందజేయటానికి ప్రభుత్వము ఆలోచన చేస్తోంది. కాని అప్పుడప్పుడు కొన్ని చిక్కులు వస్తూఉంటాయి. అందువల్ల కొంత కాల యాపన జరిగితే ఒరగవచ్చును, ఎన్నో సంవత్సరాలనుండి ఉన్న పద్ధతులను మార్చాలంటే కొంత వ్యవధి కావాలి. ప్రస్తుతము పెరిగిపోయిన కాస్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ వృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు, వ్యవసాయ కార్మికులకు సరిఅయిన కూలి లభించటములేదు; వారికి సరైన రక్షణలు ఇంతవరకు కల్పించబడలేదు అని అంటే అందులో ఆతిశయాక్తి ఎంతమాత్రం లేదు. వాళ్ళ కష్టాలకు తగిన ఫలితం మనం అందచేసినపుడే, వారి పిల్లలు చదువుకోటానికి, వారు తమ ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోటానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి మనం వారి కష్టాలకు తగిన ఫలితం అందచెట్లు చూడవలసి ఉన్నది. వారు నివసించటానికి అవసరమైన గృహాలు నిర్మించవలసి ఉన్నది. ఈ విధమైనటువంటి సౌకర్యాలన్నీ ప్రభుత్వము చేయటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని, ఇవన్నీ కేవలం ఒకే రోజులో చేయటం సాధ్యంకాదు. ఊరికే స్కీములు కాగితంమీద రాస్తే చాలదు. వాటిని నిర్మాణము చేయుటకు కొంత వ్యవధి అవసరం ఉంటుంది. పరిశ్రమలలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు కూడ ఇండ్లవసతి కల్పించటానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నము చేస్తున్నది. వారి వేతనాలు, కూలి నిర్ణయించుటకు కొన్ని వేజ్ బోర్డ్స్ ఏర్పాటుచేయటం జరిగింది. ఆ వేజ్ బోర్డ్స్ కొన్ని ప్రపోజల్స్ ఇచ్చారు. వారికి జీతాలు ఏవిధంగా ఇవ్వాలి? వారికి కూలి ఎంత ఇవ్వాలి? కాస్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ ఎంత పెరిగింది? మనకున్న పరిస్థితులదృష్ట్యా వారి ఆర్థిక పరిస్థితిని ఎంతవరకు అభివృద్ధి చేయగలము?—ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తున్నది. మినిమమ్ వేజెస్ కొరకు కొన్ని కమిటీలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. తొమ్మిది కమిటీలు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. ఆ కమిటీలు రిపోర్టు ప్రభుత్వానికి ఇవ్వటం జరిగింది. ఆ కమిటీలలో అన్ని పజాలవారికి ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వబడింది. ఏవో కొన్ని కమిటీలలో ఇవ్వకపోతే ఇవ్వక పోవచ్చును.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : ఆ తొమ్మిది కమిటీలలో మూడు కమిటీలలో మాత్రమే ఎ. ఐ. టి. యు. సి ప్రతినిధులు ఉన్నారు. మిగిలిన ఆరు కమిటీలలో లేరు. మంత్రిగారు ఏదో ఒక కమిటీలో మినహాయించి మిగిలిన కమిటీలలో వారికి ప్రాతినిధ్యం ఇచ్చినట్లు చెబుతున్నారు. వ్యవసాయ కార్మిక రంగంలో — ఎ. ఐ. టి. యు. సి లో ఉన్నవారి న్నా—మిక్కిలి అనుభవజ్ఞులు ప్రభుత్వం వారు వేసిన కమిటీలలో ఉన్నారని నేను అనుకోవటంలేదు.

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి : ఇవి చాలా చిన్నచిన్న కమిటీలు. ఇవి కేవలం రికమెండేటరీ బాడిస్ మాత్రమే. సెంట్రల్ కమిటీ పడైతే ఉన్నదో, అందులో అందరికీ ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వబడుతుంది. కాబట్టి ఎ. ఐ. టి. యు. సి వారికి ఏమి అగౌరవము జరగలేదు. సరైన ప్రాతినిధ్యం వారికి ఇవ్వబడింది. ఈ చిన్నకమిటీలు చేసిన రికమెండేషన్స్ ఆసెంట్రల్ కమిటీ ముందుపెట్టాకాయి తర్వాత గవర్నమెంట్ వద్దకు వస్తాయి. కాబట్టి చిన్నకమిటీలు చేసిన రికమెండేషన్స్ సవరించ దలచుకొంటే, సెంట్రల్ కమిటీవారు సవరించవచ్చును. దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని, కొన్ని చిన్నకమిటీలలో కొందరికి ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వకపోవటం జరిగితే జరిగిఉండవచ్చునుగాని, ఇది కేవలం ఏదో పక్షపాతంతో చేసిన వ్యవహారం కాదని ప్రతిపక్షనాయకులూ మనవి చేస్తున్నాను. ముందు ఏర్పాటు చేయబోయే కమిటీలలో అందరికీ ప్రాతినిధ్యం ఇచ్చుటకు ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుంది. స్టేట్ లెవల్ లో ఉన్న అన్ని పజాలవారికి సరైన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వబడింది. లేబర్ ఎడ్యుకేషన్ బోర్డులో, ఇవాల్వ్యుయేషన్ అండ్ ఇంప్లీమెంటేషన్ కమిటీలో — కార్మికుల సంక్షేమంకొరకు ఏర్పాటు చేయబడిన అన్ని కమిటీలలో — ఎ. ఎన్. టి. యు. సి కి, ఎ. పి. టి. యు. సి. కి, ఎ. ఐ. టి. యు. సి కి, అన్ని పజాలకు సరైన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వబడింది. కాబట్టి ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం పక్షపాతగృహిస్తే వ్యవహరించటంలేదని గౌరవ సభ్యులకు నేను మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : ఇరవై జిల్లాలలో ఏర్పాటు చేసినటువంటి ఎంప్లాయిమెంట్ అండ్ రిసెర్చ్ మెంట్ కమిటీలో ఎ. పి. టి. యు. సి తరపున ఒక్కరినికూడ వేయలేదు. అవి కేవలం ప్రభుత్వానికి రికమెండేషన్ కమిటీలు కావు. అపి తాత్కాలికమైన కమిటీలు కావు. అవి పర్మనెంట్ గా ఉండబోయే కమిటీలు. ఆ 20 జిల్లాలలో ఉన్న 20 కమిటీలలో ఎ. పి. టి. యు. సి వారికి ప్రాతినిధ్యం ఇస్తారా ?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి : అవి గవర్నమెంట్ తరపునుండి ఏర్పాటు చేసిన కమిటీలు కావు. కలెక్టర్స్, తమ ప్రాంతంలో ఉన్న పరిస్థితులను విచారించి కొందరిని రికమెండే చేయటం జరిగింది. కలెక్టర్స్ నూచించిన ప్రపోజిషన్సు

అచారంగా చేసుకొని ఆ కమిటీస్ ఏర్పాటుచేయటం జరిగిందిగాని, ఈ ప్రభుత్వం ఇక్కడనుండియే ఆలోచించి, ఏదో పక్షపాతదృష్టితో ప్రవర్తించి, ఏర్పాటు చేసిన కమిటీలుకావు. ఏమైనా—మీరు ఏర్పరచబోయే కమిటీలలో తప్పకుండా అన్ని పక్షాలవారికి ప్రాతినిధ్యం ఇస్తాము. గౌరవసభ్యులు జిల్లాలలో ఏర్పాటుచేసిన సంఘాల విషయం నెలవిచ్చారు. ఇంకా కొన్ని జిల్లాలలో సంఘాలు ఏర్పాటు కావలసి ఉన్నవి. మహబూబ్ నగర్, మెదక్ జిల్లాలలో ఇంకా ఆ సంఘాలు ఏర్పాటు కావలసి వున్నవి, ఆ సంఘాలలో అన్ని వర్గాల వారికి ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వటానికి ప్రయత్నము చేస్తాము. ఇప్పుడు ఉన్న కమిటీలు ఇదివరకే ఏర్పాటు చేయబడివున్నవి. వాటి టరమ్ ఎక్స్ పైర్ అయినతరువాత వేరే నూతనంగా కమిటీలు ఏర్పాటు చేసేటప్పుడు, తప్పకుండా అన్ని వర్గాల వారికి—ముఖ్యంగా ఆ ప్రాంతంలో ఆ రంగాలలో పనిచేసే వ్యక్తులనుకూడ దృష్టిలో పెట్టుకొని—ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వటం జరుగుతుంది. ఆ రంగంలో పనిచేసేవారికి, ఆ కమిటీలలో ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ఎన్నడూ వెనుదీయదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. మందరయ్య : ఉదాహరణకు కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలు తీసుకోండి. అక్కడ 45 వర్సెంట్ కమ్యూనిస్టు పార్టీవారు ఉన్నారనేది 55 ఎన్నికల ద్వారా అందరికీ తెలిసిన విషయమే. కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో ఎ.పి.టి.యు.సి. కార్యకర్తలుగా, ఐ.ఎన్.టి.యు.సి. కార్యకర్తలు ఏ ఏ రంగాలలో పనిచేస్తున్నారు? అక్కడ ఉన్న కార్మికులలో వాళ్ళకు ఎంత ఎక్కువ పలుకుబడి వున్నది? అక్కడ ఎ.పి.టి.యు.సి. వర్కర్స్ పనిచేస్తున్నారనేది అక్కడి కలెక్టర్ కు సపడలేదా? ఆ రెండు జిల్లాలలో అయినా—అక్కడ గట్టిగా పనిచేస్తున్న ఎ.పి.టి.యు.సి. వర్కర్స్ కు అక్కడి కమిటీలలో ఎందుకు ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వడంలేదు? అక్కడ ఎప్పుడూ పనిచేయనటువంటి ఐ.ఎన్.టి.యు.సి. కార్యకర్తలు కలెక్టర్ కు అక్కడ కనిపించారు?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఐ.ఎన్.టి.యు.సి. వారుకూడ ఆ ప్రాంతములో పనిచేస్తున్నారు. ఎ.పి.టి.యు.సి. వారుకూడా ఆ ప్రాంతములో పనిచేస్తుండవచ్చును. అక్కడ కమిటీ ఇదివరకే ఏర్పాటు చేయబడింది. అవి ఇదివరకే ఏర్పాటుయిన కమిటీలు. వాటి టరమ్ అయిపోయిన తరువాత, తిరిగి రి-క్యాన్స్టిట్యూట్ చేసేటప్పుడు తప్పక వారికి ప్రాతినిధ్యం ఇచ్చే విషయం ఆలోచన చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. మందరయ్య : ఇప్పుడు ఉన్న కమిటీలలో వారికి ప్రాతినిధ్యం ఇచ్చి, వారిని చేర్చేదానికి ఏమిటి అభ్యంతరం? అక్కడ ఉన్న కమిటీలలో

అవనంగా ఒకరిద్దరు ఎ.పి.టి.యు.సి సభ్యులను తీసుకొనడానికి ఏమిటి అభ్యంతరం?

*శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఏమీ అభ్యంతరంలేదు. ఆ విషయం తప్పకుండా ఆలోచిస్తాము. ఉన్నవాళ్ళను తీసివేయాలంటే చిక్కుగాని—ఉన్న సంఖ్యను ఎక్కువచేస్తే మంచిదే. ఇంకా మంచిసలహాలు వస్తాయి. ఆ కమిటీల యొక్క సభ్యుల సంఖ్యను ఎక్కువ చేయటానికి ఆక్షేపణ లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

తెలంగాణా, ఆంధ్రప్రాంతాలను పేరుపేరు చట్టాలు ఉన్నాయి. ఆ చట్టాలను పరిధంగా సమీకరణ చేయాలనేది ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. రెండు ప్రాంతాలలో ఉన్న ఫ్యాక్టరీలకు, వాయిల్స్ కు సంబంధించిన చట్టములను లేబర్ లాస్ ను సమన్వయం చేయాలి. కార్మికుల సంక్షేమానికి తోడ్పడేవిధంగా వాటిని తగువిధంగా మార్చాలి. అందుగురించి ప్రభుత్వం గట్టిగా ఆలోచన చేస్తున్నది. రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కేసుకొన్న పదకాల ప్రకారము, కార్మిక సంక్షేమం కొరకు వెల్ థేర్ సెంటర్స్ ఏర్పాటుచేయాలి. వారికి కొంత రిక్రియేషనల్ ఫెసిలిటీస్ ఇవ్వాలి, వారికి ఎడ్యుకేషనల్ ఫెసిలిటీస్ కలుగజేయాలి. కార్మికుల పిల్లలు చదువుకోటానికి పిలుగా కొన్ని గ్రంథాలయాలను ఆ సెంటర్స్ లో ఏర్పాటుచేస్తే, ఆ కార్మికుల బిడ్డలు చదువుకోటానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇప్పటికే కొన్ని సెంటర్స్ ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది. ఆ సెంటర్స్ లో యీ కార్యక్రమము జరుగుతున్నది అని గౌరవ సభ్యులకు మనవిచేస్తున్నాను. ఇండస్ట్రియల్ నేఫ్ టీ, అండ్ ప్రొడక్టివిటీ సెంటర్ బుట్టి ఏర్పాటుచేయాలని ఆలోచన చేస్తున్నాము. దానికి కొంత డబ్బు కూడ కేటాయింపబడింది. అందుకు అవసరమైన భవనాలుకూడ యీ సంవత్సరములో నిర్మాణం అవుతాయి. 'కొన్ని ప్రాక్టికల్ డిమాన్ డ్స్ ఫర్ మన్ డ్వారా, నిరక్షరాస్యులయిన కార్మికులకు ఆరోగ్యం గురించి, విద్యగురించి, ప్రత్యక్షంగా తెలియపరిస్తే, వారు తమ పరిస్థితులను సరిదిద్దుకోటానికి అవకాశము ఉంటుందనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రాక్టికల్ డిమాన్ డ్స్ ఫర్ మన్ కుడ ఏర్పాటు చేయాలనే ఆలోచన ఉన్నది. ఇందుకు ప్రయివేట్ ఇండస్ట్రిస్ వారిని కూడ సమీకరించి కొంతడబ్బు పోగుచేయటము జరిగింది. ఇంచవరకు దాదాపు 37 వేల రూ.లు కలెక్ట్ అయినది. ఇంకా కొంతడబ్బు ఇతర ఇండస్ట్రిస్ నుండి సేకరించిన తర్వాత, యీ ఇండస్ట్రియల్ నేఫ్ టీ మరియు ప్రొడక్టివిటీ సెంటర్స్ ఏర్పాటు చేయబడతాయి. వీటిద్వారా నిరక్షరాస్యులుగా ఉన్న కార్మికులయొక్క సంక్షేమం కొరకు కృషిచేయటం జరుగుతుంది అని గౌరవసభ్యులకు మనవిచేస్తున్నాను.

చార్జ్స్ దీన్ కు సంబంధించినంతవరకు inspections సరిగా జరగడము లేదు; ఎవో లాంఛన ప్రాయంగా సంవత్సరానికి ఒకసారి జరుగుతున్నవని చెప్పడమే జరిగింది. ఇప్పుడువున్న staff ను బట్టి, గత సంవత్సరం ఈ సంవత్సరం జరిగిన inspection ను బట్టి కార్యక్రమము చురుకుగానే జరుగుతున్నట్లుగా తెలుస్తుంది. ప్రమాదాలు తగ్గినవి. దీనినిబట్టి inspections సక్రమముగా చేయబడుతున్నట్లు తెలుస్తుంది. Occasional visits ద్వారా యజమానులు చట్ట పుల్లంఘనము చేయకుండా చూడడము, అందుకు precautions తీసుకొనడం-తద్వారా ప్రమాదాలు తగ్గినవి. ఈ విషయాలను దృష్టిలోకి తీసుకున్నప్పుడు ఈ డిపార్టుమెంటు చురుకుగా పనిచేస్తున్నదో, లేదో తామే నిర్ణయించాలని మనవి చేస్తున్నాము.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : Industrial Safety Museum ఏర్పాటు గురించి గత మూడేళ్ళనాడు వాగ్దానము చేశారు. దానికి డబ్బును కేటాయించడము కూడా జరిగింది. 1956 ఫ్యాక్టరీ యిన్ సెక్యూరిటీ రిపోర్టులోకూడా దానినిగురించి వుంది. మూడేళ్ళదాకా, అసలు స్థలమునుకూడా తీసుకొనలేకపోవడానికి కారణ మేమిటో మంత్రిగారు చెబుతారా, దానికి సంబంధించి cut-motion కూడా వుంది.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : దాని విషయములో కొన్ని చిక్కులు వచ్చినవి. మొదట ఈ Centre ను సికింద్రాబాద్ లో ఏర్పాటు చేయవలయునని ఆలోచన జరిగింది. తరువాత, 'ఆ స్థలంమాది' అని కార్పొరేషన్ వారు ఆక్షేపణ తెలియ బరచడము జరిగింది. దానిని అక్కడనుండి మార్చాము. తరువాత సర్దారుటాకిస్ వద్ద ఒక స్థలమును చూడడం జరిగింది. దానికికూడా కొన్ని rights establish చేస్తూ కొంతమంది ఆక్షేపణ తెలిపారు. తరువాత యింకొక స్థలమును దాని కొరకు ప్రత్యేకించడం జరిగింది. దాని కేటువంటి ఆక్షేపణలు లేవు. కార్యక్రమము చురుకుగా సాగుతున్నది. ఇదివరకు దీనిలో కొంత జాప్యం జరిగినప్పటికి, యీ సంవత్సరము శుభక యీ కార్యక్రమం పూర్తి అవుతుందని వారికి నేను ప్రత్యేకంగా మనవిజేస్తున్నాను.

ఈ డిమాండుకు సంబంధించకపోయినా, మెడికల్ డిమాండులో ఈ ఎంప్లాయిస్ యిన్ సూరెన్సు స్కీము కార్యక్రమం చురుకుగా సాగుతున్నది. ఇన్సూరెన్సు స్కీము, కార్మికులకు అందజేయవలసిన యివర benefits గురించి ఆ శాఖ పనిచేస్తున్నది. వాటికి సంబంధించిన పథకాలు రయారు చేయడం జరిగింది.

Employment exchange అన్ని జిల్లాలలో యిదివరకే ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. కాని, మహబూబ్ నగర్, మెదక్ జిల్లాలలో యిదివరకు

యీ ఏర్పాటు జరుగలేదుగనుక ఆజిల్లాలో కూడా యీ సంవత్సరం ఏర్పాటు చేయవలయుననే ఆలోచన ఉన్నది, ఇవిగాక, ఒక **separate exchange** నాగార్జునసాగర్ ప్రాంతంలో ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. కార్మికులు అక్కడ ఎక్కువగా నున్నారు. నిరుద్యోగ సమస్యను నిర్మూలించడానికిగాను ఆవిధంగా అక్కడ ఒక కేంద్రమును ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

ఇంతవరకు, కేవలం **public section** లోనే వుద్యోగాలను భర్తీచేయవలెనని వుండెను. రోజురోజుకు నిరుద్యోగులు ఎక్కువ అవుతున్నారని సభ్యులు చెప్పారు. ఎన్ని కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది, అవి ఎంతమందికి వుద్యోగాలు యివ్వగలిగిరవి అనే **figures** చూస్తే అందులో ఒక విషయం గమనించవలసివుంది, అవి వాస్తవాన్ని చిత్రించడంలేదు. దానికొక కారణమున్నది. మన శక్తినిబట్టి ఎంతమందినయితే యీ శాఖలో యిముడ్చు కొనడానికి అవకాశముందో అంతమందిని యిముడ్చుకుంటున్నాము. కాని కొంతమంది ప్రైవేటు రంగంలో ఉద్యోగం సంపాదించుకుంటున్నారు. వారికావిధముగా ఉద్యోగములు పొరికినట్లుగా యీ కేంద్రాలలో నమోదు కావడంలేదు. అందువలన యీ అంకెలు ఎప్పటికీ అలాగే ఉండి, ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నవి. జనాభా పెరుగుదల మేరకు అందరికీ పనికి కల్పించవలయునన్న అప్పుడప్పుడు చిక్కులు వస్తూ ఉంటాయి. దీనిని ఏ విధంగా **regulate** చేయవలయుననే విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచించి, ఉద్యోగాలు ఇవ్వడంలో కొంత ప్రయోగిటీని ఏర్పాటుచేసి ఖాళీలు ఏర్పడినప్పుడు ఎవరు ముందు రిజిష్టరు చేశారో, వారిని పిలిచి ఇద్యోగ సౌకర్యం కల్పించడం జరుగుతున్నది. ప్రైవేటు రంగానికికూడా దీనిని విస్తరింప చేయవలయునని, అక్కడ ఉద్యోగాలు యివ్వబడుతున్న సంఖ్యకూడా సేకరింపబడాలని ఆలోచన ఉంది. కేంద్రప్రభుత్వంకూడా యీ విషయాన్ని ఆలోచిస్తున్నది. ఆ **information** సేకరించుటకు ప్రత్యేకంగా ఒక శాఖ ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందనే ఆలోచనకూడా ఉంది. ప్రస్తుతం యీ **information** సేకరణకు ఒక ఉద్యోగిని ఏర్పాటు చేశాము. ప్రైవేటు రంగములో ఖాళీలు ఏర్పడినప్పుడు వారు తెలిపాలని వారిపై నిబంధన పెట్టాము, ఆ విధంగా అందరికీ సౌకర్యం కల్పించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తున్నది. ఇంతేగాక, నివసించడానికి యిండ్ల సౌకర్యం కల్పించడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నదని నేను యిదివరకే మనవి చేశాను. ప్రతి సంవత్సరం కొన్ని యిండ్లు కట్టడం జరుగుతున్నది. ప్రత్యేకంగా పరిశ్రమలలో పనిచేసే కార్మికులకు ఆ విధంగా కొన్ని యిండ్లు గత సంవత్సరం కట్టడం జరిగింది. వచ్చే సంవత్సరంకూడా ఆ విధంగా మరికొన్ని ఇండ్లు కట్టవలయునని ప్రయత్నము జరుగుతున్నది. ఇండ్ల నిర్మాణమునకు సంబంధించి పిల్లలమట్టి వెంకటేశ్వర్లుగారు ఒక ఆక్షేపణను తెలిపారు. ఎక్కడనో ఊరిబయట

యీ యిళ్ళు కడుతున్నారు అందువలన అవి కార్మికులకు ఏమాత్రం సౌకర్య వంపంగా లేవు అన్నారు. అందుకు ఉదాహరణగా విజయవాడలో నిర్మించిన యింట్లను పేర్కొన్నారు ఈ యిండ్లను నిర్మించేముందు కలెక్టరు ఇవి ఎక్కడ నిర్మించితే కార్మికులకు అనుకూలంగా, సౌకర్యంగా ఉంటుందనే విషయాన్ని యోచించి, ఆ ప్రాంతములో నిర్మింపజేయడం జరుగుతూ ఉంటుంది. అయితే, ప్రత్యేకంగా పట్టణం మధ్యలో కట్టాలంటే, అక్కడ యిరుకుగాను, గాలి, వెలుతురు లేకపోవడం, సరియైన స్థలం దొరకకపోవడం కారణంగా అక్కడ నిర్మించడానికి పిలుచాడు, విశాలమైన ప్రదేశమున్నచోట కార్మికులకు వసతి కలుగజేస్తే వారికి చక్కని గాలి, వెలుతురు వస్తుందనే దృష్టితోనే ఇవి నిర్మింప జరుచున్నాయని, కార్మికులను యిబ్బంది పెట్టాలనే ఉద్దేశం ఎంతమాత్రంలేదని నేను ప్రత్యేకంగా మనవిచేస్తున్నాను.

అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది—Shops and Establishment Act ను విస్తరింపజేయవలయుననే ఆలోచన ఉంది. Grade I Panchayats కు కూడా యిది extend చేయవలెననే ఉద్దేశ మున్నది. ఇదివరకు కొన్ని పంచాయితీలకు దీనిని extend చేయడం జరిగింది. కాని సరియైన నిబ్బంది లేకపోవడంవలన, ఓల్లెలుజుట్టి వెంకటేశ్వర్లుగారు చెప్పినట్లుగా, inspection సరిగా జరగకపోవడము వాస్తవమే. దీనిని ఏవిధంగా సరిదిద్దాలి? Plan provision ను బట్టి యీ సంవత్సరం యీ inspecting staff ను ఎక్కువ చేస్తాం. వారు యీ నియమాలను పర్యవేక్షిస్తారు. తృతీయ ప్రణాళికలో మిగతా అవసరమైన staff ను ఏర్పాటు చేసుకొనడం జరుగుతుంది. ఈ ప్రాతిపదికపై యిప్పుడు ఉన్న చిక్కులను దూరం చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంజనీర్లకు 9 Minimum Wages Committees ఏర్పాటు చేశారు. పీటిలోని కొన్ని ఓమిటిలు రిపోర్టులు ఇచ్చాయి. కొన్ని అమలులోనికి కూడ వచ్చాయి. ఇంకా కొన్ని రిపోర్టులు వస్తుఉన్నాయి. కొన్నింటిని Law Department కు refer చేశారు. కార్యక్రమం యీవిధంగా జరుగుతోంది. కొత్త పరిశ్రమలను extend చేయాలనే ఆలోచన ఉన్నది. Salt industry, automobiles engineering, printing presses, button manufacturing మున్నగు వాటన్నిటి విషయం ఆలోచనలో ఉన్నది. అన్నిటికీ అనువర్తించ జేస్తే బాగుంటుందనుకుంటున్నాము, అగ్రికల్చర్ ముఖ్యంగా ఎక్కువజనానికి సంబంధించినది. కార్మికులసంక్షేమం వ్యవసాయరంగంలో వున్నవారి సంక్షేమం మీద అధారపడి వున్నది. రిపోర్టు చేరినది. దానిలో కొంత time extend చేయాలని ఇండియన్ గవర్నమెంటుకు వ్రాయడం జరిగింది. ఇది విశాలమైన కార్యక్రమం కనుక కొన్ని చిక్కులు ఉన్నాయి. ఏవిధంగా అమలుచేయాలనే

విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తూనే ఉన్నది. కార్మికులకు సంబంధించిన చర్యలు తీర్చడానికి ఇప్పుడు గుంటూరులో ఒకటి, హైదరాబాదులో ఒకటి—రెండు లేబర్ కోర్టులు పనిచేస్తున్నాయి. కార్మికులలో ఎవరినైనా discharge చేసినపుడుగాని మరేసందర్భంలో అయినాగాని జరిగే strikes మున్నగు విషయాలను deal చేస్తున్నాయి. Hyderabad Industrial Tribunal wages వగైరాలలో వచ్చే తగాదాలని పరిష్కరించు కార్యక్రమం చేస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కూడా ఒక tribunal పెడితే బాగుంటుందని శ్రీ నరసింహారెడ్డి గారు అన్నారు. ఇప్పుడున్న కోర్టుతో ఉన్న తగాదాలు తీరుతున్నాయి. ఇంకా ఏర్పాటు చెయ్యడం అవసరమని తోస్తే ఆలోచిస్తాము. కాని, ఇప్పుడే యీ సంవత్సరము ఏర్పాటు చేయాలనే ఆలోచన లేదు. అవసరమైతే, తప్పకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కూడా ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తామని నేను ముఖ్యమంత్రి చెప్పిన్నాను. 16th Labour Conference యొక్క నిర్ణయాలను అమలులో పెట్టడం లేదని కొందరు సభ్యులు సెలవివ్వడం జరిగింది. ఆ సమావేశములో పరిశ్రమంలో code of discipline గురించి నిర్ణయాలు జరిగాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వ లేబరు శాఖ మంత్రిగారు లభ్యమవుతూ, అన్ని పక్షాలకు సంబంధించిన ప్రతినిధులు కూడి కొన్ని నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. ఆ code of discipline అన్ని రాష్ట్రాలకు పంపించారు. ఇతర రాష్ట్రాలలో కూడా దీనిని గురించి ఆలోచనలు జరుగుతున్నాయి. మన రాష్ట్రంలో ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేశాము. Evaluation and implementation of labour enactments విషయం ఉన్నది. తీసుకున్న నిర్ణయాలను, ఇచ్చిన awards ను అమలులో పెట్టుట లేదనే ఆక్షేపణ వస్తున్నది. అటువంటి ఆక్షేపణలు రాకుండా ఉద్వేగనిలచేత ఎ తీరుగా అమలు పెట్టించాలనే ఆలోచనకూడా ఉన్నది. కార్మిక సంఘమాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని పని చేయవలసియున్నది. Strikes మున్నగునవి జరిగితే ఉత్పత్తి దెబ్బతింటుంది. అందువల్ల strikes ను encourage చేయకుండా ఉన్న తగాదాలను mutual arbitration ద్వారా తీర్చుకుంటే బాగుంటుంది. ఈ విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. Conciliation లో కాలయాపన జరుగుతోందని చెప్పారు. 15 రోజులలోనే conciliation జరగాలికూడా అన్నారు. కాని 15 రోజులలోనే జరగడానికి లుండదు. ఇంకా కొంత వ్యవధినిస్తే బాగుంటుంది. కేవలం conciliation ద్వారానే పరిష్కరించడంకంటే mutual adjustment ప్రకారం జరిగితే బాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. Evaluation and Implementation Officer awards విషయంలోగాని మరేవిధమైన తగాదాలవిషయంలోగాని పరిశీలించి awards ను మేనేజిమెంటు అమలులో పెట్టునట్లు చేయాలని ఉన్నది. ఒకవేళ అటువంటిది జరుగకుండా ప్రత్యేక కేసులున్నట్లయితే ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తే సరైన చర్య తీసుకోవడం

జరుగుతుంది. కటువంటిది ఇంతవరకు ప్రభుత్వ దృష్టికి రాలేదు. Awards వచ్చిన తరువాత implement చేయలేదని ఇప్పుడు సభ్యులు చెప్పడం మాస్ట్రమ్ జరిగింది. ఒకవేళ implement చేయకపోతే కఠినచర్యలు తీరు కుంటామని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వరులుగారు 16th Labour Conference లో తీసుకున్న decisions అమలుచేయడం లేదనీ, Adjudication Courts ఆంధ్రలో ఏర్పాటుచేయడం లేదనీ; sugar textiles మున్నగువాటిలో పనిచేసేవారికి Wage Board decisions అమలు చేయడం లేదనీ చెప్పారు. Code of discipline విషయం నేనిది పరకే మనవి చేశాను. ఎటున్నంత వరకు దానిని అమలు పెట్టించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఒక Special Officer ను వేశాము. ఆయన employers కు employees కు మధ్య agreement కు దరప్రదానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. యూనియన్స్ ను recognise చేయవలసి వచ్చినప్పుడు mutual good will తో ఏర్పాటు చేసుకుంటే జాగుంటుంది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కోర్టులు ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పారు. ఎక్కువ కోర్టుల ఏర్పాటుచేసి, తగాదాలు పెంచితే ప్రయోజనమేమిటి? పరస్పరం సంభాషణలవల్ల తగాదాలు తీర్చడాని ప్రయత్నించాలనేది ప్రభుత్వద్వేషం కనుక కోర్టులను ఎక్కువచేసి తగాదాలను invite చేయాలనే ఆలోచనలేదు. Textiles, sugar, cement మున్నగు పరిశ్రమల విషయములో Board ఏర్పరచడము జరిగింది. అందులో textile కు సంబంధించిన రిపోర్టు అందినది. Sugar కు సంబంధించి interim report వచ్చింది. వాటిని ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తున్నది. వాటిని తప్పకుండా అమలు చేయడానికి ఆలోచన జరుగుతుంది.

Civil Service Rules గురించి కూడ శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వరులు గారు చెప్పారు. Factory లలో laws ను అమలుచేయుటలో సివిల్ సర్వీసు రూల్సుకు వ్యతిరేకంగా జరుగుతోందన్నారు. కాని, ఆ విధంగా జరగడం లేదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. సివిల్ సర్వీసు రూల్సు దానికి వ్యతిరేకంగా ఉండాలని, వాటినే అమలులో పెట్టాలని ప్రభుత్వం ఆలోచించడంలేదు. ఫ్యాక్టరీలలోగాని; ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలోగాని ఫ్యాక్టరీ చట్టాలవల్ల కార్మికులకు సౌకర్యాలు కలిగించడమే న్యాయం. దానికి వ్యతిరేకంగా చేయాలనే ఆలోచనలేదని మనవి చేస్తున్నాను. 15th Labour Conference లో ప్రధానంగా చర్చించబడ్డ minimum wage, needs గురించి చెప్పారు. Minimum wage, need- తిండికి ఎంత ఖర్చవుతోందో, బట్టకు ఎంతఖర్చు అవుతుందో, నివశించడానికి ఇంటికి ఎంత ఖర్చవుతుందో - work out చేయుటకు కమిటీలు ఏర్పాటునవి. ఈ విషయాలను దృష్టిలో వుంచుకునే ఇకముందుకూడ కమిటీలను ఏర్పాటుచేస్తాము.

త్వరలోనే wages నిర్ణయించడం జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఏర్పాటైన 9 కమిటీలు రిపోర్టులు submit చేశాయి. కేంద్రంలో అమలులోవున్న wages కంటే వీరి రిపోర్టులలో ప్రతిపాదించబడ్డ wages ఇప్పటి పరిస్థితుల దృష్ట్యా ప్రతిపాదించబడ్డాయి కనుక, జాగుంటాయి. Fifteenth Labour Conference లో తీసుకున్న తీర్మానాలు అమలులోనికి రావడంలేదని ఆరోపణ చేశారు. అది నిరాధారమైనదని ప్రత్యేకంగా వారికి మనవిచేస్తున్నాను. ప్రతి రంగంలోను కార్మికుల సంక్షేమము చూడవలసియున్నది. Wages, bonus, gratuity మున్నగు విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని చట్టాలు చేయాలనే విషయము ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తూనే ఉన్నది.

వదిహేనవ లేబరు కాన్ఫరెన్సులో తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని గౌరవించి యీ కమిటీలు కూడా ఆ ప్రాతిపదికపైన అమలు జరుగుతుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను, మిత్రులు వెంటపాటుగా కౌన్సిల్ విషయాలు శలవిచ్చారు. ఒక్కొక్క ఇండస్ట్రీలో రెండు, రెండు యూనియన్లు చూడు, చూడు యూనియన్లు ఉన్నాయని, ఆటగా దానినుంచి తగాదాలు ఎక్కువ అవుతున్నాయని చెప్పారు. అది ఆటగా ఉండడం మంచిదికాదని ప్రభుత్వము కూడా భావిస్తూనే ఉన్నది. ఒక ఇండస్ట్రీలోనే వేరే వేరే పక్షానికి చెందిన యూనియన్లు ఉండడం, ఒక పార్టీలోనే వేరే వేరే గ్రూపుఉండడం అంత శ్రేయస్కరం కాదని మిత్రులకుకూడ తెలుసును. నేను అదే మనవిచేస్తున్నాను. దానినుంచి కార్మికులలో ఐక్యత లేకపోవడం, తగాదాలు పడడం, దానినుంచి కార్మికులకు రక్షణ, వారికి శావలపిన సౌకర్యములు కలిగించలేకపోవడం ఆటగా జరుగుతున్నది. దానికొరకుగాను అన్ని పార్టీలకు సంబంధించినవారు ఒకే విధముగా "Code of discipline ను అమలుచేస్తాం, తగాదాలలోకి రాము" అని ఒక understanding కు రావాలి. ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడు ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలప్రకారం జరిపించుకోవాలి. మెజారిటీతో వచ్చిన యూనియనుకు మిగతా యూనియన్లు కట్టుబడి ఉంటారని వాళ్లే ఒక నిర్ణయానికొస్తే జాగుంటుంది. దీంట్లో ఇప్పుడు మార్పు చేయడానికి అవసరంలేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే రికగ్రేజు యూనియన్స్కాక ఏదెనిమిదిమంది కలిసి ఒక group of workers గా ఏర్పడితే వాళ్ళకుకూడా రక్షణలు కల్పించడానికి చెప్పారు. ఆటగా ఏర్పడిఉంటే రైపల్ యూనియన్స్ ఏర్పాటు కావడానికి ప్రభుత్వం ఏవిధముగా బాధ్యులు అవుతారో తామే శలవివ్వాలి. ప్రభుత్వం దీనికి బాధ్యులుకారు. గ్రూప్స్గాని పార్టీస్గాని, వారే ఒక understanding కు వచ్చి యీ విధముగా చేస్తామని ఒక నిర్ణయానికివస్తే జాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఓ. వెంకటస్వామి (సిరిపూర్-రిజర్వుడు) : ఆవిధముగా under-standingకు రావడానికి కష్టంగా ఉంటుంది. అందుచేత ఒక చట్టం తీసుకువచ్చి, లేబరు : పీఠపరచుద్వారా ఎన్నికలు జరిపించి ఏ యూనియన్ కి మెజారిటీ వస్తే దానికే రిప్రజెంటేషను ఇవ్వాలని నా మనవి.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : నేనుకూడ అదే మనవి చేస్తున్నాను. ప్రజాస్వామ్య సూత్రాల ప్రకారంగా ఎన్నికలు జరిపించాలి. ఆ ఎన్నికలలో మెజారిటీగా ఎచ్చిరదానిని మ్యానేజిమెంటు రికగ్నైజ్ చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. మెజారిటీ ప్రకారంగా అధికారంలోకి వచ్చిన యూనియనును కాక మిగతా రైవర్ యూనియనులను Management వారు encourage చేస్తున్నారని చెప్పారు. ఆవిధముగా చేయకుండా ప్రభుత్వము తప్పకుండా ఆలోచన చేస్తుంది. తరువార గుండాయిజము గురించి శ్రీ వెంకటస్వామిగారు చెప్పారు ఫ్యాక్టరీలలో అక్కడక్కడ జరుగుతున్న గుండాయిజము గురించి పూర్తిగా కార్మికుల పైననే ప్రభుత్వము ఒత్తిడి చేస్తున్నారని యజమానులపైన చేయడంలేదని వారి ఉపన్యాసంలో చెప్పారు. కాని ఏవ్యవహారం పరిష్కారం చేయాలన్నా సాంఘికంగా పరిష్కారం చేయాలనే ప్రాతిపదికపై ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుంది అదేవఃకాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని ఏకార్యమాన్ని కొనసాగించినా అమలు చేస్తున్నది. కాని అక్కడక్కడ తగాదాలు వచ్చినప్పుడు law and order ను maintain చేయడానికిగాను ప్రత్యేక శాఖలున్నాయి. ఆ శాఖలు శాంతిని ఏతీరుగా తెలకొల్పాలని ఆలోచన తప్పకుండా చేస్తాయి. యజమానుల వైపునుంచి కూడా ఆ విధంగా వచ్చినప్పుడు కఠినంగా వారిని తప్పకుండా శిక్షించడం జరుగుతుంది. Law and order ను maintain చేయడానికి కేవలం కార్మికులే బాధ్యులుకారని యజమానులు కూడా కొంతవరకు బాధ్యులని చెప్పారు. అదికూడా వాస్తవమే. Law and order ను ఎవరైతే నా disturb చేయడానికి ప్రయత్నిస్తే వారు కార్మికులైనా యజమానులైనా తప్పకుండా శిక్ష ఇవ్వడం జరుగుతుంది. కాని ఇవ్వక కార్మికులకు యజమానులకు మంచి relations ఉండడానికి ప్రభుత్వం ఆ తీరుగా ప్రయత్నం చేయడమేకాక grievances ను సాధించడానికి code of discipline ను అమలులో పెట్టడానికి ప్రతి సంఘం కూడా ప్రయత్నం చేసినప్పుడే యీ కార్యం సాధ్యం అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. అందుకొరకు regular procedure ఉండి, grievances ను represent చేసుకోవడం, Concilation ద్వారా వాటిని పూర్తిచేయడానికి ప్రయత్నం చేయడం, అది కానప్పుడు adjudication కి పోవడం, ఆ విధముగా కొన్ని సూత్రాలకు కట్టుబడి కార్మికుల యొక్క రక్షణను ఆ తీరుగా కల్పించుకుంటే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. సుందరయ్యగారు

కూడా అదే శలవిచ్చారు. కార్మికులపైన ఏ విధముగా అభిప్రాయం ఉందో management కూడా తగాదాలు లేపినప్పుడు వాళ్ళపైన చర్య తీసుకోవాలన్నారు. అది వాస్తవమే. యజమానులు యీ తీరుగా కార్మికులను victimize చేస్తున్నారని ప్రభుత్వందృష్టిలోకి వచ్చినప్పుడు కేవలం conciliations లో పాలు తప్పకుండా, చర్యతీసుకుంటానని నేను ప్రత్యేకంగా మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ వెంకటస్వామిగారు ఆర్టికల్ మెటల్ వర్కులో ఏగాదాల సందర్భములో conciliation లో కొంతకాలయాచన జరిగిందని చెప్పారు. ఏగాదాలను తీర్చడానికి regular process ఉంది. వాటిద్వారా ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నాడు. ప్రభుత్వంకూడా పీటన్నం వరకు ప్రయత్నం చేస్తున్నదని వారిని చెప్పడం జరిగింది. ఇప్పుడు ఉపన్యాసములో చెప్పవలసిన అవసరములేదు. తీసివేయబడిన కార్మికులను ఏ తీరుగా పనిలో చేర్చాలని ప్రభుత్వంవారు ఆలోచన చేస్తున్నారని ప్రత్యేకంగా మనవి చేస్తున్నాను. కేవలం ప్రభుత్వమే రైవల్ యూనియన్సును పెట్టితానని ప్రయత్నం చేస్తున్నదని గత సంవత్సరం చెప్పారు, ఈ సంవత్సరం కూడ చెప్పడం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఒక యూనియనును సృష్టించాలని రైవల్ యూనియన్సుకు సహకారం ఇచ్చి పోటీగా నిలబెట్టాలనే అభిప్రాయం ప్రభుత్వానిది ఎన్నడూలేదు. దానిని ఏకైకతయినా function జరిగినప్పుడు రద్దుచేయాలి అక్కడికి పోయినంతమాత్రాన ప్రభుత్వం సహకారం చేస్తున్నదనడం సరియైనది కాదు. అదీకాక శాసనరీత్యా ఒక ప్రావిజను వుంది. ఉదాహరణ వర్కర్స్ ఒక గ్రూపుగా తయారయి చివరికి grievances ను represent చేసుకోవాలని అవకాశం ఉన్నప్పుడు, వారు function పెట్టుకుంటే అక్కడి పోయినంతమాత్రాన ప్రభుత్వం రికగ్నిషను ఇచ్చి రైవల్ యూనియన్సును ప్రోత్సాహపరిచే కార్యక్రమం జరిగించవలచుకుందని ఆలోచన చేయవలసిన అవసరంలేదు. కేవలం పేరేపేరే పార్టీలు పట్టే వున్నయో వారు ఏ understanding ఏ రావాలి. రైవల్ యూనియన్సు పెట్టుకోకూడదనే అభిప్రాయం వారితో ఉంటే బాగుంటుంది. దానికి ప్రభుత్వము ప్రోత్సాహం ఇస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ వెంకటస్వామిగారు 'Participation of workers in management and specially in Government sector' గురించి చెప్పారు. ప్రభుత్వం యీ విషయమై ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. ఇవి ఒక major policy కనుక క్రమేపీ ఏ తీరుగా చేయవలెనో ఆలోచన చేయాలి. Workers' participation in Management అవసరమని ప్రభుత్వము గుర్తించింది. కాని ఏ తీరుగా అమలులో తీసుకురావాలని ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తూనేవుంది. దీనికి ప్రాముఖ్యత ప్రాధాన్యం తప్పకుండా ఇవ్వబడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

వెంకటస్వామిగారు Compensation విషయము శలవిచ్చారు. నాగార్జున సాగర్ లో Compensation ఇవ్వలేదని, దాని ఆలోచనే చేయలేదని చెప్పారు. 1956 నుంచి 1960 వరకు Workmen Compensation విషయము గురించి కొంత ఫోగట్టు తెప్పించాము. 1956 లో ఒకటే కేసు రిపోర్టు అయింది. అది ఒకటే పరిష్కారము చేయబడింది. 1957 లో 5 కేసులువస్తే ఆ 5 కేసులుకూడ పరిష్కరింప బడ్డాయి. 1958 లో 34 కేసులకు 27 కేసులు పరిష్కారము చేయబడ్డాయి. 1959 లో 35 కేసులకు 20 కేసులు పరిష్కరింప బడ్డాయి. 1960 లో 45 కేసులకు 39 కేసులు పరిష్కరింపబడ్డాయి. వెంకటస్వామిగారు చెప్పిన జాప్యము, పరిష్కారము కావడములేదనే విషయాలు ఈ రిపోర్టునుబట్టి కనపడడములేదు. ఇంకా మిగిలివున్న కేసులను తొందరగా dispose of చేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తానని వారికి మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ జి వెంకటస్వామి : Accident అయిన రి, లేక 7 నెలల తరువాత వారి Compensation దొరుకుతోంది. Compensation officer ప్రతి నెలకు, లేక రెండు నెలలకో ఒకసారి నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ప్రాంతానికి వెళ్ళి decision ఇచ్చినట్లయితే accidents వల్ల చనిపోయిన వారికిగాని లేక కాళ్ళు చేతులు విరిగినవారికిగాని తొందరగా సహాయము దొరుకుతుందని నా మనవి.

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : Procedure ప్రకారం జరుగుతుంది. ఆ Procedure లో కొంత కాలయాపన జరిగితే జరిగివుండ వచ్చును, కాని కేవలము ఆలస్యము చేయాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యము కాదు. వారు చెప్పిన సలహాలను కూడ దృష్టిలో పెట్టుకొని ఏలైనంత త్వరలో procedure ప్రకారం ఇవ్వడానికి ప్రయత్నము జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. తగాదాలు వచ్చినప్పుడు ఫ్యాక్టరీ డిపార్టుమెంటు conciliatory methods విషయంలో పనిచేస్తున్నదని, దానిని ఫ్యాక్టరీ డిపార్టుమెంటు నుంచి తీసిని లేబర్ డిపార్టుమెంటుకు పంపిస్తే బాగుంటుందని బి. జి. ఎమ్. ఎ. నరసింగరావుగారు చెప్పారు. ఇది పతీరుగా ఉపయోగపడుతుందో నాకర్థము కాలేదు. ఇప్పుడు జిల్లాలో ఇన్ స్పెక్టర్ల సూపర్ విజన్ లోనే వ్యవహారము జరుగుతోంది. ఏమైన తగాదాలు వచ్చినపుడు conciliation సరిగానే జరుగుతోంది. Mutual గానే settle చేస్తే బాగుంటుందని చెప్పాము. తమ ప్రాజెక్టున్ని ప్రాముఖ్యతను వినియోగించి mutual గా settle చేయడానికి అసలు ఈ code of discipline వ్యవహారము లేకుండాచేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. Standing Wage Boards ను అన్ని industries లో ఏర్పాటుచేయాలని వారు నెలవిచ్చారు. పెద్ద ఇండస్ట్రీస్ లో ఆ తీరుగా ఏర్పాటు

చేయడానికి ప్రయత్నము జరుగుతూనే ఉన్నది. మేజర్ కండ్లస్ట్రీ అయిన మగర్, సిమెంటు, టెక్స్టైల్స్ లులో ఆదివరకే Wage Boards ఉన్నాయి అయినవి. దీనికి సంబంధించిన రికమెండేషన్లు ఇదివరకే కొన్ని వచ్చినవి ప్రభుత్వము ఆలోచన చేస్తున్నది. మినిమమ్ వేజ్స్ ఆక్ట్ కు ఉన్నట్లుగా వర్తింపజేయాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వము చేస్తూనే ఉంది. క్రికాకుళం జిల్లాలోవున్న cashew nuts factories లో పనిచేస్తున్న కార్మికుల సంఖ్యను విషయము మిత్రులు రాములుగారు చెప్పారు. వారు చాల అధ్వాన్నస్థితిలో ఉన్నారని, వారికేమీ సౌకర్యాలు లేవనికూడ చెప్పారు. కొంతవరకు వారికి సౌకర్యము చేయబడుతోందని భోగట్టా వుంది. ఐరిశ్మలలో పనిచేయువారికి వచ్చు occupational disease ను అరికట్టాలని ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తున్నది. Salt factories పరించి కూడా చెప్పారు. పిటిల్లో పనిచేయువారికి కూక Factory Act ప్రకారమే రక్షణలు కల్పించాలని ప్రభుత్వ మాలోచన చేస్తున్నది. అంజయ్యగారు, వెంకటసామిగారు చెప్పిన నిషయానికే చాల మట్టుకు చెప్పారు. ఇదివరకున్న staff సరిపోవడం లేదని, Rival unions అక్కర లేదని code of discipline ను పూర్తిగా అమలులో పెట్టాలని చెప్పారు. దానికి సంబంధించి ఇదివరకే సమాధానము చెప్పాను. Staff ను ఎక్కువ చేయడము విషయములో ప్రభుత్వము ఆలోచన చేస్తున్నది. Staff ను ఎక్కువ చేసినట్లయితే ఇన్ స్పెక్షన్ వర్గములు చేయడానికి అవకాశముంటుంది. Contraventions జరగకుండా ఏర్పాటు కావడానికి ఇంకా staff ను ఎక్కువ చేయాలని ప్రభుత్వ మాలోచిస్తున్నది. ప్రతిపక్షనాయకులు సుందరయ్యగారు మినిమమ్ వేజ్స్ కమిటీలు ఏవయితే constitute అయినవో వాటిల్లో కొంత కాలయాపన జరుగుతోందని చెప్పారు. అది కొంతవరకు వాస్తవమే. దానిలో ప్రత్యేకముగా కొన్ని procedures వున్నవి. కమిటీలు ఆయా ప్రాంతాలకు వెళ్ళి కొంత భోగట్టా సేకరించవలసి వుంటుంది. అప్పుడున్న prevailing rates వగైరా statistics ను సేకరించవలసి వుంటుంది. అక్కడకు వెళ్ళినపుడు కొన్ని సాక్ష్యాలు సేకరించడం జరుగుతుంది. ఎందుకంటే పరిస్థితుల కనుగుణముగా wage structure నిర్మాణము కావడానికీగాను rates ఎలావున్నవో తెలుసుకోవలసి వుంటుంది. వివిధ ప్రాంతాలలో పేరుపేరు రేట్లు వున్నాయి. తెలంగాణాలో పేరేరేట్లు వున్నవి. ఆంధ్రలో పేరేరేట్లు వున్నవి. జిల్లాజిల్లాగా పేరేరేరేట్లు వున్నవి. ఇప్పుడున్న రేట్లను పోలికగా మార్పుచేసి ప్రస్తుత పరిస్థితుల కనుగుణముగా తిసుకొని రావాల్సివచ్చుడు జాగ్రత్తగా పరిశీలించవలసిన అవసరముంది. కనుక జాప్యము, కాలయాపన జరిగితే జరగవచ్చు. Minimum Wages Committees కొన్ని రిపోర్టులు ఇచ్చాయి. దానిలో కొన్నిటిని Minimum Wages Advisory Board

అలోచన చేసినది. కొన్ని అప్పడే నిర్ణయం చేశాము. అప్పడే కొన్ని అమలు లోకి వచ్చాయి. ఇంకా కొన్ని కమిటీలు ఏమి రిపోర్టులను submit చేయలేదు. వాటిని expedite చేయడానికి ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తున్నది. Inspection of factories విషయము చెప్పారు. ఇప్పుడున్న staff లో inspections కొన్ని జరుగుతున్నాయి. ఇంకా బొందరగా, జాగ్రత్తగా inspection చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తాము. ఇంకా staff ను ఎక్కువ చేయడము విషయములో కూడ ప్రభుత్వ మాలోచిస్తున్నది. కొత్తిగూడెంలో కార్మికులు 11, 12 మైళ్ళు నడిచివెళ్ళి, నడచించి అక్కడ పనిచేయడము జరుగుతోందని, వారికి సౌకర్యాలు లేవని చెప్పారు. అక్కడనుంచి బొగ్గు తీసుకొనివచ్చే train లో వీరించిరి తీసుకొని రావడానికి వెనుదీస్తున్నారని చెప్పారు. ఆ తీరుగా 11 మైళ్ళ పోయి, 11 మైళ్ళు వచ్చి పనిచేయాలంటే నిజముగా మానవుడు చేసే పని అయితే కాదు. తప్పకుండా కార్మికుల సౌకర్యార్థం ప్రభుత్వము ఆలోచన చేస్తుంది. ప్రతిరోజు 11 మైళ్ళ పోయి 11 మైళ్ళ రావాలంటే అదే ఒక పని అయిపోతుంది గాని వారు ఎలా పని చేయగలుగుతారు అని చెప్పిన విషయము కూడ ఆలోచన చేయవలసినదే. ఇండ్ల విషయములో ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటునుంచి కొన్ని ఆటంకాలు వస్తున్నవని చెప్పారు. ఆ కట్టిన ఇండ్లు అయినా inventilated గా వున్నవని చెప్పారు. వారుచెప్పిన suggestions ను దృష్టిలో పెట్టుకొని సౌకర్యములు కలుగజేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తాము. మనకున్న ప్లాను ప్రొవిజన్ ను బట్టి కార్మికులకు ఏ తీరుగా రక్షణ కల్పించాలి, వారికి గృహపనతి ఏ తీరుగా కల్పించాలని ప్రభుత్వ మాలోచిస్తున్నది. ఈ కమిటీల constitution లో పక్షపాత వైఖరితోచేసినది ఏమీలేదు. అన్ని పార్టీలకు ప్రాతినిధ్యము ఇవ్వడము జరిగింది.

శ్రీ బి. జి. యమ్. ఎ. నరసింగరావు : (కజీరి) ప్రభుత్వ రంగములో వున్న పరిశ్రమలలో ప్రభుత్వపు పాలసీ ఏమిటి? Code of discipline అనేది ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో చేసే కార్మికులకు వర్తించేదానికి ఏమి action తీసుకొంటున్నాడు? ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో తగువులువస్తే settlement కు ఏమి machinery వుంది? ప్రైవేటుపరిశ్రమలలో ఏవిధముగా తగువులు తీరుస్తున్నారో అదే విధముగా ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో కూడ తీర్చడానికి ప్రభుత్వము ఒప్పుకొంటున్నదా? ఇది ఘంటికారు తెలివిస్తారని అనిపిస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : వారు చెప్పిన విషయము నిజముగా ఆలోచించవలసినదే. Code of discipline వ్యవహారములో అన్ని సెక్షన్లులకు సమ దృష్టితో వ్యవహారం చేయడము జరుగుతుంది. ప్రభుత్వ యంత్రాంగములో వున్న పరిశ్రమల్లో ప్రత్యేక పాలసీని అనుసరించి ఏదో చేయాలనే వ్యవహారములేదు. అందులో పనిచేసేవారు కార్మికులే. ఇందులో పనిచేసేవారు

కార్మికులే అయిప్పుడు ఆ విధముగా భేదము చేయాలనే అధి వాయము ప్రభుత్వానికి ఎన్నిడూ లేదని వారికి మనవిచేస్తున్నాను. Shops and Establishment Act ఇంకా integrate కాలేదని చెప్పడం జరిగింది. అంద్ర తెలంగాణా ప్రాంతాలలోపున్న చట్టాలను సమన్వయము చేయాలనే ప్రభుత్వోద్దేశము. మనము పంచాయితీలను extend చేస్తున్నాము తీందరరాజే ఈ రెండు ప్రాంతాల చట్టాలను సమన్వయము చేయాలని ప్రసిద్ధి మాలోచన చేస్తున్నది.

శ్రీ బి. ధర్మవిక్షం (నక్రీకర్): హైదరాబాదులో అయిలునందున్న Shops and Establishment Act నల్గొండ జిల్లాలోను, నాగార్జునసాగర్ ప్రాంతములోను వర్తింపజడములేదు. దాని సరించి తెలివిస్తారా? నాగార్జున సాగర్ ప్రాంతము పెద్ద ఇండస్ట్రియల్ సెంటరు భువనగిరి, సూర్యాపేట, పెద్ద వ్యాపార కేంద్రాలుగా వున్నవి. అందుచేత ఆ జిల్లాలోకూడా వర్తింప చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తారా?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి: అన్నిజిల్లాలకు వర్తింపేటట్లు సమన్వయ చట్టాన్ని తీసుకొని వస్తున్నాము. ఇప్పుడు ఎక్కడ అమలుకావడంలేదో నాకు తెలియదు. నల్గొండ జిల్లాలోను నాగార్జునసాగర్లోను ఇప్పుడు ఎందుకు అమలు చేయుటలేదనేది తప్పకుండా ఆలోచన చేయబడుతుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి): క్రిందటి తడవ మంత్రి సంబీవయ్యగారు వున్నపుడు integrated act తెస్తామని చెప్పారు. దానికి బదులు నిన్న కేజిటులో ఒక ఆక్టువచ్చింది. మద్రాసుఆక్టును అలాగేవుంచి తెలంగాణా ఆక్టులోనుంచి దానికి సంబంధించిన కొన్ని భాగాలుమాత్రమే తీసి దానికి add చేస్తున్నారు. దీనివల్ల integration యొక్క main purpose పోకోంది. ప్రభుత్వముయొక్క పాలసీ ఏదై వా మరిచిందా? Integrated Act ను తీసుకొని రావడానికి ఇది ఏవిధముగా సహాయపడుతుందో కాస్త వివరముగా చెప్పితే బాగుంటుంది. ఈ house లోనే ఈబిల్లును తీసుకొనివస్తామని చెప్పారు. అలాగే ఆబిల్లు వచ్చింది. కాని తెలంగాణా ఆక్టులోని కొన్ని ముఖ్యభాగాలు తీసి మద్రాసుఆక్టుకు add చేశారు. దీనివల్ల more comprehensive Bill రావడానికి వీలులేకుండా చేశారన్నమాట.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: మద్రాసుబిల్లు బాగుంది అనుకొన్నప్పుడు దానిని ప్రాతిపదికగా గైకొని తెలంగాణా ఆక్టులోని మంచిభాగాలను అన్నింటా దానిలో ఇమిడ్చి ఆక్టు చేసినట్లయితే అందులో ఏమి దోషంవుంది? కొత్తగా లెజిస్లేషన్ రావలసిన అవసరం అంతగా వుండదని భావిస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఈ విషయమై ప్రందటితడవ నేను ఒక non-official bill ను కూడ తీసుకొనివచ్చాను. మద్రాసు అట్టనే తెలంగాణాకు extend చేయమంటే దానిలో కొన్ని defects వున్నాయని అన్నారు. తెలంగాణా అట్టలో కొంతమంది వుండి, కొన్ని defects వున్నాయని అన్నారు. అందుచేత extention ను తీసుకనిరామని comprehensive bill ను తీసుకు వస్తామని ఆలోచన చేశారు. కాని ఇవాళ extention and amendment Act ను తీసుకొని వచ్చారు. పాలసీలో ఎందుకు మార్పు వచ్చిందని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : పాలసీలో ఏమీ మార్పులేదు. మద్రాసు అట్టలో మంచిగా వున్న సెక్షనులను తీసుకొని తెలంగాణా అట్టలోని మంచి సెక్షనులతో కలిపి సమన్వయము చేస్తున్నాము. దానిలో భేదము ఎక్కడి వస్తోందో నా కర్దముకాలేదు. New legislation అని మార్చే వస్తుంది కాని 3 sections లో ఏమంత మార్పురాదు. పాలసీలో ఏమీ మార్పులేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ బి. ధర్మభిక్షం : అధ్యక్షా, అప్పుడే బిల్లు సిద్ధమై వుందని మంత్రి సంజీవయ్యగారు ప్రకటించారు. అవకాశము లేక ప్రవేశపెట్టడం లేదని కూడ చెప్పారు. దానిని ప్రవేశపెట్టడములో ఎందుకు ఆలస్యము చేశారో చెబుతారా?

(Sri P. Satyanarayana in the Chair)

ఔంపొరరీ చైర్మన్ : Integration కు సంబంధించినంత వరకు దీనినే integration గా భావిస్తున్నామని మంత్రిగారు చెప్పారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, అప్పుడు మేము అడిగినప్పుడు బిల్లు తయారై వుందని చెప్పారు. బడ్జెటు సెషనులో తీసుకొని వచ్చారా అని అంటే బడ్జెటు సెషనులోరాదు. అప్పటికి publish చేస్తాము. జులై సెషనులో రావచ్చు అని చెప్పారు. కాని ఇప్పుడు మద్రాసు అట్టకు extention and amendment act అని తీసుకొని వచ్చారు కనుక ఆ integrated Act లేదా ? లేకపోతే అప్పుడు చెప్పినది ఏమైన పొరపాటా ? దీనినే integrated Act అని అనుకోమంటారా ?

ఔంపొరరీ చైర్మన్ : దీనినే ఒక విధంగా integrated Act గా భావిస్తున్నామని మంత్రిగారు చెప్పారు...

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : దీనిలో మనము సాధించవలసినది ఏమిటో, మన purpose ఏమిటో ఆలోచించాలిగాని వేరేకొత్త legislation తీసుకొని రావాలని ఎక్కడవుంది. దీనిలో మార్పులు తీసుకొని రావచ్చును. ఇప్పుడు

సమర్పించినట్లుగా సవరణలు తీసుకొనిరావడానికి అవకాశముంది. పాబ్లిక్లో ఏమి మార్పులేదు. ఇంకా వీటిలో సవరణలు తీసుకొని రావాలని గౌ. సభ్యులు ప్రయత్నిస్తే సవినయముగా చర్చించి ఆ సూచనలకు అమలులోకి తీసుకొని రావచ్చు. వారుచేసిన సూచనలు బాగుంటే దీనిలో ఇబ్బందికాని ప్రయత్నము చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. శ్రీమతి ఆమ్మన్నరాజగారు స్త్రీల విషయము చెప్పారు. నా శాఖకు సంబంధించిన విషయాలేమీ చెప్పలేదు. దానికి మసూమా బేగమ్ గారు సమాధానము చెప్పారు. కార్మికులయొక్క సంక్షేమముకొరకు ఏతీరుగా కొత్తచట్టాలను తీసుకొరావాలి అనేది ప్రభుత్వదృష్టిలో వుంది, Production కు బాధ్యులు ఈ కార్మికులే. వ్యవసాయరంగములో గాని, పారిశ్రామిక రంగములోగాని వీరే ముఖ్యపాత్ర వహిస్తున్నారు. వారి సంక్షేమం కొరకు ప్రభుత్వము ప్రయత్నం చేస్తున్నది. అదే ఉద్దేశముతో చట్టాలు, కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయబడుతున్నాయి. ఇండ్ల సౌకర్యములు, వైద్య, విద్యా సౌకర్యములకు గాను ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయని ప్రత్యేకముగా మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ సందర్భములో ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఎవరెవరయితే cut motions ఇచ్చారో వారందరు, ఇప్పుడు నేను యిచ్చిన సమాధానముల దృష్ట్యా, అన్నీ కూడ withdraw చేసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. వెంకటస్వామి : అధ్యక్షా, ఇక్కడ ప్రైవేటాబాదులో Allwin Factory ఉన్నది. అందులో 51% షేర్లు గవర్నమెంటుకు ఉన్నవి. ఆ factory లో పనిచేస్తున్న కార్మికుల యొక్క Provident Fund, Factory Management లోని వారు illegal గా utilise చేసుకున్నారు. అంతే కాకుండా Health and Insurance Scheme కు సంబంధించిన fund ప్రభుత్వానికి కట్టవలసి ఉన్నది. కట్టలేదు. ఈ రెండు అయిలములను Management వారు illegal గా ఉపయోగించుకున్నారు, కాబట్టి, వారి మీద చర్య తీసుకుని prosecute చేయవలసి ఉంటుంది. మంత్రిగారు దీని సమాధానము ఏమి చెబుతారు ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఈ రెండు విషయములను గురించి ప్రభుత్వము తప్పకుండా ఆలోచిస్తుంది. ఇదిపరలో Regional Provident Fund Commissioner అని ఒకరు ఏర్పాటు చేయబడినారు. కేంద్రప్రభుత్వము యొక్క branch కూడ దీనికి సంబంధించినది ఒకటి పని చేస్తున్నది. కార్మికుల యొక్క Provident fund గాని, Insurance fund కాని, ఏమి చేయాలి? ఈ రెండింటి కేటాయింపులు ఎట్లా జరగాలి? అని ఎట్లా పనియోగించాలి ?

కార్మికుల యొక్క ఉపయోగమునకు గాని, వారి బాగోగులకు కాని పది, ఎడముగ utilise చేయాలి, అనే దానికి ఆలోచనలు జరుగుచున్నవి. కార్మికుల education విషయము కూడ నేను ఇదివరకే మనవిచేశాను. కార్మికుల రోని నిరడరాస్థులకు ఎద్య నేర్పడానికి సౌకర్యాలు కలుగజేయడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుచున్నవి. మిత్రులు వెంకటస్వామిగారు చెప్పిన విషయాలు అన్నీ ప్రభుత్వము దృష్టిలో ఉన్నవి. ప్రభుత్వమునకు కార్మికులను ఒక దృష్టితోను, యజమానులను మరొక దృష్టితోను చూడడములేదు. అది ప్రభుత్వము యొక్క policy కావని మాత్రము నమ్మండి. ప్రభుత్వము ఆలోచించి తప్ప ఏండా చర్యకీనుకుంటుంది. ప్రతిపక్ష సభ్యులు అందరులేరు. వారు ఇచ్చిన cut motions ను అన్ని withdraw చేసుకోవలసిందిగా కోరుచున్నాను.

శంషీరరీ చైర్మన్ : ఇప్పుడు cut motions మీద ఓటు తీసుకోబడుతుంది. ఎవరయినా withdraw చేసుకోదలిస్తే వారు withdraw చేసుకొనవచ్చును.

DEMAND No. XXV - Other Miscellaneous Departments
Rs. 1,22,50,900

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,22,50,900 for
Other Miscellaneous Departments by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to start industrial safety museum despite provision being made during the previous budgets.

The motion was negatived.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,22,50,900 for
Other Miscellaneous Departments by Rs. 100

(రాష్ట్రములోని మైకా గనులలోని కార్మికులు సిలికానస్ జబ్బుచేత, చాలమంది ప్రతివారము ఒకరో, యిద్దరో చనిపోవుచున్నందున, యీ వ్యాధి సోకిన కార్మికులకు పరీక్షచేసి జబ్బును నిర్ణయించుటకుగాను, ఒక మెడికల్ బోర్డును యేర్పాటు చేయమని ఎన్ని విజ్ఞప్తులు యిచ్చుకొన్నను గవర్నమెంటు యీ విషయముతో జాప్యము చేయుచున్నందుకు.)

The motion was negatived.

Sri S. Vemayya : I demand a division, Sir.

The House divided : Ayes : 25; Noes 87

The motion was negated.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,22,50,900 for
Other Miscellaneous Departments by Rs. 100

(కార్మిక వివాదములలోను, సమైక్యమయములలోను పోలీసు శాస్త్రం లేకుండా ప్రభుత్వము చేయక, పోలీసు బలముతో కార్మికుల న్యాయమైన పోరాటమును అణచివేయు విధానము మానుకొనమని కోరుటకుగాను.)

The motion was negated.

Temporary Chairman : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,22,50,900 for
Other Miscellaneous Departments by Rs. 100

(లేబర్ డిపార్టుమెంటు కార్మికుల హక్కుల సంరక్షణ సంస్థ కాయండా యజమానులకు మరియు కార్మికులకు మధ్య ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు రుసు సంతకం దిగజారిన పరిస్థితులను చర్చించుటకుగాను.)

కార్మికులకు వర్క్ మెన్స్ కాంపెన్ సేషన్ ఆఫ్ ప్రకారం చెందాల్సిన కాంపెన్సేషన్ గురించి సక్రమమైన చర్యలు తీసుకోకపోవటం గురించి, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, మూసి ప్రాజెక్టు, హైదరాబాద్ కాంపెన్ సేషన్ సమస్య పరిష్కారం కాకుండావున్న పరిస్థితుల చర్చించుటకై.)

The motion was negated.

Sri B. Dharmbhiksham : I demand a division, Sir.

The House divided :

Ayes : 25; Noes 87

The motion was negated.

Temporary Chairman : The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,22,50,900 under Demand No. XXV - Other Miscellaneous Departments."

The motion was adopted.

(Mr. Speaker in the Chair)

DEMAND No. IX Irrigation—Rs. 2,35,93,300

DEMAND No. XXXIX—Capital Outlay on
Irrigation Rs. 7,94,50,000

DEMAND No. XLIII—Capital Outlay on Multi-Purpose
River Schemes Rs. 9,01,79,000

The Minister for Public Works (Sri A. Satyanarayana Raju) : On the recommendation of the Governor I beg to move.

That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 2,35,93,300 under Demand No. IX Irrigation.

That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 7,94,50,000 under Demand No. XXXIX Capital Outlay on Irrigation.

That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 9,01,79,000 under Demand No. XLIII Capital Outlay on Multipurpose River Schemes.

Mr. Speaker : Motions moved.

కోత తీర్మానములిచ్చిన గౌ. సభ్యులు వానిని ప్రతిపాదించగోరుతాను.

DEMAND No. IX—Irrigation : Rs. 2,35,93,300

Sri G. Yallamanda Reddy : Mr. Speaker, Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(ఇంతవరకు రాష్ట్రములో క్రియేట్ చేసిన ఇరిగేషన్ పొటిన్షియాలటిని వినియోగించుకొని భూమిని పూర్తిగా సాగులోనికి తేసేందున.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(రాష్ట్రములో పెద్ద ప్రాజెక్టులన్నిటికి వివిధ పాట్లీల కాసన సభ్యుల తోను సలహాకమిటీల నేర్పరచి, వనిని సప్రమముగా, సకాలంలో జరుగునట్లు, ప్రభుత్వము యితపరకు చర్య తీసుకోనందుకు గాను.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(నెల్లూరుజిల్లా, కనిగిరి తాలూకా పంజాబ్ సప్లయ వారల్ పెడల్పుచేసి, ఆనట్టమీద తలుపులు ఎత్తుపెంచి ప్రాజెక్టుకు సకాలములో నీరు అందునట్లు చేయవలసి యున్నది. కాని యంతవరకు సక్రమమైన చర్యలు తీసుకోనందుకుగాను.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(నెల్లూరుజిల్లా, కనిగిరి తాలూకా పామూరు 'పాతచెరువు' కట్టను పెంచి, క్రిందనున్న ఆయకట్టునంతా సాగులోకి తెచ్చుటకు గాను, ఎన్ని రిప్రజెంటేషన్లు రైతులు చేసినను, ఇంతవరకు తగినచర్య తీసుకొనందుకు.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(నెల్లూరుజిల్లా, కనిగిరి తాలూకా ఏరువారిపల్లె దగ్గర వాల్తేపై రిజర్వాయరు నిర్మించుటకు, ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తిచేసి కూడా, ఇంతవరకు శాంక్షను చేయనందుకుగాను.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(నెల్లూరుజిల్లా, కనిగిరి తాలూకా పెదచెర్లపల్లి గ్రామచెరువుకు నేరెడ్ల వాగు నుంచి సప్లయ ఛానల్ వేయుటకు గాను యంతవరకు ఎట్టి చర్యలు తీసుకోనందుకు.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు గాను కావలసిన అధిక మొత్తాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వము వదేపదే అడిగినా, కేంద్రము నిరాకరించిన విషయము చర్చించుటకుగాను.)

**To reduce the allotment of Rs. 2,35,83,300 for
 Irrigation by Rs. 100**

(రాష్ట్రములో అన్నివిధాలా పనిపూర్తి అయిన ప్రాజెక్టు కొద్దిపాటి ఉక్కు, ఇనుము కేంద్రము సప్లయ చేయనందునను, వేలవరాళి భూమి సాగు లోకి రానందున కలిగిన నష్టమును గురించి చర్చించుటకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Mr. Speaker, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, ఆత్మకూరు తాలూకా, చెజర్ల కొత్తకాల్వను 1948-49 సంవత్సరం ప్రారంభించి, అందుకు గాను సుమారు రూ. 70,000 ఖర్చయిప్పటి వరకు, సదరు పనిని పూర్తిచేసి ఏ మాత్రము భూమిని మాగాణి సాగుక్రిందకు తీరకుండు అసమృతి తెలియచేయుటకు,

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా, అల్లూరు గ్రామములోని 4,000 ఎకరములు పాతభూములకు మురుగునీటి సౌకర్యములు ఒనగూర్చి సదరు భూములను పేదలకు పంచుటలో జాప్యము జరుగుచున్నందుకు అసమృతి తెల్పుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా, సిద్దిపురం, దువ్వూరు, పడమటి పాలెం వెంగారెడ్డిపాలెం గ్రామాల పేదలకు రాజీయ బాధితులకు యిచ్చిన భూములకు నీటి వనరులు, మురుగునీటి వధకములు ఒనగూర్చుటలో జాప్యము నకు అసమృతి తెల్పుటకు గాను.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరు తాలూకా, తరుణవాయి గ్రామపేదలు సాగు చేయు సుమారు 40 ఎకరములకు నీటి పారుదల కాలువ ఏర్పాటుచేయుటలో గత 16 సంవత్సరములుగా ఆలస్యము జరుగుచున్నందుకు గాను అసమృతి తెలుపుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కావలి తాలూకా, జవ్వల దిన్నెమజర చెన్నరాయుని పాలెం హరిజనులకు సుమారు 90 ఎకరములకు నీటిపారుదల వనర్లు మురుగు నీటి కాలువను ఏర్పాటు చేయుటలో గత 40 సంవత్సరాలుగా జాప్యము జరుగుచుండుట వలన నాలుకు సుమారు 100 పుట్ల ధాన్యము వృధాగా పోవు చున్నందున అసమృతి తెలియజేయుచూ ఇప్పటికైనను సత్వరచర్యలు తీసుకొని మురుగునీటి కాలువను ఏర్పాటు చేయమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరుతాలూకా పురిటిపాలెం గ్రామము హరిజనులకు చెందిన సుమారు 40 ఎకరముల భూమి మూగూరికి రాయకైయ్యుండి, సుమారు గజము దూరములో నీరు సమృద్ధిగా ఇవ్వగల పారుదల కాల్వ కుండి కూడ సదరు 40 ఎకరముల నీరు వారించుటలో ప్రభుత్వము విఫలమై నాలుకు సుమారు 60 పుట్లధాన్యం పండించుటకు సహాయపడకపోయినందుకు అసమ్మతి తెలుపుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరుతాలూకా డగ్గర క్రి కాల్వపై పరిశీలనచేయు రామ వరము, సవతిపుత్తేడు, బ్రతుకాగొట్టు, క్రొత్తపల్లి, కారముం, అనంతవరము గ్రామాదులకు నీటివసరులు కల్పించమని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

To express disagreement for the poor achievements under minor irrigation works pertaining to bringing of dry land under wet cultivation in the State.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

To express disagreement for poor achievements pertaining to draining of dry land under wet cultivation, formation of feel channal utilisation of water stored in tanks which delays of schemes investigations, revised estimates, on almost all original estimates.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, పెన్నార్ ఆనకట్ట సిఫ్టముక్రింది ఉన్న అనేకచెరువులు ముక్కిముగా నెల్లూరు కోవూరు తాలూకాలలో ఉపయోగములేని చెరువులను ఎత్తివేసి సదరు భూములను పేదలకు పంచిపెట్టుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా, కోవూరుతాలూకా వడ్డేరు కాలువక్రింద ఆయకట్టు పెరుగుదల దృష్ట్యా దాని తూములు కాలువలు తగురీతిగా అభివృద్ధి పరచ నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 001

(సెల్లూరుజిల్లా, సంఘము డెట్టాక్రిందఉన్న ఏనిగిరి, రిజర్వాయరు పూడి
ఏలో ఉన్నందున అందుకుగాను కాలువలు చెరువుకట్ట తూములు యోడలు
యెందు స్కీము బావ్యము జరుగుచున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

సెల్లూరుజిల్లా, రావూరుతాలూకా తోచాము గ్రామమువద్ద పిన్నేడు
అను స్కీము 800 ఎకరముల కొరకు ఉద్దేశించబడినది. 1956 సంవత్సరము
నుండి యింకవరకు పూర్తికాకుండ అలస్యమగు చున్నందుకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri G. Laxma Reddy : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని సస్యశ్యామలంచేసే పోచంపాడు ప్రాజెక్టును
యింతవరకు మొదలు పెట్టుటకు ప్రభుత్వం జాప్యం చేస్తున్నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(పోచంపాడు నీరు రానటువంటి కరీంనగరం తాలూకా ప్రాంతానికి
చెందిన కింగ్ రాయ ప్రాజెక్టును పూర్వపు ప్రాధాన్యత ప్రభుత్వం సర్వే చేసి
సప్లీ ప్రభుత్వము అట్టి ప్రాజెక్టును ఏనీసం మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో
చైన తీసికొనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(కరీంనగరం తాలూకాకు చెందిన కనిగరం ప్రాజెక్టులోకివచ్చే నీటి
కాలువ చెడిపోయినందులకు ప్రాజెక్టు సమయములో నిండటంలేదు. దానివలన
చాలి నష్టం జరుగుచున్నది. అట్టి చిన్న విషయాన్ని కూడా ప్రభుత్వం అశ్రద్ధ
చూపుతున్నందులకు గాను.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(పోచంపాడు నీరురానటువంటి సరీసల్లి తాలూకా ప్రాంతానికి చెందిన
అనంతరం ప్రాజెక్టును పూర్వపు ప్రాధాన్యత సర్వేచేసి అనుమతి

పొందినటువంటి ప్రాజెక్టును యీ ప్రభుత్వం అట్టి ప్రాజెక్టున మూడవ సంవత్సర ప్రణాళికలోనైనా తీసుకోవలదు.

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri B. N. Reddy : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100

(సూర్యాపేట తాలూకా ముండ్ల మట్టముకుండాపురం గ్రామాల మధ్య పాలేరునదిపై ఆనకట్ట నిర్మాణానికై జిల్లా ఇంజనీర్లు సూచించిన పథకాన్ని ప్రభుత్వం మంజూరు చేయవలదు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100

(మూసీ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం ఆరంభమై 6 సంవత్సరములు గడిచినప్పటికి ఇంకను 5 వేల ఎకరాలకుమించి నీరు యివ్వలేకపోవటం గురించి, ప్రాజెక్టు, నిర్మాణం పూర్తి కావలదు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri D. Kondayya Chowdary : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100

For not constructing an anicut across the Tammaleru river to divert the water into the pokur tank supply channel, Kandukur taluka, Nellore district.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100

For not excavating the left bank channel of the Rallapadu project to supply water to the seven taluks of V. R. Kota, Viswanadhapuram, Sakavaram etc. of Kandukur taluk, Nellore District.

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri A. Venkatrama Raju : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
 Irrigation by Rs. 100

(గోదావరిడెల్టాలో తలపెట్టిన రీమోడలింగు స్కీమును పూర్తిచేయక పల్లపుభూములు వెనుక, మెరకభూములు మొదలు సాగయ్యే వికృతవరిస్థితులు కొనసాగుతున్నందున బ్రిచ్ ఇరిగేషన్ ను ప్రోత్సహించుమాన్వందున.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(గోదావరి డెల్టాలో తలపెట్టిన లోకత్తై జేషను స్కిము పునః పరిశీలన నిర్దిష్టమైన సూత్రాలపై ఆధారపడిగాక పాక్షిక వైఖరులు పొడచూపుతూ ఉన్నందున.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(గోదావరి డెల్టాలో మురుగునీటి వనరుల మరమ్మత్తులకు అవసరమైన ధనాన్ని కేటాయించక శోటిముందుకు వచ్చిన పంటలను నీటిపాలు చేస్తూ న్నందున.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri Vavilala Gopalakrishnaiah : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

To criticise the delay in administrative procedure of the Departments in sanctioning the huge amount of the gigantic Nagarjunasagar Project.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,000 for
Irrigation by Rs. 100

To criticise the Government for not allowing the right canal of Nagarjunasagar Project at the capacity of 21,000 cusecs and for not declaring the whole work as one stage.

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri K. Ramachandra Reddy : I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(పంటలకు భీమా పెధకమును ప్రభుత్వం అమలు పరచనందుకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Srimati A. Kamala Devi : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(భువనగిరి తాల్కూకాలోని మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో చేర్చబడిన గంధమల్ల చెరువును ఇంతవరకు పూర్తి చేయకపోవుటను గురించి చర్చించుటకై.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(భువనగిరి తాలూకాలో కొన్ని కుంటలకు ప్రజలు 1 నుండి 5 వరకు చెల్లించి నను ఇంతవరకు పూర్తి చేయకపోవుటను గురించి.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(గండ్లపడిన చెరువులు బాగుచేసే సందర్భంలో 3 అడుగుల ఎత్తుకు తగ్గించి నీళ్ళు తక్కువస్థాకు చేయుటను గురించి చర్చించుటకై ప్రత్యేకముగ భువనగిరి తాలూకాలోని కాలనాపాకలోని కొత్తచెరువు రెండవమూతడి గురించి చర్చించుటకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri K. Ramachandra Reddy : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నల్లగొండజిల్లా, సూర్యాపేట తాలూకాలో వారి ఒడగ్గర మూసి ప్రాజెక్టును పూర్తిచేయక బాగుచేస్తున్నందుకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri B. Dharmabiksham : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(మూసిప్రాజెక్టు ఎంప్లాయిస్, మెకానిక్సు, సూపర్వైజర్లు చుక్కర్లు టి. ఎం. ఎస్. మరియు గ్యాంగు కూలీలకు రి రూపాయలు తాత్కాలిక పనుల బత్తెం ఇవ్వకుండా అపినందులకు చర్చించుటకుగాను.)

(ప్రాజెక్టు ఎంప్లాయిస్ మరియు కంట్రాక్టు లేబరుకు ప్రభుత్వం ప్రకటించిన శెలవులు, పండుగలు మొదలగునవి పర్మిషం పోషడం, బినాగిరి ఇల్లి గంటలన్న పరిమితి లేకుండా పనితీసుకొను ప్రభుత్వ కార్మికుల వ్యతిరేక విధానమును చర్చించుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(మూసి ప్రాజెక్టు ఎంప్లాయిస్ కు రూల్సు ప్రకారముగ పెరగాల్సిన యంక్రిమెంటు పెంచకపోవటం గురించి చర్చించుటకుగాను.)

(మూసిప్రాజెక్టు డాంపై కార్మికులు రాళ్ళు, ఇసుక మోయుటకై పోన కట్టపందిర కూలి 40 మంది కార్మికులు డాంపైనుండి పడి తీవ్ర గాయాలను గురియైన పరిస్థితులను చర్చించుటకుగాను.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri J. Ananda Rao : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(తెలంగాణ ప్రాంతంలో మీడియమ్ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం ముఖ్యంగా పోచంపాడు వాగార్జునసాగర్ వగైరా పెద్ద ప్రాజెక్టులతో ఏమాత్రం లాభం కాని ప్రదేశాలలో త్వరగా జరగాలనే ధోరణి లోపించుచున్నందుకు విచారం తెలుపుతూ.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(నదీజలాలు అధారంగా కాల్వలు త్రవ్వకుంటూ మాగాణి సేవ్యంచేసే రైతులకు ఆయా కాల్వలకు గండ్లు పడితే వాటి మరమత్తులకై శ్రద్ధ తీసుకో నందుకు నిరసన తెలుపుతూ.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,300 for
Irrigation by Rs. 100

(ఇరిగేషన్ డిపార్టుమెంటులో జరుగుతున్న దుశారా ఒకవైపు వుండగా ఈ శాఖలో జరిగే వనరులకు అనేక టెక్నికల్ ఇబ్బందులు కల్పిస్తూ యీ శాఖ ఉద్యోగులు తమవద్దకి మొరతో వచ్చేవారలను వేలసార్లు తిప్పటం విసిగించటం చాలా శోచనీయంగా వున్నందుకు నిరసన తెలియజేస్తూ.)

To reduce the allotment of Rs. 2,35,93,800 for
Irrigation by Rs. 100

(తెలంగాణ ప్రాంతంలో గండ్లు పడిపోయిన చెరువుల కుంటల నిర్మాణంలో కాలయాపన జరుగుతున్నందుకు విచారం తెలియజేస్తూ.)

Mr. Speaker : Motions moved.

DEMAND No. XXXIX—Capital Outlay on Irrigation
Rs. 7,94,50,100.

Sri A. Venkataramaraju : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(గోదావరి ఆనకట్టపై తలుపులు పెంపుచేయుటకు వలయు మొత్తము ధనాన్ని కేటాయించనందుకు, జాతీయాచార్యం దృష్ట్యా దీనికయ్యే మొత్తం

ఖర్చును ఒక సంవత్సరంలో నీసం 15 లక్షలు ఎక్కువగా ఉపయోగించుట ద్వారా ఆదా చేయగలగనే విషయాన్ని కేంద్రానికి తెలియజేప్పనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(అతి పుష్కలమైన గోదావరి నదీజలాల సత్వర సర్వీసియోగమునకు సర్వే చేయడియున్న ఏ ఒక ప్రాజెక్టును నిర్మించ తలపెట్టవలెను.)

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(గోదావరి ఏటికట్టలు పెంపుచేయుటలో ఆయా స్థానిక పంచాయతీలకు పని నిర్వహణ శాధ్యతలు ఇచ్చి ప్రజా చొరవను స్థానిక సంస్థల శాధ్యతలను పనుల కట్టుదిట్టాలను పెంపుచేయు విధానమును లక్ష్యము చేయనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(గోదావరినదీ గర్భమును అనుకొని ఏటికట్టపున్న స్థలాలలో రివిడ్ మెంట్ అనశ్శక్తితను గుర్తించక మట్టితో దఫదఫాలుచేసి ధనమును దుర్వినియోగి పర్చుతున్నందున.)

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(అతి ఉన్నత లాభాన్ని అనతికాలంలోనే ఇవ్వగల అన్ని అంచనాలు పూర్తికాబడి సిద్ధంగాగల ఏలేరు ప్రాజెక్టును కేంద్రం దృష్టికి తీసుకువెళ్ళి రచన నిర్మాణమునకు పూనుకొననందున.)

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(ఈ శాఖలో ఉద్యోగుల యింక్రమెంటులలో జరుగుతున్న హెచ్చి ఘటనలవల్ల నిజాయితీపరులు, ఉత్సాహవంతులు, దేశభక్తిగలవారు నిరుత్సాహ పడి చాలమంది ఉద్యోగములకు రాజీనామా నిస్తూఉన్నందున.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri P. Satyanarayana : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,94,50,100 for
Capital Outlay on Irrigation by Rs. 100

(For discussing the policy of improving the Eleru Irrigation system in East Godavari district (Pithapuram and Peddapuram taluks).

Mr. Speaker : Motion moved.

**DEMAND No. XLIII—Capital Outlay on
Multipurpose River Schemes. Rs. 9,01,79,000**

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 9,01,79,000 for
Capital Outlay on Multipurpose river schemes by Rs. 100

To impress upon the Government to allot fifteen
crores this year for Nagarjunasagar Project.

Mr. Speaker : Motion moved.

**DEMAND No. XXVI—Welfare of Scheduled
Tribes, Castes etc. - Rs. 3,15,97,200.**

Sri Md. Tahseel : : Sir I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(ఏజన్సీ ప్రాంతాలలోని గిరిజనుల పాత అప్పులను రద్దుచేయకపోవుల
చేత వర్తకులు గిరిజనులను చక్రవర్తికి గురిచేస్తున్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(భద్రాచలం తాలూకా చట్టి గ్రామంలో గిరిజన విద్యార్థులకు భోజనం
వసతి కలిగించక వారిని విద్యా విహీనులను చేస్తూన్నందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(నూగూరు తాలూకా చంద్రుట్ల గ్రామంలో గిరిజన మరియు వెన్నక
బడిన విద్యార్థులకు భోజనవసతి ఏర్పాటు కలుగజేయనందుకు.)

Mr. Speaker : Sir, Motions moved.

Sri N. Peddanna : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(హరిజన సంక్షేమ కౌశల మండలి హరిజన ఉయ వ్యాధులకు కూడి
మందు యిచ్చు ఏర్పాటు చేయనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(హరిజనులు వివిధ గ్రామములవారు తమకు యిండ్లస్థలం కొరకై
దరఖాస్తులు పెట్టుకొనినను అట్టి దరఖాస్తుల విషయమై ప్రభుత్వం సంవత్స
రముల తరబడినను పరిష్కరించలేనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of Scheduled Tribes, Castes etc. by Rs. 100

(హరిజన సంక్షేమశాఖనుండి హరిజనులకు లభిస్తున్న యిండ్ల కట్టడం సంసహాయం ఇంటి ఒకటికి రి20 రూ. ఉచిత సహాయం అనేక గ్రామాల హరిజనులు దరఖాస్తులు పెట్టుకొని సంవత్సరముల తరబడి ఆఫీసులచుట్టూ తిరుగుచున్నను అట్టివారికి పై సహాయం యిప్పటంలో విఫలమైచందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of scheduled tribes, castes etc., by Rs. 100

(హరిజన సంక్షేమశాఖ నుండి హరిజన తయి వ్యాసులకు ఇస్తున్న రూ. 100 విలువగల మందులు లోగడవలె నగం నగమి రూపంగాను నగం మందులు యివ్వడం మొత్తము మందులే, అవికూడా రూ. 100 ల ఖరీదు గల మందులు కాకుండా 30,40 రూపాయల వరకు కొని యిచ్చుచున్నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(బంజారా కులాలకు (లింబాడిలు) వ్యవసాయానికి ఎడ్లు సహాయంగా ఇచ్చునవి రూ. 300 ఖరీదుగలవి మాత్రమే అయినందున ఇట్టి రూ. 300 ల కుండి కనీసం రూ. 500 ల వరకూ పెంచనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(వివిధ గ్రామాల హరిజనులు, తమ తమ గ్రామములలో మంచినీటి శావులు ప్రాప్తింతుటకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొని అందుకు సంవత్సరముల తరబడి ఆఫీసులచుట్టూ తిరుగుచున్నను అట్టి శావులను త్రవ్వించ లేనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(బంజారాలకు (లింబాడి కులాలకు) వ్యవసాయమునకు యిచ్చు ఎడ్లు సహాయం హరిజనులకు కూడా యిచ్చు ఏర్పాటు చేయనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for Welfare of scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(ఖమ్మంజిల్లా మధిర తాలూకా పాలడుసు గ్రామంవద్ద ప్రభుత్వ హరిజనులకు కట్టించబడిన కాలనీ, అప్పుడే కూలిపోవుచున్నను అట్టి కాలనీ కనీసం రిపేరు అయినను చేయించవందుకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri P. Rajagopal Naidu : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(For the failure of the Government for not providing sufficient funds to provide house sites for harijans.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(For the failure of the Government in not providing adequate sum for the housing of backward communities.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(For not giving grants regularly to the hostels in time.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri S. Vemayya : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(ఇంటి నివేసన దరఖాస్తులు గత 15, 20 సంవత్సరములు పరిష్కరించబడక వున్నందుకు, పరిష్కరించబడి అపార్డులు ప్యాసు అయిన, స్థలములను పట్టాలు యివ్వక అట్లే సంవత్సరముల పర్యంతము వున్నందుకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri S. Kasi Reddy : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా వాదిలి తాలూకాలో గత 7, 8 సంవత్సరాల నుండి వివిధ గ్రామాలలో హరిజనులకు ఇండ్ల స్థలాలను యివ్వనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(నెల్లూరుజిల్లా వాదిలి తాలూకాలో గత సంవత్సర పథకంలో చేర్చబడిన శావుల నిర్మాణం యంతవరకు మొదలుపెట్టనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(సాంఘిక సంక్షేమము క్రింద కేటాయించిన మొత్తాలను వెనుక

(ప్రాంతాలను దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా, ప్రాంతాలలో సర్దుబాటు ఇవ్వు
 పెట్టనందుకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri B. Dharmabiksham : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
 Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(పెడూల్లకు కాష్టులు, బ్లాక్ వర్క్ క్లాస్ విద్యార్థి వసతిగృహాల్లో
 పుంటున్న విద్యార్థులకు తల 1 కి 20 రూ. కనీసం ప్రతినెల భోజన ఖర్చులకు
 ఇవ్వాలన్న సర్వజనాభిప్రాయాన్ని అత్యుపై విద్యార్థులను అధికారితో
 మాడ్చు ప్రభుత్వ విధానమును చర్చించుటకుగాను.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
 Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(పెడూల్లకాష్టు, వెనుకబడ్డ జాతుల విద్యార్థులకు స్కాలర్ షిప్స్ లు
 ఇవ్వటంలో పక్షపాతం ఎహిస్తున్న రిండుండేనుపై ఆధారపడు విధానమును
 చర్చించుటకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri J. Ananda Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
 Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(హరిజనులకు గృహససతులు చూడటములో ప్రభుత్వము చురుకుగా
 పనిచయనందుకు సీరసిస్తూ.)

To reduce the allotment of Rs. 3,15,97,200 for
 Welfare of Scheduled tribes, castes etc. by Rs. 100

(గవర్నమెంటు పాలసీ ఆచరణలో ఎలా సద్వినియోగం కాకుండా
 పోతుందో వివరించెందుకు అపకాశం కోరుతూ.)

Mr. Speaker : Motions moved.

మిచ్చర్ స్పీకర్ : Cut motions ఉపపాదించబడినవి. ఈ చర్చను
 యల్లమందారెడ్డిగారు ప్రారంభిస్తారు.

*శ్రీ జి. ఎల్లమందారెడ్డి (కవిగిరి) : అధ్యక్షా, ఈ దినము మంత్రిగారు
 ప్రతిపాదించినటువంటి ఈ Irrigation Demand చాల ముఖ్యమైనటువంటిది.
 అందులో మన ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క వ్యవసాయాభివృద్ధి, ఆర్థికాభివృద్ధి

Irrigation మీద ఆధారపడి ఉంటాయి అనే విషయం అందరికీ తెలిసినదే. అందువల్ల ఈ పద్ధతి మన ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క అభివృద్ధికి కీలకమైనదని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. మంత్రిగారు ముందుగానే ఒక సవివరమైన Note ఇచ్చారు. దాంట్లో మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉన్నటువంటి Irrigation potentialities, water potentialities సుమారు 100 million acre feet వరకు ఉంటుందని చెప్పారు. ఈ రోజున 25 million acre feet మాత్రమే మనము వినియోగించుకుంటున్నాము. ఇంకా balance 74 మిలియన్లు ఉన్నవి. మొత్తం 140 లక్షల ఎకరాలు మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సాగుకావడానికి అవకాశ మున్నదని చెప్పారు. ఇది ఏమాత్రము చిన్న విషయంకాదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. అందువల్లనంటే, మొత్తం భారతదేశంలో మన రాష్ట్రం irrigation లో చాలా ప్రధానమైన స్థానాన్ని ఆక్రమించింది. అందువల్ల ప్రతి ఆంధ్రుడుకూడా రవ్వకుండా గర్విస్తాడు. కాని మంత్రిగారు చెప్పినదానిలో, ఇప్పుడు సాగుఅవుతున్నభూమి తల ఒకటింటికి 0.25 ఎకరాలు ఆంధ్రప్రాంతం లోను, 0.16 తెలంగాణాలోను ఉంటుందని average 0.22 ఉంటుందని తెలుస్తున్నది. కనీసం ఈ average 0.5 ఎకరాలు అయినా ఉండాలని మనం ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించాలంటే 580 కోట్లరూపాయలు కావలసియుంటుందనే విషయం మంత్రిగారు మనముంచు ఉంచారు. అయితే, దానివెనువెంటనే ఈరోజు మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సాగుతున్నటువంటి పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమం irrigation వ్యవహారం ఈ పద్ధతిలో సాగితే దీన్నంతా సాధించడానికి 40 సంవత్సరాలు పడుతుందని చెప్పారు. అందువల్ల మొట్టమొదట చాలా ఉత్సాహంగా ఉండి నప్పటికీ, 40 సంవత్సరాలు పడుతుందనేటప్పటికి కొంత నిరుత్సాహం రలిగింది. అంతకాలము ఇరుగకుంటే, దీనిని త్వరలోనే సాధించాలి. దీనికి public co-operation చాలా అవసరం. Public co-operation ద్వారా ప్రయత్నం చేస్తేగాని మన ప్రణాళికలయొక్క targets అనుకొన్నంత కాలములో అందుకోలేము. Public co-operation ఉన్నప్పుడు కొన్ని కోట్ల రూపాయలు మనము అడగవచ్చును. దానివల్ల లాభపడే ప్రజలు స్వేచ్ఛగా voluntary గా ఇచ్చినప్పుడు తీసుకోవాలి. అయినా ఇంత పెద్ద మొత్తాన్ని అయిదువందల పైచిల్లర కోట్ల రూపాయలు సాధించడం కష్టమని నా అభిప్రాయము. అయితే మంత్రిగారు సెలవివ్వు ఈరోజు మన రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి water potentialities మనం వినియోగించుకునే విధానాన్ని చెప్పతూనే దానికి సంబంధించి కేవలం కొన్ని లెక్కలు ఇచ్చారు. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో ఈరోజు మనకు ఉన్నటువంటి జల సంచదను maximum utilisation చేసుకోడానికి ఒక master plan చాలా అవసరమై ఉన్నది. అందువల్లనంటే rivers యొక్క various points లో మనం haphazard గా ప్రాజెక్టులు

నిర్మించినట్లయితే తరువాత ఫలిప్యక్తులో వాటి maximum utilisation చేసుకోవడానికి కష్టమవుతుందని మన ఇంజనీర్లు గాని, రాష్ట్రములోని ప్రజలుగాని అభిప్రాయ పడుతున్నారు. శివారురాష్ట్రం మనకు చెన్నై నప్పటికిని, ఆ ప్రభుత్వంవారు ఒక పెద్ద master plan రాయారుచేసుకొన్నారు. 140 కోట్ల రూపాయలతో 10, 15 సంవత్సరాలలోపల 255 లక్షల ఎకరాలు సాగులోకి తీసుకొని రావలెనని ఒక master plan రాయారు చేసుకొన్నారు. అదేరకంగా కేరళలో అక్కడ ఉండేటటువంటి జలసంపదను విరివిగా ఉపయోగించు కొనేదానికి గత సంవత్సరం ఆ ప్రభుత్వంవారు ఒక master plan రాయారు చేసుకొన్నారు. కనుక మన రాష్ట్రములోకూడా అక్కడ ఉన్నటువంటి జలసంపద సంతా చాలా దాగా వినియోగించుకొనేదానికొరకై తప్పనిసరిగా మన ప్రభుత్వంవారు కూడా కొంత ఖర్చు అయినప్పటికినీ ఒక master plan ఏర్పాటుచేసి ఉండాలి. అటువంటిది ఏర్పాటుచేస్తే తప్ప రేపు ఫలిప్యక్తులో తొందరగా schemes తీసుకోవలసి వచ్చినప్పుడు, తీసుకోలేకుండా పోతారు. మనకు సరియైన investigation రేకపోయినట్లయితే మనకు వచ్చిన అవకాశాలు చాలాసార్లు విడిచిపెట్టవలసిన పరిస్థితి వస్తుంది. అందువల్ల తప్పనిసరిగా ఈ విషయము మన ప్రభుత్వంవారు, ముఖ్యంగా P. W. D. శాఖ మంత్రిగారు శ్రద్ధతో ఆలోచిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇక పోతే, మనం ఈవేళ మన రాష్ట్రంలో multi-purpose project అయినటువంటి నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును తీసుకొన్నాము. దానికి ఏమారు 125 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. First phase లో 91 కోట్లు, second phase లో 37 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలని అనుకుంటున్నాము. అందువల్ల మూడవ plan ఆఖరునాటికి first phase మాత్రం పూర్తిచేసిన పరిస్థితిలో ఉంటాము అన్నమాట. దీనివల్లవచ్చే ఆదాయము, percentage of benefit స్రవమదగకంపై తక్కువఖర్చుతో రెండవదశ కూడా పూర్తిచేసినప్పుడు చాలా ఎక్కువగా ఉంటుందనే విషయము మన ఇంజనీర్లు చెప్పారు. అందువల్ల రెండు దశల పూర్తిచేయడం కోసం మనం గట్టిగా ప్రయత్నించవలసిన అవసరం ఉన్నది. అయితే ఈ లోపల దురదృష్టవశాత్తు కేంద్రప్రభుత్వంవారు నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును ఒకదశమాత్రమే గమనిస్తామని చెప్పినప్పుడు, మన ప్రభుత్వము, మన ప్రజలు అది ఏమాత్రము సమంజసం కాదని, ఆ రెండు ఏలలో ఆ ప్రాజెక్టు పూర్తిఅయి తీరవలెనని దానికి అనుగుణంగా పునాదులు వేసుకొంటున్నాము. దీనికి తప్పకుండా మన ప్రభుత్వాన్ని అభినందించవలసిన అవసరమున్నది. దీని కోసం చాలా గట్టిగా పోరాడితేగాని, దీనిని పూర్తిచేసుకోవడం సాధ్యంకాదు. తరువాత మూడవప్రతాళిక వచ్చేటప్పటికి, మనం తుంగభద్ర మొత్తం పూర్తి చేయాలనుకొన్నాము. దానికి 12 కోట్లు, 35 లక్షలు కావలసియున్నది. వంశ

ధారకు 12 కోట్లు, 56 లక్షలు కావలసియున్నది. పోచంపాడు medium size అయినప్పుడు దానికి 15.25 lakhs కావలసియున్నది. ఇవన్నీకూడా చూడవలసిన పరిస్థితి ఉన్నదన్నమాట, అదేరకంగా రోజోలిబండ, K. C Canal, Krishna barrage, ఇవన్నీకూడా irrigation లోకి తీసుకురావడానికి కొన్ని కోట్లు రూపాయలు అవసరం అవుతుంది అనేది లెక్కలనుబట్టి తేలిన విషయము. అదే ప్రచారముగా medium size spill over schemes తీసుకొన్నప్పుడు, ఆంధ్రలో 243.92 లక్షలు, తెలంగాణాలో 203,67 లక్షలు, మొత్తము 4.48 కోట్లు రూ.లు spill overs schemes కే కావలసియున్నది. Projects యొక్క ప్రాముఖ్యత కూడా చప్పనిసరిగా గుర్తిస్తున్నాం. కాబట్టి new projects తీసుకొన్నప్పుడు అవికూడా 15 కోట్ల రూపాయల వరకు ఉంటుందని మన ప్రభుత్వమువారు భావిస్తున్నారు.

అదేరకంగా మైనర్ ఇన్ఫ్రాగేషన్ వర్క్సుకు 20 కోట్లు ఉండాలని అనుకొంటున్నాము. పెద్దరకం, మధ్యరకం ప్రాజెక్టుని, వీటన్నిటిని కలిపి మూడవ ప్లానులో 200 కోట్లు అవసరం అవుతుంది. మనము తీసుకొన్న పెద్దప్రాజెక్టు కూడ మూడవ ప్రణాళికలో పూర్తయిపోవడానికి ఇంత డబ్బుకావలసి ఉంటుంది. కాని మన ప్రభుత్వం సుమారు రూ. 117.97 కోట్లు మూడవ ప్రణాళికలో provide చేసుకొంటున్నారు. మూడవ ప్రణాళికలో maximum benefit పొందాలంటే, యింకా 80 కోట్లు అవసరం అవుతుంది. దీని విషయం ప్రభుత్వంవారు శ్రద్ధగా ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను. P. W. D శాఖా మాతృకలు నిన్న మనకు చెబుతూ అన్ని విషయాలలో సమన్వయం, totalityని గమనంలోకి తీసుకోవాలని చెప్పారు. కాని particular aspects యొక్క ప్రాముఖ్యతను కూడా తీసుకోకపోతే ప్లానింగ్ లో దెబ్బతీంటాము. మొత్తము ధారణదేశములో మొదటి ప్రణాళిక, రెండవ ప్రణాళిక కాలములో ఖర్చు పెట్టినది దానిలో మనకు సెంట్రల్ సెక్టర్ లో వివిధ రూపాలలో రావలసినది రాలేదని మనం గత పది పదిహేను రోజులనుంచి చర్చిస్తూ వచ్చాము. మంత్రులు కూడ ఈ విషయం గుర్తించారు. మొత్తం ప్రథమప్రణాళికలో రూ. 300 కోట్లు ఉంటే ఆంధ్రకు 80 కోట్లు వచ్చింది. రెండవ ప్రణాళికలో పబ్లిక్, ప్రైవేట్ సెక్టర్స్ కలిసి 7200 కోట్లు ఉంటే మనం 175.367 కోట్లు మాత్రం సంపాదించగలిగాము మన జనాభానుబట్టిగాని, income ను బట్టిగాని, foreign exchange సంపాదించి పెడుతున్న మన ఉత్పత్తి వస్తువులను బట్టిగాని, మన రాష్ట్రములో ఎక్కువగా పండించే ఆహారధాన్యాల ప్రాముఖ్యతనుబట్టిగాని, మనకు రూ. 680 కోట్లు రావలసి ఉంటుంది. ఆ విధంగా రాలేదు. మూడవ ప్రణాళికలోచూస్తే మొత్తము 10 వేలకోట్లు అంచనా వేశారని, మన ప్రభుత్వంవారు 600 కోట్ల కొరకు ప్రయత్నం చేస్తున్నామని అంటున్నారు. తప్పకుండా ప్రయత్నము

వేయాలి. ఈ విధంగా ప్రణాళికలు జేయుట ఎరుగుతున్నట్లుంది. ఇంజనీర్స్ క్వార్టర్ క్రింద మగకు రావలసిన పరిశ్రమలుగాని, ప్రాప్టెస్ గారి, steel factory మొదలైనవి ఏమీ రావలసినవి లేదు. అటువంటివి మూడవ ప్రణాళికలోనే నాకప్పు నాధించాలి మనపచేస్తున్నాను.

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టులో ఎన్నెల్ నిర్మాణం ప్రారంభం చేసే రందర్లలో మంత్రిగారు తమ ఉపన్యాసంలో చెప్పిన విషయం నెల్లూరు నిల్లా మెట్టప్రాంతంవారికి ఉత్సాహం కలిగించింది. ఈ ప్రాజెక్టుకొరకు మెట్టమొత్తం గట్టి ప్రయత్నం చేసి వారాడాము. దీని నిర్మాణము త్వరగా పూర్తిచేయకపోతే చాలా నిరాశ కలుగుతుంది. Construction కోసం రెండవ phase తప్ప, చిట్టా ఖర్చుచెట్టులలో ఒకే phase గా తీసుకోవాలి. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టులో కేనాల్ గాని, పోచంపాడు, వంశధారలాంటి ప్రాజెక్టుగాని మూడవ ప్రణాళికలో పూర్తి చేయాలి. ప్రాజెక్టుకు ఖర్చుచెట్టు dead capital గా తేకుండ, return సంపాదించాలి; నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును ఇంజనీర్స్ క్వార్టర్ లోకి తీసుకునేందుకు గట్టిగా ప్రయత్నం చేయాలి. పత్రికలలో చదివినదానికంటే మన ప్రభుత్వంవారు దీని విషయమై గట్టిపట్టుపడుతున్నారని తెలుస్తోంది. ఆ విషయము మంత్రిగారి నోట్ లో ఉంటుందని expect చేశాముగాని, ఏమియిరదు. అమెరికానుంచి గోధుమలు పనికిరానివి తెప్పించుటకు రు. 150, రు. 200 కోట్లు ఖర్చుపెట్టేదానికంటే, ఆ డబ్బుతో మూడవ ప్రణాళికలో నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు పూర్తిచేసినట్లయితే 30 లక్షల ఎకరాల్లో కొన్ని లక్షల ధాన్యం ఉత్పత్తి చేయడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. ఈ ప్రాజెక్టును ఇంజనీర్స్ క్వార్టర్ లో తీసుకొనేట్లు మన రాజ్యాంగానికి లోబడి వాప్త కేవలము లేకుండ అందోళన చేయాలి. అలా చేస్తే దీనిని సాధించడానికి అంటుంది. ఇది చాలా ముఖ్యమైన అంశము కాబట్టి ప్రభుత్వము గట్టి ప్రయత్నము చేస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

వంశధార విషయం చోక్ రథలో శ్రీ హాతీగారు చెప్పారు. ఒకప్పుడు గవర్నమెంటుకు మనకు ఇది తెగని సమస్యగా ఉన్నది. సింగపూర్ వద్దనా, గుడాతి వద్దనా, అని 3 సంవత్సరములనుంచి విసిగిస్తున్నారు. వెంటనే కేంద్ర ప్రభుత్వం చర్య తీసుకొని, దీని విషయమై ఇంజనీర్ ఇంటర్ వేస్ట్ మిషన్ వారు ఒడ్డిమెంట్ ఇచ్చి, రెండు ప్రభుత్వాలు తప్పనిసరిగా దానికి కట్టుబడి ఉండేట్లు చేయాలి. హాతీగారు సమాధానం చెబుతూ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, బెరింగ్ ప్రభుత్వములయొక్క అభిప్రాయాలు రాలేదని చెప్పారు. దీని విషయం మన ప్రభుత్వంవారు గట్టిగా ప్రయత్నం చేయాలి.

రాజ్ కోలిబండ్ ప్రాజెక్టుకూడ తొందరగా పూర్తి కావడంలేదు. Delay జరుగుతోంది, కడం ప్రాజెక్టు తెగిపోవడంవల్ల అలస్యం జరుగుతోంది. పోచం

వాడు మీడియమ్ సైజు ప్రాజెక్టు క్రింద తీసుకోవాలంటున్నారు. అసలు మన రాష్ట్రములోని ఈ ప్రాజెక్టు విషయంలో మొదటినుంచి వాటి హిస్టరీ చదివి analyse చేయించి మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం విషయంలో మన targets ఎవరున పెట్టన్నదీ critical గా study చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రములోని irrigation potentialities పరిధంగా వెనియోగించుకొంటున్నామో చూస్తే చాల తేడా కనబడుతోంది. మన planning లో serious mistake ఉండుటచేత తీవ్రమైన నష్టము కలుగుతోంది. మన development యొక్క రిపోర్టు చూస్తే latest figures, project - wise గా నాకు దొరకలేదు. 1959-60, 60-61 కి కొన్ని figures సంపాదించాను. P. W. D. వారు ఇచ్చిన figures ను బట్టి ఎంత సాగుచేశారనేది గమనించవచ్చును, ఆంధ్రప్రాంతం టూటెల్ లెక్క చూస్తే P. W. D. క్రింద 6,49,360 ఎకరాలు ఉన్నది. 1960-61 నాటికి పొలెన్నియాలిటి 5.6 లక్షల ఎకరాలని మంత్రిగారు యిచ్చిన దానిలో ఉన్నది. Target చాల తక్కువగా ఉన్నది, తెలంగాణాలో 4,32,411 ఎకరాలు target అయితే 1959-60 నాటికి 2.15 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే సాధించగలిగారు. Balance 2.1 లక్షలు ఉన్నది. ఇరిగేషన్ పొలెన్నియాలిటి ఎంతవరకు సాధించామో ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తిచేసే వరకు ఎంత నీరు నిలువచేయ గలిగామనే విషయం తెలియజేస్తోంది. Real cultivation కాదు. Planning review చూస్తే తెలుస్తుంది.

మన ప్లాన్ ప్రాజెక్టుల క్రింద 55-59 ఏ సంవత్సరం నాటికి ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 2 లక్షల 71 వేల 453 ఎకరాలు, తెలంగాణా ప్రాంతంలో 2 లక్షల 94 వేల 816 ఎకరాలు సాగులోకి తీసుకురావాలని అంచనా వేసుకొన్నాము. అది మన లక్ష్యము. కాని, ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 2 లక్షల 43 వేల 553, తెలంగాణాలో 2 లక్షల 65 వేల 494 ఎకరాలను మాత్రమే మనం మొదటి రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికం కాలంలో పూర్తిచేసి కల్పిషవన్ లో తేగలిగాము. మన రాష్ట్రములో బాబన్ షియాలిట్ క్రియేట్ చేసినదానితో సుమారు 2 లక్షల ఎకరాలను మనం సాగుకు ఉపయోగించుకోలేకపోయామని మనవి చేస్తున్నాను. నేను యీ విషయాలను బోర్డ్ ఆఫ్ రెవిన్యూవారు, డెవలప్ మెంట్ కమిటీవారు ఇచ్చిన లెక్కలనుబట్టి చెబుతున్నాను. బోర్డ్ ఆఫ్ రెవిన్యూవారు ఇచ్చిన లెక్కల ప్రకారం చూస్తే—రెండు లక్షల ఎకరాలను మనం ఇరిగేట్ చేయలేకపోయాము. దానివల్ల సుమారు ఒకలక్ష పదివేల టన్నుల ఆహారధాన్యం పవ్వుతి రగ్గింది. సుమారు 30 లక్షల రూపాయలు రెవిన్యూ ప్రభుత్వానికి తగ్గింది. కాబట్టి మన ప్రభుత్వమువారు దీనిని బీద్రంగా ఆలోచించవలసి ఉన్నది. "ప్రాజెక్టు పూర్తి కాగానే మనం అంచనా వేసిన

భూమినంతా సాగులోకి తేవటం వెంటనే ఎట్లా సాధ్యం అవుతుంది? మనం అంచనా వేసిన భూమినంతా సాగులోకి తీసుకురావటానికి కొంత కాలవ్యయం పడుతుంది" అని మనప్రభుత్వం చేసేవాదన సరయినది కాదని యీనాడు రాజకీయపార్టీలేకాకుండా, ఇంజనీరింగ్ డిపార్ట్మెంట్ వారు కూడా గుర్తించారు. ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇంజనీరింగ్ కాన్ఫరెన్స్ లో జి. నరసింగరావునాయుడు గారు ఈ విషయమై స్పష్టంగా చెప్పారు "మనం కేవలం ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీ క్రియేట్ చేసినంత మాత్రమున కాదు; మన ప్రాజెక్టులయొక్క ప్రయోజనం అదికాదు. ఆ ప్రాజెక్టులు పూర్తి అయిన తరువాత, మనం ఎంత ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీ క్రియేట్ చేశామో, అంతభూమి పూర్తిగా సాగులోకి తీసుకువచ్చినపుడే, మనం సాంచవలసిన పూర్తిఫలితం పొందినట్లు అవుతుంది" అని వారు స్పష్టంగా చెప్పారు. దీని విషయంలో మన ఎస్టిమేట్స్ కమిటీవారు చాలా సూచనలు చేశారు. మనం పూర్తిగా ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీని ఇరిగేషన్ లోకి ఎందుకు తీసుకురాలేకపోతున్నామో వివరంగా వివరించారు. బోదులు తయారుచేయకపోవటం, రైతులకు అప్పులు ఇవ్వకపోవటం, ఒక డిపార్ట్మెంటుకు ఒక డిపార్ట్మెంటుకు మధ్య కో-ఆర్డినేషన్ లేకపోవటం, ప్రాజెక్టు పూర్తిగాకానే మొత్తం భూమినంతా సాగులోకి తీసుకురావటానికి ఖచ్చితమైన ప్లాన్ లేకపోవటం కారణంగానే మనం ఆలించిన, అంచనావేసిన పూర్తి భూమిని సాగులోకి తేలేకపోతున్నామని ఎస్టిమేట్స్ కమిటీవారు సెలవిచ్చారు. మనం రెండుమూడు ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన వివరాలు చూస్తే యీ విషయం చాలా క్లియర్ గా కనబడుతుంది. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకు 54-55 వ సంవత్సరంలో 30 వేల ఎకరాలకు ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీ క్రియేట్ చేస్తే, 11.9 వర్సెంట్ మాత్రమే ఎఫ్ ఐ మెంట్ జరిగిందన్నమాట. 55-56 లో 75 వేల ఎకరాలకు ప్లాటన్ పియాలిటీ క్రియేట్ చేస్తే 21.6 వర్సెంట్ భూమి మాత్రమే ఇరిగేషన్ లోకి తీసుకువచ్చారు. మొత్తం టార్గెట్ ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీ 1 లక్షా, 48 వేల 720 ఎకరాలని నిర్ణయిస్తే, అంచనావేస్తే—39 వేల 900 ఎకరాలను మాత్రమే సాగులోకి తీసుకురావటం జరిగింది. ఈవిధంగా చూస్తే—1965 వ సంవత్సరం నాటికి మొత్తం ఒక లక్షా 48 వేల ఎకరాలను సాగులోకి తెచ్చేవరిస్థితి ఉన్నదన్నమాట. అంటే 54 లో పూర్తిచేయబడిన ప్రాజెక్టు పూర్తిఫలితం 65 వ సంవత్సరములో పొందటం జరుగుతుందన్నమాట. దీనిని గురించి మంత్రిగారు సీరియస్ గా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. కృష్ణాదేరేడ్ క్రింద లక్ష ఎకరాల ఇరిగేటెడ్ ప్లాటన్ పియాలిటీ క్రియేట్ చేశామన్నారు. కానీ, ఇంతవరకు "షట్టర్స్ లేవు; అందుచేత నీరు స్టోర్ చేయలేకపోతున్నాము" అని చెబుతూవచ్చారు. 60-61 వ సంవత్సరములో దానిని పూర్తిచేస్తామంటున్నారు. కానీ, దానిక్రింద లక్ష

ఒకరాలను సాగులోకి తీసుకురావటంకోసము కావలసిన డిప్లొబ్యూటరీస్ స్క్రిమ్సు తీసుకోటానికి మనదగ్గర బడ్జెట్ ప్రోవిజన్ లేదన్నమాట. దానిక్రింద 57-58 లో 11,576 ఎకరాలు, 58-59 లో 12,570 ఎకరాలు సాగుచేస్తామని ఇదివరకు మన P.W.D మంత్రిగారు చెప్పారు. మనం ఇంతదబ్బు ఖర్చుపెట్టి కూడ, ఒక లక్ష ఎకరాలను షేత్రమైన భూమిని సాగులోకి తీసుకురాలేక పోవటం వల్ల మనకు ఎంత నష్టం వస్తున్నదో చూడండి మనం దానికి అవసరమైన డిప్లొబ్యూటరీస్ స్క్రిమ్సు ఏర్పాటుచేసుకోలేక పోవటం వల్ల, సాగులోకి తీసుకురావటానికి పీలైన భూమిని సాగులోకి తేలికపోవటము, దానివల్ల అహోరోశ్పత్తికి నష్టం జరగటం, గవర్నమెంటుకు రావలసిన రెవిన్యూకూడ రాకుండా పోవటం జరుగుతోంది. దీనిని మంత్రిగారు గమనించవలసిన అవసరము ఉన్నది. కె.సి. కెనాల్ లో కూడ ఇదే పరిస్థితి ఉన్నది దానిక్రింద 31 లక్షల ఎకరాలు సాగు చేయగలముచున్నారు. కాని, 1959 వ సంవత్సరము నాటికి ఒకలక్ష 15 వేల ఎకరాలు మాత్రమే సాగు అయినవి. 59-60 లో 70 వేల ఎకరాలు సాగులోకి తెస్తామన్నారు 58-59 నాటికే ఆస్కీము పూర్తిఅయినది ఈ విషయాన్ని కూడ మంత్రిగారు సీరియస్ గా గుర్తించవలసి ఉన్నది. మనం ఈ విషయాలను నెగ్లెక్ట్ చేయటంవల్ల, మన్సల్లాన్ ప్రోవిజన్ లో నాధించిన విషయాలను మనం పూర్తిగా వినియోగించుకోలేకుండా పోతామని చెబుతున్నాను. ఇటువంటి విమర్శ రాకుండా ఉండాలంటే, దానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు ఇప్పుటినుండే చేయాలని నరసింగరావుగారు మొన్న జరిగిన కాన్ఫరెన్స్ లో చెప్పారు. మనం వాటర్ పోటన్ పియాలిటీస్ క్రియేట్ చేసిన తర్వాత, దానిక్రింద పూర్తి భూమిని సాగులోకి తీసుకురావటానికి ఒక ఖచ్చితమైన ప్లాను ఉండాలని చెబుతున్నాను. అప్లాను లేకపోతే మనం నష్టపోతామని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఇరన్ అండ్ స్టీల్ కొరతవల్ల మనరాష్ట్రములో మూడు నాలుగు ప్రాజెక్టుల నిర్మాణము ఆగిపోయింది. ఖైరవానితిప్ప, రావులపాడు ప్రాజెక్టు పని ఆగిపోయింది. ఒక సంవత్సరము కృష్ణాబేరేక్ నిర్మాణము ఆగిపోయింది. దానివల్ల మనకు ఎంత నష్టమైనదో మనం కేంద్రప్రభుత్వం వారికి చెప్పవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఆయకట్టు డెవలప్ కావటానికి పెద్దపెద్ద హోల్డింగ్స్ చాలా ప్రతిబంధకంగా ఉన్నవని తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు కమిటీవారు చెప్పారు. 600, 800, 1000 ఎకరాల హోల్డింగ్స్ ఉండటంవలన ఆ భూమివంశా వెంటనే ఆయకట్టులోకి తీసుకురావటానికి కష్టం అవుతున్నది, పెద్ద హోల్డింగ్స్ ఆయకట్టు అభివృద్ధికి చాలా ప్రతిబంధకంగా ఉన్నవి-అని తుంగభద్రబోర్డువారు వ్రాశారు. పెద్దపెద్ద హోల్డింగ్స్ జాతీయ అభివృద్ధికి ప్రతిబంధకంగా ఉంటాయనే విషయాన్ని మంత్రిగారు గమనించాలని కోరుతున్నాను. “మనము పూర్తిచేసిన ప్రాజెక్టులు ఎలా నడుస్తున్నవి? అవి పర్మింగ్ కండిషన్ లో ఉన్నవా? లేదా?

మనం అనుకోన్న ఫలితాలు ఆ ప్రాజెక్టు ద్వారా నాధింపబడినవా లేదా?" అన్న విషయాలన్నీ పరిశీలించి, అవసరమైన చర్య మన ఇంజనీరింగ్ డిపార్ట్ మెంటువారు చేయవలసిఉన్నది. ఉదాహరణకు ఒక విషయము చెబితాను ప్రభుత్వం ఆరులవల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి హాపిపురం ప్రాజెక్టు త్రవ్వారు దానిని నిర్మించి నాలుగు సంవత్సరాలైనప్పటికీ ఒక సంవత్సరంకూడ దానిక్రింద సరిగా పంట పండలేదు. కాని అక్కడ షెడర్ మెంట్ టాక్సుతోనహా, నాలుగు రూరకాల టాక్సులు వసూలుచేస్తున్నారు. కందుకూరు తాలూకా తూలేరు సప్లయ ఛానల్ లో నీరు రావటంలేదు. మనం ఒక ప్రాజెక్టు కట్టిన తర్వాత, అది సక్రమంగా వినియోగంలోకి వచ్చిందా లేదా అన్నది మన ఇంజనీరింగ్ డిపార్ట్ మెంటువారు సీరియస్ గా చెకింగ్ చేయవలసిన అవసరము ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

మెకానికల్ ఎక్స్ ప్లెండ్రు అన్నదికూడ చాలా ముఖ్యమైనది. దీనిని గురించి ఎస్టిమేట్స్ కమిటీవారు కూడ వ్రాశారు ఒక ప్రాజెక్టుకు కావలసిన మెషినరీ తెప్పించటము, దానిని ఆపరేటు చేసే నమర్దులు లేకపోవటము, అవి ఆర్డర్ లో లేకుండా పోవటం, దానివల్ల ప్రభుత్వానికి ఎంతో నష్టము జరగటం జరుగుతోంది. కాబట్టి ప్రభుత్వం రాష్ట్ర మొత్తానికి ఒక మెకానికల్ సెంటర్ ను ఏర్పాటుచేసి, దానిద్వారా అవసరమైన ప్రాజెక్టులకు కావలసిన మెషినరీ దైవర్తుచేసి, ఆ మెషినరీని సంక్రమంగా ఉపయోగించేటట్లు చూడవలసి ఉన్నదని ఎకోమిక్ కమిటీవారు వ్రాశారు. ఆ సెంటర్ ప్రభుత్వంయొక్క కంట్రోల్ లో ఉండాలన్నారు. దానిని గురించి ప్రభుత్వవారు ఎంతవరకు ఆలోచించారో తెలియదు. ఆవిధంగా కో - ఆర్డినేషన్ సాధించుట కొరకు ఒక సెంటర్ లేకపోవటంవల్ల మనం నష్టపడుతున్నాము. ఉదాహరణకు ఒక విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను. నాగార్జునసాగర్ లో ఒక లక్షా 50 వేల రు.లు ఖర్చుపెట్టి ఒక వేన్ మిషన్ తెప్పించారు. దానిని 1959 మేన తెప్పించారు. కాని, యీనాటికీ దానిని వాడటంలేదు. అందుకు కారణం—పర్సనల్ తక్కువగా ఉండటమే. చిన్నచిన్న ఇంజనీర్స్ పెద్ద పెద్ద మెషినరీని వినియోగించటం సాధ్యమయ్యే విషయంకాదు. కాబట్టి ఒక మెకానికల్ సెంటర్ అన్నది లేకపోతే చిన్నచిన్న ఇంజనీర్స్ ఏ ప్రాజెక్టుకు ఆ ప్రాజెక్టులో పెద్ద పెద్ద మెషినరీని వినియోగించటం సాధ్యమయ్యే విషయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. స్పేర్ పార్ట్స్ లేక, మన మెషినరీ పనిచేయకుండా పోతోంది. థర్ గేజ్, ఎగ్రికల్చర్ డిపార్ట్ మెంట్ లో ఉన్న మెషినరీకి కావలసిన స్పేర్ పార్ట్స్ మనం తయారుచేసుకొనే ఏర్పాట్లు జరగటంలేదు. స్పేర్ పార్ట్స్ లేకుండా పోయిన మెషినరీయొక్క అసలు పార్ట్స్ కూడ అమ్ముకొనే పరిస్థితి చాలాచోట్ల ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. కాబట్టి దానిని చక్ చేయవలసి

యున్నది. ఏవైనా పార్టు చెడిపోయినపుడు, వాటిని చీఫ్ ఇంజనీరుకు చూపించి “యీ విధంగా చెడిపోయింది. దీనిని డిస్ జాండు చేయవలెను; లేదా వేలం వేయవలెను;” అని చెప్పి, ఆ చీఫ్ ఇంజనీర్ అనుమతితో ఏదో ఒకటి చేయవలెను. అంతేగాని, ఈ పద్ధతి ఏమీ లేకుండా చాలా విలువైన ఫారెన్ ఎక్స్ చేంజ్ తో కొనిన మెషిన్ రిపార్టు పాడైపోయాయని ఊరికే చెప్పటం సక్రమమైన పద్ధతికాదు. మన ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంటువారు దీని విషయంలో చాలా స్త్రీప్రుగా కంట్రోలు చేసేటట్లు ప్రభుత్వంవారు చూడాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత—కామన్ సెన్స్ పాయింట్ కు, ఇంజనీరింగ్ పాయింట్ కు కొంత వైరుధ్యం కనుపిస్తున్నది. ఇది చీఫ్ ఇంజనీరుగారు గుర్తించారు. ఇంజనీరింగ్ ఎప్లయిడ్ నైస్సు మనం ఉపయోగించేటప్పుడు చాలా లిమిటేషన్లు ఉంటాయనే విషయం మనం గుర్తించాలి. ఇంజనీరింగ్ ఎప్లయిడ్ నైస్సు అన్న పేరుతో కామన్ సెన్సుకు విరుద్ధంగా తీర్పులు ఇవ్వకూడదు. కామన్ సెన్సుకు విరుద్ధంగా తీర్పులు ఇస్తే, సామాన్య మానవుడు అసలు నైస్సు ఎడలనే నమ్మకాన్ని కోల్పోతాడు. ఉదాహరణకు ఒక సంగతి చెబుతాను. కె. సి. కెనాల్ యొక్క రిపోర్టులో “సైంటిఫిక్ గా ఏమీ లోపాలు జరగలేదని” వ్రాశారు. కాని అక్కడ కొన్ని లారీస్ సిమెంట్ పోవటం ఒక సామాన్య మానవుడు కళ్ళారా చూశాడు అనుకోండి. సైంటిఫిక్ గా అంతా సక్రమంగా ఉన్నదని మన ఇంజనీర్స్ చెబితే అసలు నైస్సు ఎడలనే మానవులు విశ్వాసాన్ని కోల్పోతారు. అందువల్ల టెక్నికల్ పాయింటుతోపాటు, ఇంజనీరింగ్ పాయింట్ తో పాటు, కామన్ సెన్స్ పాయింట్ కూడా ఒకటి ఉన్నది. అంతేకాకుండా టెక్నికల్ పాయింట్స్ గురించి, ఇంజనీరింగ్ సిస్టమ్స్ గురించి కొంత సామాన్య ప్రజలకు నేర్పవలసిన అవసరం ఉన్నది. కడం డామ్ విషయం గురించి, నాగావలి గురించి, లేపున్టు ఎస్టిమేట్స్ కమిటీ రిపోర్టు 4, 8, 9, 14 పేజీలలో చాలా టెక్నికల్ పాయింట్స్ మీద వ్రాయటం జరిగింది. అంతా మనకు తెలుసునులే—అని టెక్నికల్ గా ఇన్ వెస్టిగేషన్ జరపకుండా వసులుచేస్తే మనకు చాలా నష్టం కలిగే అవకాశాలు ఉన్నవి. ఈ విషయాలను మన ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంట్ వారు చాలా శ్రద్ధతో గమనించాలని కోరుతున్నాను.

ఈ రోజు మన రాష్ట్రములోనున్న ఇంజనీర్లు ఎంతో ఉత్సాహవంతులు. ఎంతో చక్కగా పనిచేస్తున్నారనే దానిలో అనుమానంలేదు. ఇవాళ ఎక్కడయినా ప్రాజెక్టులో తప్పు జరిగిందని తీవ్రంగా విమర్శించామంటే మేము ఇంజనీరింగ్ స్టాఫ్ యొక్క ప్రతిభను గాని, దేశపు సర్వస్వాన్ని కార్యములో చారిప్రాముఖ్యతను తక్కువ చేయడంలేదు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు చక్కగా కదులున్నాడు. అందులో సుమారు 50 లక్షల రూపాయలవరకు

మిగిలేట్లుగా చేస్తున్నారు. శ్రీ నరసింగరావుగారు మంత్రిగా మన్నవ్వుడు వారికి rewards ఇస్తామని చెప్పారు. కాని వారికి యింతవరకు ఇచ్చినట్లుగా తెలియరాలేదు. ఎవరైనా సరే, గొప్పగా పనిచేసినప్పుడు, చిన్నవాడైనా సరే వారిని పెయిగులోకి తీసుకురావాలి. అప్పుడే రెండవ వారితో కూడ చక్కగా పనిచేయవలయుననెడి వట్టుదల వస్తుంది. Corruption విషయంలో కూడ వారు జాగ్రత్తగా ఉండడానికి అవకాశం ఏర్పడుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. అందువల్ల ఇంజనీర్లను తప్పక సత్కరించాలని మనవిజేస్తున్నాను. నాగార్జున ప్రాజెక్టుపని చాలా చక్కగా జరుగుతున్నది. లోపాలు ఉంటాయి, ఎక్కడయినా సరే. వాటినిగురించి నేనిప్పుడు మాట్లాడడం లేదు. నాగిరెడ్డిగారు ఆ విషయాలు చెబుతారు. వాటినికూడా మనం జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి. ఎల్లప్పుడు మనం విషయాలను అన్ని వైపులనుండి అర్థం చేసుకొనడానికి ప్రయత్నిస్తు ఉండాలి. We should be very critical and at the same time we should be much appreciative ఆ విధంగా ఉండాలి. ఇంజనీర్స్ యొక్క promotions విషయంలో ఎంతో శ్రద్ధగా ఉండాలి. ఈ మధ్య నేను నరసింగరావుగారి రిపోర్టు చదవడం తటస్థించింది. I. A. S కు వారికి వుండే difference ను యింజనీరింగ్ సెక్షన్ చాలా సీరియస్ గా feel అవుతున్నది. ఆ విషయంలో సమన్వయం చేయవలసిన అవసరం ఎంతయినా వున్నది. తరువాత, ఈరోజున జరుగుతున్న development activities కు సంబంధించి administration లో రావలసిన మార్పులను గూర్చి ఆలోచించాలి. దీనిని గూడ తక్కువ అంచనా వేయడానికి వీలులేదని మనవిజేస్తున్నాను.

తుంగభద్రా ప్రాజెక్టు విషయములో మైసూరుకు, మనకు, అనంతపురం, చిత్తూరు జిల్లాల బోర్డులకు సంబంధించిన ప్రాజెక్టు విషయంలో మద్రాసు ప్రభుత్వానికి, మైసూరు ప్రభుత్వానికి ఒక అగ్రిమెంటు జరిగింది. అయితే ఏదయినా ప్రాజెక్టు రిపేరు జరుగవలయునన్న మద్రాసుకు మైసూరుకువున్న అగ్రిమెంటుకు విరుద్ధముగ చాలాచోట్ల దానిని వుల్లంఘిస్తున్నట్లుగా తెలుస్తున్నది. ఆ విషయాన్ని ఒక సామశస్య పద్ధతిలో పరిష్కరించడానికి ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

తుంగభద్రా ప్రాజెక్టు బోర్డును మనం కార్పొరేషన్ గా చేసుకుందామంటున్నాము. అయితే దానిపై మన control సన్నిహితత్వం చాలా తక్కువగా వుంటున్నది. దానిని కార్పొరేషన్ చేసేప్పుడుగాని, లేక మన administration క్రిందకు దానిని తీసుకునేప్పుడు మొత్తం దానియొక్క ground value, account value వగయిరాలన్నీ జాగ్రత్తగా వున్నవీ, లేనిదీ చూడాలి.

ప్రావర్టీస్ జాగ్రత్తగా, సక్రమంగా వినియోగింపజడుతున్నదీ, లేనిదీ చూసి ప్రభుత్వంవారు తీసుకోవాలని నేను గట్టిగా మనవి జేస్తున్నాను.

కొన్ని ప్రాజెక్టుల గురించి శ్రీ సుందరయ్యగారు చెప్పారు. అనుకున్న చాటిని తీసుకోవడం, అనుకోనివి రావడం జరుగుతూవుంటుంది. కొన్ని technical difficulties అర్థం చేసుకోగలం, కాని అన్నింటిని మేము అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాము. ఎందుకీ విధంగా జరుగుతున్నదో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. బరిజన్ లో ఎస్టిమేషన్ కు రివైజ్డ్ ఎస్టిమేషన్ కు పెద్ద వ్యత్యాసం లేకుండా జాగ్రత్తపడాలి. మునుపు ఆర్థికశాఖామంత్రి గారు యిటువంటివి రాకుండా చూస్తామని చెప్పారు. నేనిప్పుడు వివరాలలోనికి పోదలచుకోలేదు. ఉదాహరకు మొదట 10 వేలు sanction చేసిన కాళహస్తి ప్రాజెక్టుకు రివైజ్డ్ ఎస్టిమేషన్ లో 5, 6 లక్షలు వేశారు. ఈ విధంగా వేయడం, పనిచేయడం తప్ప అని నేను అనడములేదు. ద్వై పరియా నుండి వచ్చిన మాబోటివారికి కొత్త ప్రాజెక్టులు యింకావస్తే బాగుండును అనుకుంటాము. అలాగే వున్నవి పాడుగాకుండా వుండాలని కూడా అనుకుంటాము. ఇప్పుడు గోదావరి విషయము మంత్రిగారు చెప్పారు. కృష్ణకు కొంత help చేశారు. అలాగే చెన్నారు ప్రాజెక్టు విషయంలో ఒక స్కీము తయారుజేసి, వట్టర్ను కట్టాలి. 3, 4 సార్లు చెరువు నిండితేనేగాని డెల్టా భూమికి పోవడంలేదనే విషయం యింజనీరింగ్ శాఖ వారు గుర్తించారు. దానికి సంబంధించి రిమోడలింగ్ స్కీము యిక్కడకు వచ్చి సంవత్సరం ఆరుమాసాలపైన అయింది. దానిని గురించి శ్రద్ధ వహించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

కావలి, కనుపూరు విషయంలో యీ రోజున మా జిల్లాలో కొంత ఆందోళన వున్నదని మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకురాదలచుకున్నాను. కనుపూరు కాల్యను తీసుకొనడం సంతోషమే. దానిని support చేస్తున్నాం. కాని కావలిని వదలివేయడం వలన ప్రజలలో ఒక విధమయిన అపార్థం వస్తున్నదని, దానిని గమనించమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను, అందువలన రెంటిని తీసుకుని, అవసరమైతే preliminary work కొరకు 5, 6 లక్షలు నర్ది చేయవలసిందని, ఆ రెంటిని తీసుకోవడంద్వారా అక్కడి ప్రజలలో ఉత్సాహం వస్తుందని మనవి జేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ ఇక్రిగేషన్ వద్దలో చాలావిషయములు చెప్పవలసినవి వున్నప్పటికీ రెండుమూడు ముఖ్యమైనవి మాత్రం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను. మొదట-నాగార్జునసాగర్ ను national sector లోకి తీసుకురావాలి. అయితే దానిపై control మాత్రం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే వుండాలి. ఎందు

కంటే ప్రతివారు control చేయడమనేది సాధ్యమయ్యేదికాదు. దీని విషయములో ప్రభుత్వం గట్టిగా ఆలోచించాలి.

రెండవది-development of ayacut విషయంలో, మనం maximum benefit తీసుకోవడానికి సిరియస్ గా ప్రయత్నించాలి. అందులో తప్పక విజయం చేకూరుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది చిన్న విషయంకాదు. ఒక ప్లాను ప్రకారం చిన్న పాత్రెట్టులను ఏర్పాటు చేసుకుంటూపోతే యిది తక్కువ వ్యవధిలోనే సాధ్యమవుతుంది.

ముఖ్యమైన ప్రాజెక్టుల విషయములో ప్రజానీకము యొక్క సహకారము తీసుకుని ఆయకట్టు potentiality ని పెంచుకుంటూ కార్యక్రమం నడిపియోగం చేయాలి. Localisation విషయంలోను, చిన్న కాల్యాల విషయంలోకూడ మంత్రిగారు తగు శ్రద్ధ తీసుకుంటారని ఆశిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ యం. ఆర్. అప్పారావు (నూజివీడు): అధ్యక్షా, మంత్రిగారు అన్ని వివరాలతోను సక్రమముగా నున్నవారి పుష్కారమును మాకు అందజేశారు. అందుకు వారిని అభినందిస్తున్నాను. వారి పుష్కారముతో ఒకకోటి, 40 లక్షల ఎకరాలు వచ్చే 40 సంవత్సరాలలో సాగు కావడానికి ఒక పథకం తయారు చేసినట్లుగా చెప్పారు. అపథకం జయప్రదంకావడానికి, వారు చెప్పినట్లుగా ప్రజాసహకారం ఎక్కువగా కావలసివుంది. అయితే ప్రజలు దానికి పేడు ఎంతో పుష్కారంగా వున్నారనే చెప్పాలి. 5, 6 సంవత్సరాలక్రిందట బుడమేరు వధికాన్ని ప్రభుత్వం చేపట్టడానికి తయారయితే ప్రజలు కూడా కొంత సహాయపడతామని, అందుకు సిద్ధంగా వున్నామని అక్కడ తెలియజేశారు. కాని అది అమలు జరగలేదు. ఈరోజున బుడమేరు స్కిమునే experimental గా తీసుకుని చేయవలసిందిగా నేను వారికి సలహాను యిస్తున్నాను.

అదేవిధంగా డెల్టా ప్రాంతంలో, ద్రయినేటి ఒక పెద్ద problem గా నున్నది. దీనివలన చాలా నష్టం కలుగుతున్నది. అక్కడ ఒకసంవత్సరం నష్టం వచ్చే మొత్తంచూస్తే అసలు ప్రాజెక్టు రిపేరు చేయడానికి వీలవుతుంది. ఎకరానికి ఒకరూపాయి అనిగాని, రెండు రూపాయలు అనిగాని ప్రత్యేక శిస్తు వేసినట్లయితే కృష్ణా గోదావరి జిల్లాలలో 50 లక్షలవరకు పోగు అవడానికి వీలవుతుంది అనుకుంటాను. అవిధంగా యివ్వడానికి వారు సుముఖంగా వున్నారు. మంత్రిగారు ఈ రెండుజిల్లాలకు సంబంధించి ఒక conference ఆరిపి మురుగునీటి పారుదల నివారణకొరకు ఒక ప్రత్యేక శిస్తును వేయడానికి వీలవు

తుండేమో experimental గా వేసినట్లయితే యీ పథకం జయప్రదమవుతుందనే గట్టినమ్మకం నారు వున్నది.

భారతదేశంలోని కార్యక్రమాలలో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు కార్యక్రమం చాల పెద్దది. నాగార్జునసాగర్ దగ్గర ఎంత మహత్తరమైన కృషి జరుగుతున్నదో అక్కడకు వెళ్ళి చూచినవారికిగాని తెలియదు. ఈ ప్రాజెక్టు ప్రపంచంలోని అన్ని ప్రాజెక్టులకంటే పెద్దది, అంతేగాక, కాలవలకూడ చాల పెద్దది. కుడికాలవ భారతదేశంలోకల్లా పెద్దదని చెప్పటం మనం వింటున్నాము. ఈ ప్రాజెక్టుద్వారా, నీటిసప్లయ లేని నల్ల గొండజిల్లాకు కృష్ణా, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలలోని సీరు తక్కువగావుండే భాగాలకు నీటిసప్లయ పెంచాలని కోరుతున్నాము. ఆ కోరికను ప్రభుత్వంకూడ బలపరుస్తోంది. మంత్రిగారు ఎడమ కాలవను ఎర్రకాలవవరకు పొడిగిస్తామని చెప్పడం మనందరకూ చాల సంతోషకరమైన విషయం. అందుకు మా ప్రజలందరి తరపున వారి నభినందిస్తున్నాను. ఈ పని తొందరలో కావలసియున్నది. భారతప్రభుత్వంవారు మూసినదివరకు పొడిగించడానికి ఒప్పుకొన్నట్లు నాగార్జునసాగర్ వరకు ఎర్రకాలవను పొడిగించడానికి వీలులేదని చెప్పినట్లు తెలుస్తోంది. కాని మన ప్రభుత్వంవారు తగు ఏర్పాటు చేయాలి. దానిని సర్వే చేయించవలసిన అవసరం ఉన్నది. కాబట్టి ఒక సర్వే ఆఫీసు పెట్టి, ఏప్రిల్, మే నెలలలో సర్వేపని పూర్తిచేయించాలి. అట్లాచేస్తే శాంక్షను అవ్వడంతోచే యీ భూములను సాగులోనికి తేవడానికి వీలుగా ఉంటుంది. వరదనివారణస్కీము ఉన్నది. తమ్మిలేరు స్కీముకి కోటి రూపాయలు శాంక్షను అయినది. మన ప్రభుత్వం కేంద్రప్రభుత్వానికి పంపించారు. రెండు సంవత్సరాలనుంచి కేంద్రంలోనే ఉంటున్నట్లు వింటున్నాము. ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా బయటకు రావడంలేదు. ఆ స్కీము నమలుచేసి నల్లయితే, కొల్లేరువరద తగ్గడమే కాకుండా మెరకప్రాంతాలుకూడ సాగవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి సెంట్రల్ గవర్నమెంటునుంచి వెంటనే బయటకు తెప్పించి అమలు చేయవలసి వుంటుంది.

బుడమేరు వరద నివారణ నిమిత్తం ఇదివరకే స్కీము వేశారు. Drain కృష్ణానదిలోకి పోవడానికి కట్టలుకట్టి ఏర్పాటుచేశారు. రిజర్వాయరుకూడ కట్టే ఉద్దేశంలో ఉన్నామని చెబుతున్నారు. తొందరలో అమలు చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. అవసరమైతే 2, 3 కోట్ల రూపాయల loan float చేయించి, యీ కార్యక్రమాలు చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. మంత్రిగారి ఉపవాగ్దానములో కృష్ణాకారేణికి 57 తలుపులు అయినాయనీ, మిగతావి యీ సీజనులో అవుతాయనీ చెప్పివున్నారు. ఈ సీజనులోనైన తలుపులు పూర్తి చేయిస్తే వచ్చే జులై నుంచి ఎక్కువ ఎకరాలకు సాగుచేయడానికి అవకాశం

ఉంటుంది. ఈ పని పూర్తి చేయడానికి బడ్జటులో 10 లక్షల రూపాయలు provide చేశారు. వెంటనే పూర్తి చేయించాలని కోరుతున్నాను. మెరక ప్రాంతాలలో చెరువులు ఉన్నవి. కృష్ణాజిల్లాలో నందిగామ, నూజివీడు, తిరువూరు, నందిగామ మున్నగు గ్రామాలలోని చెరువులు బాగుచేస్తూనే ఉన్నారు కాని ప్రతి చెరువుకు overflow sluices లేకపోవడంవల్ల వర్షాలు కురిసినప్పుడు తెగిపోవడం జరుగుతున్నది. ప్రతి చెరువుకు కూడ ఎక్కువనిరు వచ్చినప్పుడు వెళ్ళిపోవడానికి ఏలుగా sluices, తూములు కట్టవలసియున్నది. మెరక ప్రాంతాలలో చెరువులను కట్టించడానికి ఒక సమగ్రమైన పథకం వేసి, మరమ్మతులు చేయించడానికి వెంటనే ఏర్పాట్లు చేయించవలసినదని కోరుతున్నాను. పూర్వం గ్రామంలోని ప్రతి చెరువుకు watchers ఉంటూండేవారు ఇప్పుడు watchers లేకపోవడం చేత ఎవరి ఇష్టమొచ్చినట్లు వారు నీరు పెట్టుకోవడంవలన బీదవారికి నీరు అందకపోవడం జరుగుతోంది. ఒక చెరువుకింద 200 ఎకరాలకంటే ఎక్కువ సాగు అవుతూంటే అక్కడ ఒక watcher ఉండాలి; చిన్నచిన్న చెరువుల విషయములో కూడ ఒకమనిషిని వేసి water supply ని regulate చేయించాలని కోరుతున్నాను. ఈ విషయమై నేను ఒకటి, రెండుసార్లు సీటీఎములకూడ ఇచ్చివున్నాను. కాని action తీసుకోవడము జరగలేదు. ఈ పద్ధతికూడ ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను.

పంచాయతీ సమితులకు minor irrigation sources ఇచ్చిఉన్నారు. ప్రభుత్వం వారు మళ్ళా తీసుకున్నారు. దీనికి కారణం తెలియదు. సమితిస్థాయిలోనే అటువంటి కార్యక్రమాలు జరిగినట్లయితే, వారి అవసరాలు వారికి తెలుస్తాయి కనుక, చాల బాగుంటుంది. నేను ఎక్కువగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఇంజనీరులు చాల అభివృద్ధికరమైన ప్రాజెక్టు పనులలో పాల్గొని పెద్దపెద్ద స్కీములను జయప్రదంగా అమలుచేస్తున్నందుకు వారి నభినందిస్తూ నేను విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ అద్దేపల్లి సత్యనారాయణమూర్తి (పాలకొల్లు - జనరల్): అధ్యక్షా, ఇరిగేషను మంత్రిగారు తెచ్చిన డిమాండును నేను బలపరుస్తూ, నాకు తోచిన అభిప్రాయాలను చెబుతున్నాను. కేంద్రప్రభుత్వం కొన్ని కోట్ల రూపాయల వరకు ఖర్చుచేసి ఆహారపదార్థములను దిగుమతి చేస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నీరు పుష్కలంగా ఉన్నది. ఆ నీటిని ఉపయోగపరచుకొనే బాధ్యత మన ప్రభుత్వం మీద, కేంద్రప్రభుత్వం మీద కూడ ఉన్నది. ఇతర నదులకంటే గోదావరి నది చాల గొప్పది. కాని అందులోని నీటిలో చాలాభాగం waste అయిపోతున్నది. నీటిని waste కానియకుండా dams కట్టవలసియున్నది. Dams కట్టమని మేము కోరుతున్నాము. వాటికోసం వందలాది కోట్ల రూపాయలను ఖర్చు చేయవలసిన అవసరం లేదు. ఎక్కువడబ్బు కావాలంటే కొంత కేంద్రప్రభుత్వం

ఇవ్వాలి. కొంత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇవ్వాలి; కొంత ప్రజలించుకోవాలి. ఇది చాల కష్టం. కాని చిన్నచిన్న పనులలో సహాయం చేయడానికి ప్రజలు సిద్ధంగానే ఉన్నారు. ఇదివరకు ఇరిగేషను శాఖకు ఉన్న మంత్రిగారు ఇట్టి చిన్నపనులు చేయిస్తామని వాగ్దానం చేశారు; కాని ఇంతవరకు ఆ పనులు జరుగలేదు. మరి, ఎందువల్ల జరగలేదో మంత్రిగారు ఇచ్చే జవాబులో చెప్పాలని కోరుతున్నాను. రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు కావాలని మేము కోరినాము. ఇది నిర్మించి నట్లయితే తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలకేగాక, వైజాగ్ జిల్లాకు, అటు మద్రాసుకుకూడ నీరు అందడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఎన్నో లక్షల ఎకరాల భూమి సాగులోనికి వస్తుంది. కొన్ని కోట్లనన్నుల ఆహారపదార్థములు ఉత్పత్తి కావడానికి అవకాశం ఉన్న రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టును ప్రభుత్వం ఆపు చేసినది. ఈనాడు పోచంపాడు ప్రాజెక్టు కడుతున్నారంటే, దానిని ఎత్తు చేయాలంటే బొంబాయి ప్రభుత్వంతో అగ్రిమెంటు కుదరలేదు అంటారు. కుదిరినంతిరవాత ఆలోచిస్తామంటున్నారు. అసలు foundation వేసుకుంటే తప్ప ఎత్తుచేయడానికి అవకాశం లేదు. ఎత్తుచేస్తేనేగాని తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు నీరు రావడానికి అవకాశం లేదు.

ఇచ్చంపల్లి ప్రాజెక్టు కట్టినట్లయితే తూర్పు, పడమటి గోదావరి జిల్లాలకు మంచి ఉపయోగం లుగుతుంది. అది కట్టాలని కోరుతున్నాము గోదావరి ఆనకట్ట షట్టరులు పెచ్చు చేయాలని కోరినాము. ప్రభుత్వంవారు అంగీకరించారు. శ్రీ నరసింగరావుగారు మా జిల్లాకు వచ్చినారు; తూర్పు గోదావరి జిల్లాకు వెళ్ళారు. రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు రావడానికి వీలు లేదన్నారు. పోచంపాడు ప్రాజెక్టు రావడం కష్టం అన్నారు. కాని, shutters వేయిస్తామన్నారు. Shutters కు సంబంధించి కొంత డబ్బు ఋణంగా గాని, contribution గా గాని ప్రజలను ఇవ్వమన్నారు. ఋణంగా ఇస్తాము, దానిమీద వచ్చే ఆదాయంవల్ల తీర్చుకోవచ్చును అంటే దానికి వా రంగీకరించారు. కాని, ఇంత వరకు ఆ పని చేయలేదు. చేయకపోవడమే కాకుండా, దీనికి సంబంధంలేని డిపార్టుమెంటువారు 'ఇది కష్టనాధ్యం' అని, 'దీనివల్ల లాభంలేదు' అని వ్రాసి నట్లు తెలుస్తోంది. అట్లా వ్రాయడానికి కారణ మేమిటి? అసలు అట్లా వ్రాయడానికి ఎవరికి అధికారం ఉన్నది? ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంటుకు ఉన్నదా; ఇతరులకున్నదా? దీనిని పరిశీలించి మంత్రిగారు జవాబు చెప్పాలని కోరుతున్నాను. 3, 4 కోట్లరూపాయల ఖర్చుతో యీ పని అయిపోతుంది. ఈ పని అయితే, మా రెండు జిల్లాలలోనూ సుమారు 10 లక్షల ఎకరాలభూమి రెండుపంటల కాలాల్లోను సాగయ్యే అవకాశం ఉన్నది. కాని, మనం అటు వంటి అవకాశాన్ని పోగొట్టుకుంటున్నాము. ప్రభుత్వానికి ఋణరూపములో

5 కోట్ల రూపాయలు కస్తామంటున్నారు తరువాత ఆ రుణాన్ని నిర్దుష్టమౌ చెబుతున్నాము. రుణం ఇచ్చి డబ్బు పెట్టుబడిమేసి పెట్టుకుంటామంటే కూడా ఎందువల్ల ఇంత ఆలస్యము జరుగుతున్నదో తెలియడంలేదు. ఎందుకు delay అయినదో మంత్రిగారు కారణాలు చెప్పాలని మీ సమక్షములో కోరుతున్నాను.

శబరి నదిపై ఒక డాము కట్టించాలని కోరినాము. ఈ కార్యక్రమం కొద్ది మొత్తం ఖర్చుతో ఎత్తిపోతుంది. హెచ్చు డబ్బు అక్కరలేదు. 10 కోట్ల రూపాయల లోపుతోనే యీ పని పూర్తవుతోంది. శబరికి డాము కట్టినట్లయితే రెండు గోదావరి జిల్లాలకు పూర్తి ప్రయోజనం కలుగుతుంది. రెండు జిల్లాల లోను ఒక్క అంగుళంకూడ కాళీలేకుండా భూమి సాగవుతుంది. ఎక్కువ ఆహార పదార్థాలను పండించి, మేము తినడమేకాక, ఇతరులకు supply చేస్తాము. ఇండియాలోని అన్ని ప్రాంతాలలోని ప్రజలకు సరఫరా చేయ గలుగుతాము. కనుక, యీ కార్యక్రమాన్ని వెంటనే take-up చేయాలని కోరుతున్నాను.

మురుగు కాల్వల విషయం ఉన్నది. Composite Madras State లో ఉన్నప్పుడు మురుగు కాల్వలను బాగుచేశారు. సరిగా చేయకపోవడంవల్ల అవి మళ్ళా పూడిపోయాయి. తగిన శ్రద్ధ వహించి వాటిని వెంటనే బాగు చేయించడం చాల అవసరం. కొత్తగా ఇల్లు కట్టేకంటే ఉన్న ఇల్లు పడిపోకుండా చూచుకోవడం చాల అవసరం. మురుగు బైటకుపోతే నష్టంలేకుండా పంటలు బాగా పండుతాయి. స్వల్ప మొత్తాల ఖర్చుతో ఇట్టి పనులు చేయవచ్చు. కొన్ని లక్షల ఖర్చుతో అయిపోయే పనులు యివి. వెంటనే మురుగుకాలవలను బాగుచేయించాలి; shutters కార్యక్రమాన్ని త్వరలో ప్రారంభించాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు second crop విషయంలో ప్రతి సంవత్సరం తగాదాలు వస్తున్నాయి. Time లో చాలినంత నీరు ఇవ్వలేక పోవడంవల్ల ప్రతి సంవత్సరం కొన్నివేల ఎకరాలకి రెండవ పంటకు permission ఇస్తున్నారు. Localization scheme ఉన్నట్లయితే తగవులు లేకుండా ఉంటాయనే అభిప్రాయంతో అనేక సంవత్సరాలనుంచి localization కావాలని కోరుతూంటే ఈ సంవత్సరం ఆ స్కిము అమలులోనికి వచ్చింది. కాని, మేము న్యాయం జరుగుతుందికదా అనుకుంటే అన్యాయం జరిగిందని మీ సమక్షంలో సభవారికి మనవిచేస్తున్నాను. ఈ స్కిమువల్ల మా నర్సాపురం తాలూకాకు చాల అన్యాయం జరిగింది. నర్సాపురం కాలవ చాల పెద్దది. దాని క్రింద లక్షల కొలది ఎకరాల భూమి సాగు అవుతున్నది. మా జెల్లాలో 5 లక్షల ఎకరాల భూమి 5,7 కాల్వలద్వారా సాగువుతూవుంటే ఒక్క నర్సాపురం కాల్వవల్ల లక్ష ఎకరాల భూమి సాగువుతోంది. లోకల్ షేషన్ స్కిము

వారు ఇతర కాల్యాల క్రింది భూములకు ప్రతిసంవత్సరం దాశవా పంటకు అవకాశం ఇస్తూ, నర్సాపురం కాలవకు ఇదివరకుండే 3 సంవత్సరాల వద్దతినే అమలుతో ఉంచేశారు.

అయితే కొన్ని కాలవలకు ప్రతి సంవత్సరం పంట పస్తోంది. కొన్ని చోట్ల రెండు సంవత్సరాలు వరుసగా వచ్చి మూడవ సంవత్సరం పంటలేకుండా ఆ విధంగా జరిగింది. మా కాలవకు రెండు సంవత్సరాలు పంటలేకుండా 23 సంవత్సరం మాత్రం నీరు సప్లయ చేస్తారు. ఇది చాలా అన్యాయంగా జరిగింది. ఈ విషయమై మంత్రిగారికి అనేక తెలిగ్రామాలను రైతులు పంపించు కున్నారు. ఇవ్వాలి ప్రాధరాబాదుకు చాలమంది వచ్చి ఉన్నారు. తేపుకూడా కొంతమంది వస్తారు. వారికి మనవి చేసుకోడానికి. ఇదివరకు సముద్రం ఒడ్డున ఉన్న భూములు, సముద్రం లగాయతు ఆరేడుమైళ్ళ దూరంలో ఉండే భూములు యావత్తు ఉప్పు వర్రలై ఉన్నాయి, ఆ భూమికికూడా నీరు బాగా సరఫరా అయితేనేతప్ప అది వ్యవసాయమునకు లాభానికికాదు. అందువల్ల రెండవ పంటకు నీరు ఇచ్చి మొదటి పంటకుకూడా నీరు ఇస్తేనే ఆభూమి పండుతుంది. కొన్ని భూములు second crop లో పర్మనెంటుగా చేరి ఉన్నాయి. ఈసంవత్సరం Localization scheme వల్ల అవి కొన్ని పోయాయి, కొన్ని భూములు 25-30 సంవత్సరాలనుంచి, 10 సంవత్సరాలనుంచి Second crop క్రింద నీరు ఇస్తేకాని పండవు. పంట నష్టం అవుతుందని తెలిసి నీరు ఇస్తుంటే Localization scheme లో తీసివేసి మూడేళ్ళ కొకసారి అన్నారు. ఆ రైతులంతా వచ్చారు. ఈనాడు ఆభూములను ఏమిచేయాలో తెలియడంలేదు. అవి మళ్ళీ ఉప్పు వర్రలు అయిపోతాయి. కొన్నివేల రూపాయలు ఖరీదుచేసే కొన్ని భూములకు మూడు సంవత్సరాలకు దాశవాయిస్తే ఉప్పుపంట పండించుకోవాలిగాని అహార పదార్థాలు పండించడానికి అవకాశం లేదు. అందువల్ల యీ విషయాలు మంత్రిగారు పూర్తిగా ఆలోచించారు. ఆలోచించి ఇదివరకు కమిటీవారు కొన్ని నిబంధనలను ఏర్పాటుచేసి ప్రభుత్వం వారికి పంపించడం, పంపించిన తరువాత అంగీకరించడం జరిగింది. అందువల్ల మేము ఇవ్వాలి alter చేయడానికి అవకాశం లేదని ఉద్యోగులు చెప్పారు. మీరు చెప్పినమాటలు రైతు, న్యాయమైన విషయాలే, అయితే కొన్ని principles ను ఏర్పాటు చేశారు. ఆ ప్రకారంగా చేసుకుని వెళ్ళాం. మార్చవలసినవన్నీ మంత్రిగారే చేయాలి తప్ప మేము చేయడానికి అవకాశంలేదు" అని చెప్పారు. ఇక్కడనుంచి తాళదు వెళ్ళితే వారు ఆలోచన చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇంత గట్టిగా ఎందుకు చెప్పానంటే రేపు ఏప్రిల్ 15-20 తారీఖులతో యీ డిపార్టుమెంటును ఎత్తివేయబోతున్నారు. ఎత్తివేసిన

తరువాత మేము చేసేది ఏమీలేదు, అందువల్ల ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు దానిని మనస్సులో పెట్టుకుని ఎక్కడ అన్యాయం జరుగుతున్నదనే విషయాన్ని సావకాశంగా పరిశీలించి మాకు న్యాయం జరిగేటట్లు చేయవలసినదిగా నరసాపురం రైతుల తరపున చెబుతున్నాను. నేడుకూడా ఆంధ్రలో చాలాభూమి వ్యవసాయంలోకి రాకుండా ఉన్నదని వారు ఉచ్చిత స్టేట్ మెంటులో కనబడుతున్నది. మెరకభూము లున్నాయి. నాగుచేసుకోడానికి అవకాశము లేదు. వాటిని బాగుచేయాలంటే అయిదారు వందలు రూపాయలు ఖర్చుపెడితేనే కాని అదికాదు Mechanical instruments మనదగ్గర లేవు. కొద్దిగా bulldozers ఉన్నాయి. అవి గంటపనిచేస్తే పదిగంటలు పడుకుంటాయి. Spare parts లేవని చెప్పారు. అటువంటివి ప్రభుత్వము neglect చేస్తున్నది. అలా చేయకుండా సరియైన machinery పెట్టి spare parts సరిగ్గా పెట్టి భూమి level చేసినట్లయితే కొన్ని ఎకరములభూమి ఆంధ్రచేశములో నాగు లోకి రావడానికి అవకాశం ఉంది. అందుచేత యీ నాలుగు విషయాలలోను గవర్నమెంటు శ్రద్ధవహించాలి. Shutters విషయము, గోదావరినదిపై ధవళేశ్వరము ఆనకట్టకు shutters వెంటనే ఏర్పరచాలి. Localization Scheme లో జరిగిన అన్యాయం సరిచేయడం. క్రొత్తగా సాగులోనికి తీసుకురావడానికి అవకాశము ఉన్న భూమిని సాగులోనికి తీసుకురావలెను. భూమిని చదునుచేయుటకు అనువుగా bulldozers మొదలగు పరికరములను దిగుమతిచేసి spare parts పెట్టుకుని సరియైన పరిస్థితిలో అందించవలెను. ఈ విషయములను జాగ్రత్తగా ఆలోచించి వెంటనే shutters ఏర్పాటు ప్రారంభించాలని మరిమరి మనవిచేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ ఏ నంజీవరెడ్డి (ఆత్మకూరు): అధ్యక్షా, ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ మా నెల్లూరుజిల్లాకు ఇరిగేషన్ పనులు అనుగురించి కొన్ని సూచనలు వారికి చేయడలచుకున్నాను. గత యాభై అరవై ఏళ్ళనుంచి పెన్నానది జలాలు వృధాగా పోకుండా సద్వినియోగం చేయాలని మాజిల్లాలో పెద్ద agitation జరిగింది. దానిఫలితంగా మదరాసు గవర్నమెంటువారు కృష్ణా-పెన్న ప్రాజెక్టు ఒకదానిని investigate చేయడం జరుగుతూ ఉన్నది. ఈలోపల నాగార్జునసాగర్ వలన మా కృష్ణా-పెన్నారు స్కిమును వెనక్కుతొసి, రాజీయ కారణంగానో మరి ఏకారణంగానో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఒకటి తీసుకుని, దాంట్లో మా నెల్లూరుజిల్లాకు కూడా ఫలితం ఉంటుందని ఎక్కడో ఒకతోక చూపించారు. అది నెల్లూరుజిల్లాకు ఎంతవరకు వస్తుందో ఎప్పుడు వస్తుందో ఇప్పటికీ ఎవరికీ నమ్మకంలేదు. పోనీ సర్కారుజిల్లాలు ఇట్లాచేసినా రాయలసీమ వారై నా మాపై వ దయచూపుతారా అంటే వారు సోమశిలప్రాజెక్టుపైనే కడపజిల్లా మునిగిపోతుందని నిరా

దరఖాస్తులు. అరువా అన్ని ప్రాజెక్టులు వస్తూంటే స్కీములో లేని శ్రీశైలం ప్రాజెక్టును పట్టేవారు దానికి అందరూ సంతోషిస్తున్నారు దాంట్లో కూడా నెల్లూరుల్లాంటి మేలు కలుగుతుందని అన్నారు ఇటు రాయలసీమ అటు సర్కారు ప్రాంతాలకు రెండింటికీ సంబంధించుకుండా నెల్లూరుల్లా నిరర్థకమైనదని చాలబండి వ్యధపడుతున్నారు. మాజిల్లా సస్యశ్యామలం కావాలంటే సోమశిల ప్రవాహం, కావలి, కనుపూరు కాలువలు, ఈ మూడు పథకములను చేపట్టాలని మీద్యారా ప్రార్థిస్తున్నాను కావలి కనుపూరు కాలువల విషయంలో కొంతవరకు ప్రభుత్వం కృషి చేస్తారనుకుంటే అదికూడా మాజిల్లాలో ఒక గాలిదుమారం చేగేట్లుంటే చీసివారు. రెండు కాలువల పథకములను ఒకే వారి సెంట్రల్ గవర్నమెంటుకి పంపించుకుండా దాంట్లో కనుపూరు కాలువను రెండవ ప్రణాళికలోనే ఇంకొకటి మూడవ ప్రణాళికలోనని పంపించారు. రెండింటికీ కొంతధనం ఇక్కడే allot చేయకుండా ఒక్క కనుపూరు కాలువకు రిలక్షలు allot చేశారు. మన మేదేంట్లో ఇంతవరకైనా చూపిస్తే సెంట్రల్ గవర్నమెంటువారు కావలి కాలువను తీసుకుంటారా అనే అనుమానం ప్రతి ఒక్కరికీ తెలిసినదే. కావలి కనుపూరు కాలువలు రెండూ జంట కాలువలు. వాటిలో దేనినీ నిరాదరణ చేయకుండా అ allotment ను రెండింటికీ భాగించడమో, లేకుంటే వేరుగా కావలి కాలువకు allot చేయడమో జరగాలని మీద్యారా మంత్రిగారిని ప్రార్థిస్తున్నాను ఇక, నానియోజవర్గమైన ఆత్మకూరు గురించి చెబుతాను. ఆత్మకూరు చెరువు కృష్ణదేవరాయల కాలంలో నిర్మించినది. మూడు నాలుగువేల ఎకరాల భూమి దాని క్రింద సాగు అవుతుంది. బొగ్గేరు నుంచి దానికి 25 చానల్ ఉంది. ఆ చానల్ ను వెడల్పుచేసే విషయం ఎప్పుడో ప్రభుత్వంవారు ఒప్పుకున్నారు మళ్ళా దాంట్లో levels సరిగ్గాలేవని drop చేయడం జరిగింది. జాప్యం జరుగకుండా చూడాలని కోరుతున్నాను. అనంత సాగరం చెరువు క్రింద ఏడేనిమిదివేల ఎకరాలు భూమి సాగవుతుంది. దానికి డిస్ట్రిబ్యూటరీ చానల్స్ సరిగ్గాలేవు సూక్ష్మరువేట తాబాకాలో నెత్రి కాలువ క్రింద 150 ఊళ్ళకు చెందిన భూములు సాగవుతున్నాయి. దానికి డిస్ట్రిబ్యూటరీ చానల్ సమంగా లేదు. 50,000 రూపాయలు ఎస్టిమేటు చేశారు. దానినికూడా సరిచేయించాలని మీద్యారా కోరుతున్నాను. మాజిల్లా విషయంలో నిరాదరణ జరుగకుండా వెంటనే సోమశిల ప్రాజెక్టు, కావలి, కనుపూరు కాలువలు చెవడతారని ఆశిస్తున్నాను ఇంతవరకు వచ్చినవారు ప్రతి ఒక్కరు ఏదో ఒక స్కీము ప్రారంభించి దానికి వారు కర్తలుగా ఉండి వారి వేరు చిరస్థాయిగా చేసుకున్నారు. శ్రీ సత్యనారాయణరాజుగారి అజ్ఞాత హస్తం ప్రతి మంత్రివర్గంలో ఇరిగేషను అయి కేసే ఎల్క్విసిటీ అయి కేసేం ప్రతిదాంట్లో ఉండవలసి వారు P. W. D కాళ్ళకు మంత్రిగా వచ్చినారు.

వారు చేయవలసినది రాష్ట్రంలో ఇంకొక ఓ పెద్ద స్కూలు లెమి సోమోల పడ
 యంలో శ్రద్ధచూపించి మా జిల్లాలో మన్ననలకు పాత్రులు అవుతారని
 ఆశిస్తున్నాను.

* శ్రీ డి. కొండయ్య చౌదరి (కందుకూరు) : అధ్యక్షా, నేను చెప్పవలసిన
 విషయాలు మా జిల్లాకు సంబంధించినవే కాకుండా జనరలుగా కొన్ని విష
 యాలు చెబుతాను. శ్రీ యల్లమందా రెడ్డిగారు కాలవల విషయం స్థూలంగా
 ఎదిలేశారు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టువల్ల మా జిల్లాకు ప్రయోజనం లేదు
 చివరకు ప్రకృతికూడా మా జిల్లాయెడల విపరీతమైన నిరాశరంగం చూపుచి న్న
 దని చెప్పక తప్పదు ఎందువల్లనో కారణం తెలియదు. శ్రీ సుబ్బారెడ్డిగారు
 కూడ అనేకసార్లు ప్రస్తావన చేశారు North East Monsoon గాని South
 East Monsoon గాని, రెండూకూడా మాకు నిరుపయోగంగా ఉంటున్నాయి
 ప్రకృతిలో ఉన్న వైపరీత్యం అది. అందువల్ల యితరవిధంగా కృత్రిమంగా
 ప్రభుత్వాలు సహాయం చేయవలసిన పరిస్థితి ఉన్నది.

నెల్లూరుజిల్లావారికి నాగార్జునసాగర్ విషయములో ప్రాముఖ్యత రావ
 దానికి ఇదే కారణము. నాగార్జునసాగర్ ప్రధమదశ గుంటూరువరకే నిలిచి
 పోతుంది. అది సరిగా మా నెల్లూరుజిల్లా సరిహద్దు. అక్కడనుంచి రెండవదశ
 ప్రారంభమౌతుంది ఈ రెండవదశలో ముఖ్యమైన తాలూకాలు ఎప్పుడూకూడ
 కరువువుండే తాలూకాలు కందుకూరు డివిజనులో 4 తాలూకాలు, కావలి
 డివిజనులో 3 తాలూకాలు వున్నవి. అందువల్లనే దీనిని గురించి ఇంత అందో
 శన జరుగుతోంది. ఈ మెట్ట తాలూకాలలో వున్న ప్రజలు అపోరానికికూడ
 నోచుకోలేక సిల్స్, బర్మా, మలయా, రంగూన్లకు పోయి కూలిపనులు చేసు
 కొంటూ, పాకిదొడ్లు వూడ్చుకొంటూ బ్రతుకుతున్నారు ఈ ప్రాజెక్టు వస్తే
 వారి భవిష్యత్తు చాల సౌకర్యముగా వుంటుందనే భావముతో అక్కడనుంచి
 కూడ వారు మంత్రివర్గానికి విజ్ఞాపనలు పంపుతున్నారు. ఈ రెండవది? అనేది
 ఎందువల్ల వచ్చిందో అర్థము కావడములేదు. దీనిపైన భిన్నభిన్న ప్రకటనలు
 జరుగుతున్నాయి. కేంద్రము ఒక ప్రకటన చేస్తే, దానికి విరుద్ధముగా మన
 రాష్ట్రము ఒక ప్రకటన చేయడము, దానివల్ల అపోహలకు తావుకలిగి నిరాశ
 ఎక్కువ అవుతోంది. కేంద్రప్రభుత్వమువారు తాము second stage కు
 commit కాలేదని చెప్పిన తరువాత ప్రజలలో పూర్తిగా నిరాశ వ్యాపించి
 వుంది. ఈ తాలూకాలలోని ప్రజలు రాయలసీమకు గాని, తెలంగాణాకుగాని
 తీసిపోని దారిద్ర్యము అనుభవిస్తున్నారు ఈ జిల్లాలోని మెట్టతాలూకాలవారి
 యందు దయవుంచి స్పష్టమైన వాగ్దానముగాని, ఒక ప్రకటనగాని చేయడము
 అవసరము లేకపోతే అక్కడి ప్రజల పరిస్థితి చాల గందరగోళముగా వుంది.

ఈమధ్య ఒక టన్నెలుకు ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఇదివరకు ఏమీ చెపుతూవచ్చా రంటే టన్నెల్నుమాత్రం రెండవదశకు పనికివచ్చేటట్లు చేస్తున్నాము. ఏమీఫరవా లేదు. ఒక వేళ కేంద్రప్రభుత్వము డబ్బు ఇచ్చినా, ఇవ్వక పోయినా భవిష్యత్తులో మన ఆర్థిక స్తోమత బాగా వుంటుంది. కాబట్టి మనమే నిర్వహించుకోవడానికి వీలుంటుందని చెప్పారు. అప్పుడు కొంచెము ఆశాజనకముగా వుంటూవచ్చింది. కాలవ మాత్రం 21 వేల క్యూసెక్కుల నీరు సరిపోయేటట్లు శ్రవ్యతున్నామని చెపుతున్నారు. అంతవరకు సంతోషమే. కాని టన్నెల్ను రెండు ఎందుకు వుండ వలసి వచ్చిందో అర్థము కానడములేదు. ఇప్పుడు ఒక టన్నెలు 11 వేల క్యూసెక్కుల నీరుకని శ్రవ్యతున్నారు. అలాగే రెండవ టన్నెలుకూడ ప్రారంభిస్తే బాగుంటుంది. 11 వేల క్యూసెక్కుల నీరు పోవడానికి ఒక టన్నెలు మాత్రమే శ్రవ్యితే ప్రజలలో ఒక రకమైన ఖేతి కలగడానికి అవకాశముంటుంది. ఇది దాదాపు 10 లక్షల జనాభాకు సంబంధించిన వ్యవహారము. రెండుదశలలోగాని మరి ఏమయినగాని దీనిని నిర్వహించి తీరుతామని ఒక స్పష్టమైన ప్రకటన చేస్తే ప్రజలు దీనిని గురించి అపోహ పడవలసిన అవసరముండదు. ముందు జరుగు కార్యక్రమాలు కొన్నిటా ఇప్పుడు జరుగుతున్నాయంటే తప్ప ప్రజలలో ఆ నిరుత్సాహముపోదు. అక్కడ ఏరకమైన నదులులేవు. ఈ ప్రాంతంలో బ్రిటిష్ హయాములో కొన్ని నీటివనరులు కల్పించివున్నారు. ఉదాహరణకు కనిగిరి తాలూకాలో మోపాడు ప్రాజెక్టువుంది. దాదాపు 11 వేలు లేక 12 వేల ఎకరాలు దానిక్రింద సాగుబడి అవుతోంది. 4 సంవత్సరాల కొకసారిగాని ఆ చెరువు నిండదు. సరిగా 3 సంవత్సరాలు ఎండిపోవడం 4 వ సంవత్సరంలో ఆ చెరువు ఫలితానికి రావడం జరుగుతోంది. కారణమేమంటే చెరువు నిర్మించారేగాని సరియైన ఉరవమాత్రంలేదు. దీని ప్రక్కనే నీరశ్శవాగని, ఈదలవాగని రెండు మూడు వాగులున్నాయి. 7,8 లక్షల రూపాయలైనప్పటికీ ఈ వాగులనుకూడ తీసుకొనివచ్చి దీనికి కలిపితే ఈ చెరువులో నీరువుండి ఆ 12 వేల ఎకరాలే కాకుండా ఇంకొక 12 వేల ఎకరాలు సాగుచేసుకోవడానికి అవకాశముంటుంది. దీనికి ప్రజలు Contribution ఇవ్వడానికికూడ సిద్ధముగా వున్నారు. ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ఎందుచేతనో ఉదాసీనత పోస్తున్నారు. నెల్లూరు జిల్లాలోని ప్రాజెక్టులలో ఈమోపాడు ప్రాజెక్టు ఒకటి. దానికి ప్రక్కనున్న వాగులను దీనిలోనికి తిప్పి నీటివనరులు కల్పిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక రాళ్ళపాడు ప్రాజెక్టు. దీనికి ఒక కోటిరూపాయలు ఖర్చయిందని ప్రతితి. కాని 80 లక్షలు మాత్రమే అయిందని చెప్పి latest గా చెపుతున్నారు అనుకోండి. దానిలో కొంత సేవింగ్సువుంది. పూర్తి అయి రెండు సంవత్సరములయినా ఎక్కువగా సాగుబడిరావడము నిరుడు సంవత్సరము మాత్రమేజరిగింది. ఈ సంవత్సరము 6 వేలు 7 వేల ఎకరాల వరకు సాగుబడిలోకి వచ్చింది. దానికి

కూడ మన ప్రభుత్వము వారు పరిశీలనార్హమైన అడ్డముగా ఆవైపున ఒక చూపు, ఈవైపున ఒక చూపు కల్పించారు. కల్పిస్తే ఏమి కుడిచూపు చూపునీరు ప్రవహిస్తోంది. దానిని కి సంవత్సరాలు పరిశీలించాలన్నారు. అడ్డమున చూపు provide చేస్తూకూడ అడ్డమున గ్రామీణులకు తమవార ఆలోచిస్తామని చెప్పారు. నీరుచాలడనే కంప్లెక్స్ అవుతుంది. 15, 20 సంవత్సరాలనాడు తీసిన లెక్కలు అవి. అప్పుడు సూపర్ వైజ్ లీనికర్నూలనో ఆధారముచేసికొని కట్టడమొకటిగా దానిని పట్టుకొనే ఊగులాడుతున్నారు. చదువార ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మించినప్పటి లెక్కల ప్రకారం నీరు సరిపోయిందని అడ్డమున్న Executive Engineer, Asst. Engineer వారంతా అంటున్నారు. రెండువైపులాదాదాపు 12, 13 వేల ఎకరాల ఆయకట్టుకు సరిపోయే నీరు ఉన్నది. దాని కొలతలు తీసి, దానిమీద రిపోర్టు పంపించమని Executive Engineer గారికి గోపాలరెడ్డిగారు ఇక్కడ మంత్రిగా వుండగా personal గా ఒక ఉత్తరం పంపబడింది. సరస్వరముగా మాట్లాడేటప్పుడు కావలసినంత నీరుంది. వృధాగా పోతోందని వారంతా అంటారు. కాని ఎప్పుడో 20 సంవత్సరాలనాటి లెక్కలనే ఆధారము చేసుకొని ఊగులాడుతున్నారు. కి సంవత్సరాలవరకు చూస్తే గాని పీలులేదని అంటారు. వ్రాతమూలకంగా వ్రాయలేదు. నోటిమూలకముగా నీరు సరిపోతుందని చెబుతున్నారు. తూము పెట్టారు. కాలవ గ్రవ్వలేదు. కనీసము estimates అయినా తయారు చేయలేదు. ఆ కాలవ ప్రవ్వడానికి రైతులు కొంతడబ్బు ఇస్తామంటున్నారు. ఈ నీటితో 6, 7, చెరువులు నింపడానికి పీలుందని అన్నారు. "మీ చెరువునిండిన వరువాతనే మామ నీరు ఇస్తారుగాని కావలసినంత agreement వ్రాసి ఇస్తాము అంతవరకు నీరు కోరముఅని" అని కూడ రైతులు అన్నారు. ఈ విషయము మన చీఫ్ ఇంజనీరుగారికి జాగా తెలుసు. ఇప్పుడియినా ఆ పట్టును సడలి, detailed estimates ను తయారు చేయించి సౌకర్యముగా రూపొందిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ఎడయినా ఒక ప్రాజెక్టును కట్టినప్పుడు అది సరిగా పనిచేస్తున్నదా లేదా అని చూడడానికి ఇంజనీర్లతో ఒక కమిటీనివేసి చూడవలె. సగముసగము పనిచేసి విడిచి పెట్టడము మంచిదికాదని అనేక ఛార్జుగా చెబుతున్నాము. ఒక పనిని మొదలు పెట్టినప్పుడు దానిని పూర్తిచేసి, దానియొక్క ఫలితాన్ని తీసుకొనిరావాలి. సగముచేసి విడిచిపెట్టినట్లయితే ప్రభుత్వము నవ్యులపాలు అవుతుంది గాని ప్రభుత్వమునకు congratulations రావని మనవిచేస్తున్నాను. పోలెనుపాలం వద్ద తోలేటికి 30 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి ఒక నల్లయి చానల్ ను త్రవ్వినారు. ఆ నల్లయి చానల్ లోని నీరు ఏటిలోనికి వస్తుందికాని ఏటిలోని నీరు చానల్ లోకి పోదు. దానికి కారణము levels లో తారుమార్పు వుండడమే. అందువల్ల తోలేటికి ఒక చిన్న ఆనకట్ట అడ్డము కడితే నీరును divert చేయడానికి పీలుం

టుందని అనేక నార్లు చెప్పారు. సూపరింటెండింగు ఇంజనీర్లు, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్లు వచ్చి చూశారు. వాస్తవ పరిస్థితి తెలుసుకొన్నారు. కాని దానిలో వారు పనిచేయరు. రిఫ్ వేల రూపాయలు షెటిలో వేసినట్లు అయిపోయింది. ఆకకట్ట కట్టమని మేము ప్లానింగు కమిటీలో పెడితే ఆయన అక్కడ పోకుండానే ఒకలడు ఇరవై వేల రూపాయలకు ఎస్టిమేటు వేసి పంపించారు. దాని ప్రక్కనే స్వంతముగా జమీందారీ హయాములో 4.5 వేల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి అదే షెటి ఆనకట్టలు కట్టారు. కాని దీనికి మాత్రము ఒక లక్ష ఇరవై వేల రూపాయల ఎస్టిమేటు వేస్తారు. ఇండ్లవద్ద కూర్చుని ఏవో రెఖలు వేస్తారు. అదేమిటంటే వారు scientific people. మనమేమీ అనడానికి పిలులేదంటారు. ప్రక్కనున్న ఆనకట్టలు 5, 6 వేల రూపాయల ఖర్చుతో కట్టగలిగినపుడు దీనికి ఒక లక్ష ఇరవై వేల రూపాయలు ఎందుకు ఖర్చవుతుందో అర్థముకాలేదు. ఇప్పటికే రిఫ్ వేలు ఖర్చు పెట్టాము, 7.5 పట్లు అయింది. దీనికి వడ్డీ ఎంత అయినదో ఆలోచించండి. దీనివలన ఉపయోగం లేకపోవడం మూలాన రైతులకు నిరుత్సాహము కలిగినది. ప్రభుత్వమువారి interest లోనే చెబుతున్నాను. మళ్ళీ ఎన్నికల సమయములో అక్కడి ప్రజల వద్దకుపోయి “మీకు కాలవ త్రవ్వము” అని అంటే “పొండయ్యా, మీరు త్రవ్విన కాలవవల్ల ఉపయోగములేదు” అని అంటారు. అందుచేత ఈ రోజున అయినా ఆనకట్ట కట్టడం మేలు. చిన్నచిన్న నీటివనరుల విషయములో ఒక సలహా చెబుతాను. తిమ్మారెడ్డిగారు పుంత్రిగా వున్నపుడు ప్రతి జిల్లాకు వచ్చి “కేంద్ర ప్రభుత్వమునుంచి చాల డబ్బు వస్తున్నది. ఎవరెవరి నియోజకవర్గములో ఏమేమి చిన్న నీటివనరులు వున్నవో అవన్నీ ఒక list గా ఇస్తే examine చేయించి, detailed estimates ను తయారుచేసి పెడతాము. డబ్బునుబట్టి చూస్తా”మని చెప్పారు. అప్పుడు మేమందరము జిల్లాకలెక్టరుతో సంఘ మేర్పడి మా మా నియోజకవర్గాలలో వున్న చిన్న నీటివనరులను ఒక list గా వ్రాసి ఇచ్చాము. అది ఎటు పోయిందో ఏమో, దాని సంగతే తెలియదు. ఈ మంత్రిగారి హయాములో అయినా ఒక కమిటీవేసి ప్రతి జిల్లాలోను ఎన్ని మైనర్ ఇరిగేషన్ వనరులున్నాయి, breached tanks ఎన్ని ఉన్నాయి. అధికముగా నీటి వనరులు కల్పించడానికి అవకాశమున్న చిన్న చెరువులు ఎన్ని వున్నాయి అనేవి detailed report గా తీసుకొని ఒక list తయారు చేయిస్తే బాగుంటుంది, అధిక ఆహారఉత్పత్తి జరగాలన్నా ఆహారసమస్య పరిష్కారము కావాలన్నా మైనర్ ఇరిగేషన్ ద్వారానే సాధ్యమవుతుంది గాని మేజర్ ఇరిగేషన్ ద్వారా కలగడానికి అవకాశం లేదని మనకందరకు తెలిసిన విషయమే. డబ్బులేదనే భావము ఆవసరములేదు. మా జిల్లావరకు నేను చెబుతున్నాను. మీరు ఏకొన్ని ఇరిగేషన్ వర్కుస్ చేయదలచున్నా కొంత contribution

ప్రజలు ఇవ్వడానికి సిద్ధముగా ఉన్నారు. అయితే పనిజరుగుతోందినే ముఖ్యమంత్రి ప్రజలకుండా. ఎందువల్లనంటే contribution ను వసూలుచేసే సరిహద్దుగా చేసిన సమయాలు కూడా వున్నాయి. డబ్బు తక్కువతో పనులు జరుగుతున్నాయి. ప్రభుత్వానికి కీర్తివస్తుంది దేశానికి ఆహారసమస్య పరిష్కారం వస్తుంది. అందుచేత తంజనీర్లతో ఒక కమిటీని చేసి ఎస్టిమేట్లను ready చేసి వుంచడం సంబంధించి మనవి చేస్తున్నాను కావలి కనుపూరు విషయము సెక్రటరీ సందేశ రెడ్డిగారు, ఎలమందారెడ్డిగారు చెప్పారు. ఈ విషయములో కే. శే. బత్తెన రామకృష్ణారెడ్డిగారు ఎంత కృషిచేశారో అందరికీ తెలుసు ఇప్పుడు నాగార్జున సాగర్ వల్ల ఉపయోగంలేదని ప్రజలు అసంతృప్తి చెందివున్నారు కావలికిను పూరులను జంబుద్వీలమారిగా చూస్తూ వచ్చినారు. ఒక బిడ్డను అవరణచేసి ఇంకొక బిడ్డను ఆదుకోకుండా వుంచడమువల్ల చాల కష్టముగా ఉంది. దీనిలో ఏవో రహస్యాలున్నాయనే భావము కలగడానికి అవకాశముంది. ప్రభుత్వము యొక్క నిజాయితీని శంకించడానికి అవకాశముంది. అక్కడ రామకృష్ణారెడ్డి గారు వుండడమువల్ల చేయలేదనో, మరేయిరర కారణాలవల్ల చేయలేదనో అనుకోడానికి అవకాశముంది. ప్రభుత్వాన్ని నేను శంకించడంలేదు. ఇప్పుడు sanction అయిన ఆరులడుం రూపాయలతోనే ఆపైపు, ఈవైపు తీసుకొంటా మని చెప్పితే ఎటూ వివర ప్రణాళికలములో తీసుకొంటామని చెప్పతున్నారు. కాబట్టి రెండువైపులా పని ప్రారంభిస్తే ప్రభుత్వమును శంకించడానికి అవకాశంలేకుండా వుంటుందని మనవిచేస్తూ తెలపు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ టి. నన్యాపినాయుడు (గజపతివగరం) : అధ్యక్షా, ఇరిగేషన్ డిమాండుకు బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్య విషయాలు చెప్పదలిచాను. పెరుకుబడిన ప్రాంతాల విషయాలలో చాలవరకు శ్రద్ధ తీసుకొంటామని చెప్పినందుకు మన పబ్లిక్ వర్కుస్ శాఖా మంత్రిగారిని ప్రశంసిస్తున్నాను. విశాఖపట్టణము, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో జమీందారీ గ్రామాలు 1750 వరకు వున్నాయి. ఆ గ్రామాలలో నేటివరకు ప్రభుత్వం ఎటువంటి అభివృద్ధిచేయలేదు. ఆ ప్రాంత మంతా మైనర్ ఇరిగేషన్ మీద ఎక్కువగా ఆధారపడియున్నది. పవిత్రమైన కాల్వలు లేవు. పవిత్రమైన సాకర్యాలు లేకపోవడమే కాకుండా గండ్లు పడి పోయిన ప్రాంతాలు అనేకమున్నవి. వాటిని నేటివరకు పూర్ణలేదు. 4, 5 సంవత్సరాల నుంచి వంటలు పోయి తినడానికీ తిండి, కట్టుకోడానికీ బట్టలేని పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. ఆ పరిస్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకొని సకాలములో ఆ గండ్లు పూర్ణడానికి ప్రయత్నిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. చంపావతి రిజర్వాయరు ఉభయ విశాఖలకు సంబంధించినది. అది సాలూరు తాలూకాలో ఆంధ్రవద్ద వుంది. 10 సంవత్సరాలుగా agitation చేస్తున్నాము. నోపాలరెడ్డిగారు

ఆ ప్రాంతానికి పర్యటన పచ్చినప్పుడు చెప్పాము Second Five year plan లో చేస్తున్నామని చెప్పారు. జె. వి. నరసింగరావుగారివద్దకు 1956 డిసెంబరులో deputation రావడము జరిగింది. అప్పుడు వారుకూడ చేస్తామన్నారు. కాని విధమైన చర్య తీసుకోలేదు. ఈనాడు అయినా శ్రద్ధ తీసుకొంటారని నమ్ముతున్నాను. దీనివల్ల 30 గ్రామాలు అభివృద్ధి అవడమే కాకుండా 20 వేల ఎకరాలు సస్యశ్యామలము కావడానికి నీరుపారే అవకాశముంది. మన సత్యనారాయణరావుగారు ఆ ప్రాంతము పర్యటించినపుడు వారి దృష్టి తీసుకొని వచ్చివుంటారు. గంటికొండ ప్రాజెక్టు శృంగవరపుకోట తాలూకాలో వుంది. దీనికికూడ సుమారు ఒకలక్ష ఎకరాలు నాగు అవుతుంది. ప్రాజెక్టులకు 1 కోటి రూపాయలకంటే ఎక్కువఖర్చు అవదు. కి. శే. లంగుటూరి ప్రకాశం వంతులుగారు అక్కడ M. L. A. గా వున్నప్పుడు ఆ ప్రాంతముంతా పర్యటించి చూశారు. ఈ వెనుకబడిన ప్రాంతానికి సౌకర్యములు కలుగజేస్తామన్నారు, ఈమధ్య Caltex Oil Refinery కి ఈనీటిని పట్టుకుపోతామన్నారు. ప విధమైన ఇరిగేషన్ సోల్స్ లేని ప్రాంతములో ఈ విధమైన పనిచేయడము మంచిదికాదని ప్రభుత్వమువారికి మనవిచేయడము జరిగింది. ప్రభుత్వముకూడ ఈ ఉద్దేశాన్ని మార్చుకొని ప్రజలకు వినియోగము చేద్దామనే ఉద్దేశముతో వున్నట్లు తెలిసింది. అది సంతోషకరమైన విషయము. ఇక ఎరండల్ డామ్ వుంది. ఇది శారదాచరిత్రైర నిర్మించబడవలసి వుంది. విశాఖపట్టణము జిల్లాలో వరిపండి ప్రాంతాన్ని గోదావరిజిల్లాతో పోలిస్తే కనీసము 10% కూడా లేనట్లు తెక్కలద్వారా కనపడుచున్నది. ఈ పరిస్థితులను గమనించి వచ్చే సంవత్సరములో నయినా ఈ ప్రాజెక్టులకు సంకుస్తావన చేస్తే చాలా సంతోషిస్తాము. అనేకమంది శాసనసభ్యులు శాసనసభలో ఉపన్యాసములద్వారా చెప్పడము జరుగుతోంది. కాని అవి ఉపన్యాసములుగానే మిగిలిపోతున్నాయి. అందుచేత ఈ విషయములో శ్రద్ధ తీసుకొంటారని ఆశిస్తున్నాను.

నందివాడ ప్రాజెక్టు అనేది శ్రీకాకుళంజిల్లాలో ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు కోసము సుమారు 100 సంవత్సరములనుంచి agitate చేస్తున్నారు. ఆ ప్రాజెక్టు కట్టే స్థలమువద్ద రెండువైపుల కూడ కొండలు ఉన్నవి. అది సంకిలికి దగ్గరగా ఉన్నది. ఆ రెండు కొండలను కూడ మోపు జేసి నందివాడవద్ద ఒక అనకట్ట కట్టి నట్లయితే సంకిలివద్ద బ్రిడ్జి కూలిపోవుటవలన ప్రజలుపడే బాధ తప్పుతుంది. అనకట్ట కట్టితే, వైనుండి ప్రజలు పోవుటకు ప్రజలకు ఉపయోగిస్తుంది. నీటికి కూడ రైతులకు వసతి ఏర్పడుతుంది. ప్రజలకు వరద బాధ, రైతులకు నీటివసతి లేని బాధ రెండు తప్పిపోగలవు. కాబట్టి అక్కడ అనకట్ట కట్టించవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతూ నెలవుతీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ. బి. రంగారెడ్డి (బాల్కొండ). అధ్యక్షా, నా ప్రశ్నలకు ప్రతిపత్తిన డిమాండును నేను బలపరుస్తూ, వారికి కొన్ని సూచనలు చెప్పవలసి వున్నాను. ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తికి ఉండున్న క్లిష్టపరిస్థితిని దూరము పెట్టటానికి నీటిపనర్లు ఏ విధముగ వాగుచేసుకుని వినియోగించుకోవాలో కవిషయమై కొన్ని సూచనలను ఇవ్వదలచుకున్నాను. ఉదాహరణకు మనకు ఉన్న చిన్నచిన్న ప్రాంతెట్టల విషయము చెబుతాను. మనకు రాష్ట్రములో చిన్నచిన్న నీటి వనతులు గలవి ఉంటున్నప్పుడు, అవి P. W. D. వారు, Irrigation Department వారు maintain చేస్తున్నారు. నీటిసరఫరా Irrigation department వారు control చేస్తున్నారు. వారు బ్యాంక్ లెవల్ వాటి యొక్క rear level స్థాపనమువల్ల, సేద్యమునకు సూచియొక్క విస్తీర్ణం తగ్గిపోతున్నది. ఈ వనరులను ఒకసారి P. W. D. వారు వాగుచేసిన తరువాత భూమి విస్తీర్ణం పెంచించటానికి బదులు తగ్గిస్తున్నారు పూర్వకాలంలో కూడ ఈ లెవెల్ రిగిస్తూ వచ్చారు. కాని వాళ్ళు ఆరోజులలో చాలా efficient గా నీటిని సరఫరా చేసి, రైతులకు ఉపయోగపడేటట్లు చేసేవారు. ఈ నాటి ఇంకా నీర్లుకుకూడ అవే తెలివితేటలు ఉన్నప్పటికీనీ, ఏ కారణముచేతనోగాని, పూర్వం మాదిరి నీటినివాడడంలేదు. వర్షాకాలం వచ్చేటప్పటికి fields అన్న fallow అయి ఉంటాయని, అవివరకు ఉన్న నీటిని అదనంగ వాడటానికి rearsluice వెనుక అడ్డదక్కడ రాతిస్తంభములు కట్టి చక్కలు అడ్డముపెట్టి రెండుమూడు అడుగుల నీరు నిలుపుకునేవారు. అది ఒక Reservoir లాగా తయారు చేసుకుని అనీటిని రెండవ పంటకు ఉపయోగించుకునేవారు. రెండవ పంటకు ఉపయోగించుకోక పోయినను, రెండవ పంటకు సాగు అయ్యే సూచియొక్క విస్తీర్ణమును తగ్గించి మరల తొలగి రాగానే నార్లుపోసి, నీటిని వినియోగించుకుని మొదటి సారి విస్తీర్ణమును ఎక్కువచేసి, సుమారు నూటికి 20 వంతులు అయినా అదనముగ పంట పండించుకునే ఆచారము ఉండేది. కాని దురదృష్టవశాత్తు ఈనాటి ఇంజనీర్లు మరి ఏకారణము వల్లనో తెలియదుగాని, వారు పంటలు తగ్గించే చదుపాయములోనే ఉన్నారు. మన వద్ద ఎన్నో Research institutes ఉన్నవి. అన్ని చోట్లలోను తొలకరికి ముందు నార్లు పోసుకుని, పెంచి రైతులకు అందజేసేటట్లే, రైతులు నూటికి 21 వంతు పంట అదనముగ పండించగలరు. ప్రపంచములో ఉన్న Research Institutes లో జరిగే పద్ధతులు మన Institutes కూడ నేర్చుకుని రైతులకు ఉపయోగపడేటట్లు చూడాలి. గత పది సంవత్సరములుగ చూస్తే మనకు వర్షవాతము చాలా ఎక్కువ అయింది. కొన్ని ప్రాంతాలలో 95 అంగుళములనుంచి 50 అంగుళములదాకా వర్షము పడింది. కొన్ని ప్రాంతాలలో ఇంకా ఎక్కువే. దీనినిబట్టి మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మొత్తంమీద మనకు గత పదిసంవత్సరములలోను వర్షము ఎక్కువేదని చెప్పవచ్చు.

పర్వము అయితే పెరిగిందిగాని, దానికి తగిన సాగుఅయ్యే ఘామియొక్క విస్తీర్ణము పెరగలేదు. ఉదాహరణగా నిజాంనాగరు ప్రాజెక్టు విషయం చెబుతాను. కృష్ణాకి 20, 22 సంవత్సరములకు పూర్వం నిజాంనాగర్ ప్రాజెక్టు కట్టినప్పుడు దానిక్రింద రెండు లక్షల 75 వేల ఎకరముల ఘామి సాగుఅవుతుందని అంచనా పెనుకున్నారు కాని ఈ 20 సంవత్సరములు జరిగిన తరువాత మా అనుభవము వల్ల తేలింది ఏమిటంటే రెండు లక్షలు కాదు ఒకలక్ష 75 వేల ఎకరములైనా సాగు అవుతున్నట్లుగా లెక్కలు కనబడడములేదు. అంతవరకుకూడ సేద్యము చేయలేకపోతున్నారు. అంటే ఆనాటి ఇంజనీర్ల అంచనాలు, ఈనాటి ఇంజనీర్ల యొక్క లెక్కలూడూస్తే అంత తేడాలు కనబడుతున్నవి. అంటే మన efficiency చాలా తగ్గిపోయిందన్నమాట. ఎందుకంటే ఆనాటి వర్షపాతము లెక్కకట్టితే 30 అంగుళములు ఉండడమువల్ల 2 లక్షల 75 వేల ఎకరములు సాగు అవుతుందని అంచనా. కాని నేడు 50 అంగుళములు దాకా వర్షము పడినను ఒక లక్ష 75 వేల ఎకరాలైనను సాగులేదు. ఒక్కొక్క సంవత్సరములో 60 అంగుళములవరకు కూడ వర్షము పడుతున్నది. ఎక్కడెక్కడ వర్షము బాగా కురుస్తుందో అక్కడ మాగాణిపంట, rain fed crop మాదిరిగానే పండుతుంది. అని రైతుల అనుభవమువల్ల తెలుస్తున్నది. అక్కడ రైతుల మాదిరిగానే, ఇక్కడ రైతులకూడ లాభము పొందుతున్నారు. అయితే ప్రకృతి యొక్క అనుగ్రహము ఏ విధముగ మనకు ప్రసాదించబడుతున్నదో, దానిని మనము సక్రమముగ ఉపయోగించుకోవడము లేదని అనుభవమువల్ల వచ్చిన ఫలితములవల్ల తెలుస్తున్నది. అదనముగ నీటివనతి ఏర్పడినప్పుడు దానిని సక్రమముగ వాడుకోకపోవటానికి కొన్ని కారణములు ఉన్నవి—చెబుతున్నాను. ఈ ప్రాజెక్టుక్రిందనే అక్కడక్కడ కొన్ని కొండలు, రాతిగుట్టలు త్రవ్వడంలో విపరీతముగ ధనం ఖర్చుచేయవలసి వచ్చింది. ఆ ప్రాంతంలో సేద్యముచేయటానికి develop అయిన ఘామేలేదు. ఆ ఘామికూడ సేద్యములోకి వస్తుందనే ఉద్దేశ్యముతో కావోలు, తక్కువబడిన సాగు తరువాత క్రమేణా తెచ్చుకోవచ్చుననే ఉద్దేశ్యముతో కావోలు, వారు అపివేశారు. ఈ విధముగ అక్కడక్కడ bottle-necks ఇంజనీర్లు ఉంచారు. ప్రాజెక్టును complete చేసినప్పటికిని, దానిని నడిపినిరొగ్గిపరచుకోవటానికి పూర్తిగా cent percent efficient గా ఉండేట్లు చూచుకోవటానికి, మనము దానిని మార్పుకోలేకపోయాము. అక్కడ పెద్ద ప్రాజెక్టును కట్టించినను, దానికి ఎంతో డబ్బు ఖర్చుచేయవలసి వచ్చినను, ఆ నీటిని ఉపయోగించి లాభముపొందే అవకాశము ఉన్నప్పటికిని, మనము దానిని ఉపయోగించుకోలేకపోతున్నాము అయితే అలాంటి bottle-necks ఎన్ని ఉంటాయో గాని వాటిని re-model చేయడమో, లేక em-bankment level ను raise చేయడమో జరిగితే మనము యింకా ఆ నీటిని

ఎక్కువగా ఉపయోగించుట తొనికి వీలు అవుతుంది. ప్రాజెక్టు ప్రభుత్వమునందు రైతులందరు రాత్రిం ఒక్కొక్క ఎంత అనడ వాన అను, ఎములు ఎరువులను రక్షణము ధారపోశారు. ఆ రూములను ఎంతో జాగుచేయించినారు. కాని వారికి చాలినంత నీరు ఎంత కలుగలేదు. ఘాములు అన్న చాలామంది ఒక్కొక్కచోట fallow గా ఉన్నవి. మన ప్రభుత్వములో చేజములో ఆహార ధాన్యములకు కొరత ఏర్పడింది, ఉత్పత్తి పెంచాలంటున్నారు. ఉత్పత్తి పెంచండి, ఉత్పత్తిని పెంచండి అని గ్రామగ్రామాలకు వెళ్ళి చాటిస్తున్నాము. ప్రజలకు బోధిస్తున్నాము. ఆవిధముగ చెబుతున్నప్పుడు వారికి కొట్టి పోయి నీటి వనతిని కలుజెట్టేగదా, వారు ఉత్పత్తిని ఎక్కువగా పెంచగలుగుతారు? ప్రభుత్వము ఈ విషయాన్ని గురించి క్రొత్త పనులకోవడములేదు. ఏ ప్రాజెక్టు కోసము అయినా ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చుచేసేటట్లయితే, పట్ల వరకీ తలగచేస్తే, రైతులు మావి స్త్రీలమును నాగుచేయటానికి పెంచుకోగలుగుతారు. దానివల్ల వారు ఆదాయమును కూడా పెంచుకుంటారు. కాబట్టి కప్పుడు ఉంటున్న ప్రాజెక్టులనే మరింత ఎక్కువగా improvements చేసుకుంటే మరింత నీటి వనతి ఏర్పడుతుంది. తద్వారా రైతులు పండించటానికి ఉత్సాహపెంచుట అవుతారు. ఆవిధముగ కాకుండా, ప్రతిచోట ఒక కొత్త ప్రాజెక్టు కట్టిస్తామని ఆరంభించి, దానికి డబ్బు అంతా వ్యయము చేయడము జరుగు తున్నది. అయితే ఈ క్రొత్త ప్రాజెక్టు ఎన్ని సంవత్సరాలకు పరితమ నిస్తుందో అది ఆలోచించినట్లు లేదు. అది పూర్తి అయ్యేటప్పటికి ఏ కర్రపై, ముప్పై సంవత్సరములో పట్టుతుంది. అందాకా రైతులు మద్యాధిత్వం కాదు పెండి మనడము సబబుగా లేదు. కాబట్టి ప్రస్తుతము ఉన్న నీటివనరుల పుష్కలత పైతే ఉన్నచో అవన్నీ ముందు జాగుచేసేటట్లయితే ప్రస్తుతము నానివల్ల కొంత నీటిని అదనముగ ఉపయోగించుకుని ఉత్పత్తిని సాధించగలుగుతారని చెబుతున్నాను. కాని ప్రస్తుతము ప్రభుత్వము అవలంబించే విధానమువల్ల, ఈ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించినంతవరకు, రైతులను ఏ విధముగాను సంతృప్తి పరచడము లేదు. ప్రజల కష్టములు తీరటము లేదు. దాని ప్రభుత్వానికి అయినా దీనివల్ల కీర్తి, ప్రతిష్టలు పెరుగుతున్నవా అంటే, అదికూడ కనిపించింది. తె ఈ ప్రాజెక్టుల విషయములో నేను ఒక్క సంగతి మనవి చేయదలచుకున్నాను. ప్రాజెక్టులక్రింద ఎంత డబ్బు అయితే ఖర్చు చేస్తున్నారో, దానివల్ల పరిణామం బట్టి నష్ట మెంత? లాభ మెంత? అనేదానిని statistics పేసుకుంటే, ఎంతో ధనము ఖర్చు చేసినటువంటి ఈ నిజాంసాగర్ ప్రాజెక్టు విషయము చెబు తున్నాను—వేసవికాలములో ప్రాజెక్టు reservoir లో నీటి కొరతవల్ల వేలకొలది ఎకరములలో చెరుకుపంటకు నీరు అందక, పంట నష్టపడిపోయింది. ఆచేవిధముగ వరిపంటకూడ నష్టపడిపోతున్నది. ఎందుకంటే bottle necks

ఉన్నందువల్ల కాలపరి న్యాయా నీరు సరిగా సప్లయ కావడములేదు. అందు వల్ల వారు నీటిని సక్రమంగా ఉపయోగించుకోలేక పోతున్నారు. అందువల్ల Project Dam వద్ద carrying capacity ను పెంచినట్లయితే ఇంకా అదన ముగ నీరు సప్లయ చేయవచ్చు. ఇది చేయటానికి ఇంకా కొంతడబ్బు ప్రాజెక్టుకే ఖర్చు చేయడము మెరుగు అని తోస్తున్నది. క్రొత్త ప్రాజెక్టులకోసము పోయి అది ఫలితములు యిచ్చినదాకా ఆగడము కష్టము. ఈ నిజాంసాగర్ ప్రాజెక్టు యొక్క carrying capacity ని ఎక్కువ చేస్తే, ఇప్పుడు సాగు అవుతున్న దని అనుకుంటున్న ఒక లక్షా, డెబ్బది అయిదు వేల ఎకరములలో అయ్యే సాగును ఇంకా లాభదాయకముగ చేసుకోటానికిగాని లేదా విస్తీర్ణము మరింత పెంచుకొని, పంట పండించటానికి గాని అవకాశములు కలుగుతాయి. కనీసం ఇంకా అదనముగ 40 వేల ఎకరములు అయినా సాగుకు తెచ్చుకోవచ్చు. ఇలాంటి అవకాశము రైతులకు కలుగజేయకపోతే, రైతులయందు ఈ ప్రభుత్వము చాలా నిర్దాక్షిణ్యముగ ఉంటున్నదని చెప్పవలసి ఉంటుంది.

మరొక విషయము. మనరాష్ట్రములో ఉన్న చిన్న చెరువులకు, కుంట లకు చాలామటుకు breaches అన్నీ ఏర్పడి శిథిలావస్థలో ఉన్నవి. చాలా సంవత్సరములుగా వాటికి repairs అనేవి లేకుండా ఉన్నవి. ఈ breaches సర్వసామాన్యముగ sluice వద్దనే ఏర్పడుతూ ఉంటాయి. Sluice వద్ద రాతి కట్టడమును, సిమెంటు కట్టడముతోను, దానిప్రక్కనే మట్టి కట్టడముతోను ఉండటమువల్ల అక్కడనే breach ఏర్పడటానికి అవకాశము ఉన్నది. ఈ సంగతి ఇంజనీర్లకు పూర్తిగా తెలుసు. అనుభవము ఉన్నవారికి కూడ తెలుస్తుంది. ఇది జరగకుండా ప్రభుత్వము ఏదైనా మార్గము కనిపెట్టలేకపోతున్నదా అని ప్రజలు, రైతులు అనుకుంటున్నారు. చెరువులకు breaches ఏర్పడకముందు ఏదైనా preventive measures తీసుకుంటారా అంటే, అవేవి కాన్సింపవు. కాబట్టి వచ్చే వర్షాకాలములోగా, అలాంటి breached tanks శాగుచేయించా లని అంటున్నాను.

ఇకపోతే పోచంపాడు ప్రాజెక్టు, వస్తుంది వస్తుందని ఆ ప్రాంతపు ప్రజలు, రైతులు ఎంతో ఆశపెట్టుకొని ఉన్నారు. ఈ ప్రాజెక్టును గురించి ఒక్క ముఖ్యమైన విషయం చెప్పదలచుకున్నాను. ఈ పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకోసం ఇప్పటికి ఎన్నో సంవత్సరములుగా ఆందోళన చేస్తున్నారు. 20 సంవత్సరముల నుంచి ఆ ప్రాజెక్టు వస్తున్నందువల్ల గ్రామాలు మునిగిపోతాయని, ఆ ప్రాంతం develop చేయకుండానే ఆగిపోయింది. రైతులుకూడ మునిగిపోయే ప్రాంతాన్ని ఎందుకు శాగుచేయవలె అని ఊరుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వము మాస్తే, ఈ ప్రాజెక్టును త్వరలో పూర్తిచేయడు. రైతులుమాస్తే ఆదాయం పెంచుకోటా

నికి భూములకు improvements చేయటానికి hesitate చేస్తున్నారు. దీనివల్ల వారికి ఆదాయం పెరగడంలేదు. పెంచుకునే అవకాశాలు తగ్గించుకున్నారు. దీనివల్ల ఆ ప్రాంతపు రైతులు సంధిగ్ధావస్థలో పడిపోయినారు. అసలు ఈ ప్రాజెక్టు వస్తుందో, రాదో అనే అకుమానముకూడా చాలామంది మనస్సులలో ఏర్పడిపోయింది. ఆచోట్టు develop చేసుకోగలిగినవారు కూడ ఈ ప్రాజెక్టు యొక్క ఆశలోపడి, బాగుచేసుకోవడములేదు. అక్కడ ఎన్నో చెరువులు, పుంతులు మరమ్మతు లేకుండా సంవత్సరాలకొలిది పడి ఉన్నవి. ఇంకా కొన్ని abandoned స్థితిలో ఉన్నవి. ప్రాజెక్టు రాదు అని నిర్ధారణగా చెప్పితే అవి బాగుచేయించుకునే పరిస్థితికి వ్రయత్నిస్తారు ప్రభుత్వపథానం చూస్తే, ప్రాజెక్టు పూర్తిచేయరు. రైతులను బాగుచేయరు. ఈవిధముగ ఉంటే, అక్కడ పెద రైతుల పరిస్థితి ఏమికావాలి? అక్కడ బ్లాక్సుకూడా ఉన్నారు. కాబట్టి ఈ ప్రాజెక్టు విషయములో ప్రభుత్వము ఏదైనా ఒక ఖచ్చితమైన నిర్ణయం తీసుకుని, ఆ ప్రాజెక్టు వస్తుంది, రాదు అనేది settled గా చెప్పివేయండి. ఆ ప్రాజెక్టు కడితే సంతోషమే. వస్తుందంటే welcome చేస్తున్నాము.

“మీరు ప్రాజెక్టు కట్టితే మాకు సంతోషమే కాని మమ్మలను మరొక చోటికి మార్చండి, మాకు compensation ఇవ్వండి, మేము settle అయి పోతాము కాని మమ్మలను ఈ అవస్థలో ఉంచకండి” అని ఎన్నో మెమోరాండాలు మినిష్టరుగారికి వస్తున్నాయి, మా దగ్గరికి కూడా వస్తున్నాయి. ఇప్పుడది medium ప్రాజెక్టు అయింది. దానివలన 4 గ్రామాలు మునిగిపోయే అవకాశం ఉన్నది. దీనిక్రింద major project తీసుకొంటే సుమారు 10 గ్రామాలు మునిగిపోవలసియుంటుంది. ఈ విషయాన్ని కూడా గుర్తించి, వాటికి తగు ఏర్పాటు చేయవలసిందని పుంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను. అయితే మన జల సంపదనను మనము efficient గా వాడుకోవలెనంటే, మనకు నీటివనతి ఎంత కావాలెనో అంతఉన్నది, అనుగ్రహం పరమాత్మునిది. అమెరికాలో, కెనడాలో, ఇంకా ఇతర ప్రాంతాలలో వ్యవసాయమును పెంపొందించుటకు నీటి వనరు లన్నింటినీ చాలా exploit చేస్తున్నారు. మన దగ్గర కూడా నాధనసంపత్తులు, అన్ని పరికరాలు ఉన్నాయి. కాని కొన్ని ఇబ్బందుల వల్ల మనం చేయలేక పోతున్నాము. కొద్ది schemes తీసుకొన్నా గూడా వాటిని పూర్తిగా చేయడం లేదు. అక్కడ కొంత, ఇక్కడ కొంత చేసుకొంటూపోయి, ఏది complete గా చేయకపోవడం వల్ల మన పేరు ప్రతిష్టలకు భిన్నంగా ప్రజలలో అభిప్రాయం ఏర్పడుతున్నది. రైతులలో సంరృద్ధికరమైన వాతావరణం కలుగజేస్తే బాగుంటుంది. నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు వా కృతజ్ఞతాభి వందనములు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) . అధ్యక్షా, ఆంధ్రదేశము ధాన్య కారము అనేది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. సర్కారు జిల్లాలలో పండించేటటువంటి ఎక్కువ పంటను కర్ర ప్రాంతాలకు, ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతి చేస్తున్నాము. ఆవిధముగా ఎక్కువగా పండిస్తున్నటువంటి ఈ పంటలకు కావలసిన సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేయడం చాలా అవసరం. ప్రాచీకోటికంతకు ఏవిధముగా సక్రమమైన ఆహారము, వినర్జన అవసరమో, ఈ పంటల విషయంలో కూడా వాటికి సక్రమమైన సీటింగ్ ఫారా, వచ్చినటువంటి మురుగునీరు పోయే దానికి సౌకర్యాలు కూడా కావాలి. మనము ఈనాడు కృష్ణా, గోదావరి, పెన్నా డెల్టా పరిస్థితి చూస్తే, అక్కడ మురుగునీటి విషయంలో ప్రభుత్వము చాలా అద్భుతమైనదిని చెప్పక తప్పదు. కాని మంత్రిగారు ఇచ్చిన note లో ఒక సంతోషకరమైన వార్త ఉన్నది. అక్కడ ఉన్నటువంటి శాసనసభ్యులు అందరు ఆందోళనచేసిన ఫలితంగా గాని, ప్రభుత్వం గుర్తించడం వల్ల గాని, లేక గత సంవత్సరం జె. వి. నరసింగరావుగారు ప్రతిజిల్లాల వచ్చి, ఆయా జిల్లాలలో ఉండే M.L.A. లను, irrigation లో అనుభవం ఉన్నటువంటి వారిని పిలిపించి conferences పెట్టి, చర్చించిన ఫలితం వల్లగాని, ప్రత్యేకించి ప్రతినర్కారు జిల్లాలోను వచ్చినటువంటి మురుగు నివారణ స్కీములు వెంటనే అమలుజరపాలని అన్నారు. అందుకు గాను ఈనాడు ఒక Superintending Engineer తో కూడినటువంటి Circle ను sanction చేయడానికి ప్రభుత్వము నిర్ణయం తీసుకొన్నందుకు చాలా సంతోషం. ఈనాటికైనా వారికి ఆ సౌకర్యం కలగ వస్తున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. దీనివలన ఈనాడు మురుగునీటి నివారణ స్కీములకు తగినటువంటి ప్రోత్సాహంకూడ కలుగుతుందని అభిప్రాయ పడుతున్నాను. అందులో ముఖ్యంగా కృష్ణాజిల్లాలో యడమేరు మురుగునివారణ scheme చాలా ప్రధానమైన స్కీముగా తయారయింది. ఈ స్కీము విషయంలో మొట్టమొదట అక్కడ ప్రాజెక్టు కావాలనేదా అని చాలా తికమకలో పడినప్పటికీ, దానిని మూడుగా విభజించి, Budameru Project అని diversion scheme అని, కడకట్ల స్కీము అని, మూడు రూపాలలో చేశారు. వాటిలో కడకట్ల స్కీము. Diversion scheme చాలావరకు అమలు జరుగుతున్నాయి. Diversion scheme పూర్తి అయింది. కడకట్ల స్కీము చాలా వరకు జరిగింది. కాని, ఈ యడమేరుకు ప్రాజెక్టు scheme కూలా అవసరమైనదిని, దానినికూడా పరిశీలించవలెనని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. దానివల్ల 13 వేల ఎకరాలు సాగులోకి రావడానికి అవకాశము ఉన్నది. ప్రత్యేకంగా మెట్టప్రాంతాలలో, ఎటువంటి నీటి సౌకర్యములు లేనిచోట ఇది సాధ్యమవుతుంది. ఈ స్కీములు తీసుకొనడముద్వారా క్రిష్ణాజిల్లాలో 40 వేల ఎకరాలకు శాశ్వత మైనటువంటి మురుగు నివారణ సౌకర్యాలు ఏర్పడుతాయి. కొల్లే

రులో కనీసం 20 శాతం ఎకరాలు అదనంగా సాగులోకివచ్చే అవకాశం ఉంటుంది. ఉప్పుచేరుకూడా widen చేయడం జరుగుతున్నది. కాబట్టి కృష్ణాజిల్లాకు సంబంధించినంతవరకు, శాస్త్రమైన మురుగునీటి నివారణ పాఠ్యం పర్యవేక్షించునట్లు నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఈ నిధంగా చేసినప్పుడు, కృష్ణాజిల్లాలో అదనంగా పండించడానికి అవకాశము ఉంటుంది. ఈనాడు కృష్ణాడెల్టాలో నాగు అవుతున్నటువంటి 11, 12 లక్షల ఎకరాలలో మంచి ఫలితాలను మనం పొంది గలుగుతాము కనుక బుడమేరు ప్రాజెక్టును పరిశీలించవలసిందని ముత్రికారిని కోరుతున్నాను. తరువాత ఇంకొక చిన్నవిషయమువుంది. కృష్ణాను కాల్వారు దగ్గర diversion పూర్తి అయింది. ఇదివరకు ప్రాజెక్టు కట్టాలని అనుకొన్నప్పుడు, నందిగామ దగ్గర కట్టాలని అనుకొన్నారు. నందిగామకు కాల్వారుకు మధ్య 7 మైళ్ళదూరము ఉన్నది. ఇక్కడమాత్రము కట్టలులేవు. ఈ కట్టలు అన్నీకూడా జమీందార్ ప్రాంతాలలో ఉండినటువంటివి పోయినాయి. జమీందార్లుపోయి చాలా కాలమైంది. వారితోఈ కరకట్టలు కూడా గవర్నమెంటు క్రిందికి వచ్చిన తరువాత, 10 సంవత్సరాలైనా, వాటిమీద మన్నుబోయలేదు. అందువల్ల ఈ కట్టలు పూర్తిగా కొట్టుకొని పోయినాయి అక్కడ ఉన్నటువంటి 7, 8 గ్రామాలకు రక్షణలేకుండా పోయింది. కాబట్టి కట్టలనుకూడా పోయాలని కోరుతున్నాను. ఇవి Special Chief Engineer, వెంటకృష్ణయ్యర్ గారు స్వయంగా చూశారు. వారుకూడా దీనిని ఒకప్పుడు పరిశీలించేయడానికి అంగీకరించారు. కృష్ణాజిల్లాలో ఇంకా తమ్మిలేరు ప్రాజెక్టు ఒకటి ఉన్నది. దీన్ని గురించి చాలాకాలంనుంచి అనుకోవడం జరుగుతున్నది. నాగార్జునసాగర్ Dam కట్టినప్పటికి కూడా తమ్మిలేరు ప్రాజెక్టువలన ప్రమాదమేమీలేదు. అది కావాలని అందరు కోరినదే. కాబట్టి దానినికూడా ప్రభుత్వం వారు తీసుకొన్నట్లయితే అటు కొల్లెరుకువచ్చే ముందుకూడా నిలిపివేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కనుక దానినికూడా తీసుకోవలెనని కోరుతున్నాను. అదే విధంగా, కృష్ణాజిల్లాలో, గన్నవరం, దిను, బందరు తాలూకాలకు సంబంధించినటువంటి గుండేరుస్కీము ఒకటి ఉన్నది. ఇదికూడా మురుగునివారణ, స్కీము. కాబట్టి, దీనినికూడా వెంటనే తీసుకోవలెనని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. కైకలూరు, గుడివాడ తాలూకాలకు సంబంధించి ఒక drain ఉన్నది, ఇన్నీ కూడా చాలా ప్రమాదకరమైన drains గా తయారవుతున్నాయి. వేలకొలది ఎకరాలను ముంచివేసి వంటలకు నష్టం కలిగిస్తున్నాయి. కాబట్టి మాగాణి ప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటి మురుగు drains విషయంలో ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని కోరుతున్నాను. ఈ పెద్ద drains తో పాటు, చిన్న drains విషయంకూడా ఈ సందర్భంలో చెప్పాలి. జమీందార్లు పోయారుగాని, జమీందారి డ్రైనింగ్స్ అని వారిపేరుతో ఉన్నటువంటి drains అన్నీ అలాగే

ఉన్నాయి. వీటి విషయంలో Revenue Department వారు, P. W. D. వారు, మాకు సంబంధంలేదంటే మాకు సంబంధంలేదని జర్దరూ చెతులు కట్టుకొని రూపొంతున్నారు. జమీందార్లు పోయినప్పటికీ కూడా, ప్రభుత్వము వీటిని take-up చేసి మరమ్మతులు చేయడంలేదు. చెల్లంకులపాడు drains అని ముంతప్పచెరువు అని అటువంటి drains అనేకం ఉన్నాయి. ఈ drains విషయంలో ప్రభుత్వం అశ్రద్ధ చేయడంవల్ల ప్రతినంవత్సరం వందలకొలది ఎకరాలకు నష్టం కలుగుతున్నది.

ఈ విషయం P. W. D. వారు, Revenue Department వారు అందరూ అంగీకరించినప్పటికీ, వాటిని శాగుచేయడానికి ఎవరూ శ్రద్ధ తీసుకోవడం లేదు. ఏ డిపార్టుమెంటుతో చెప్పుకొన్నా, అది మారికాదు అని చెప్పుతున్నాను. ఈ విధానము సరియైనది కాదు. వీటిని వెంటనే తీసుకొనవలసినది కోరుతున్నాను. క్రిష్ణాజిల్లాలో నందిగామ, బెజవాడ, తిరువూరు, నూజివీడు ఇవన్నీ మెట్ట తాలూకాలు. ఇక్కడ చాలా స్కీములు ఉన్నాయి. ఈ స్కీములన్నిటినీ కూడా అమలు జరుపవలసిందని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారు ఈ మధ్యన ఆ ప్రాంతానికి వచ్చినప్పుడు, ఆ విషయాలు వారితో చెప్పాను. ఆ స్కీములన్నీకూడా పరిశీలనలో ఉన్నాయి వాటన్నింటినీ తీసుకోవలసిందని కోరుతున్నాను. నందిగామ తాలూకాలో, అట్లాగె అప్పరాజు tank ఇంకా ఇతర స్కీములకూడా ఉన్నాయి. వీటన్నింటిపైకి ప్రధానమైన స్కీము తిరువూరు తాలూకాలో రాకిట్టుస్కీము అని ఒకటి ఉన్నది. ఈ విషయంలో 4, 5 సంవత్సరాలుగా వూర్తిగా పరిశీలన జరిగింది. తొందరగా దానికి amount sanction చేయవలసినది విజ్ఞప్తి చేయడం జరిగింది. గత సంవత్సరం మంత్రిగారు Irrigation Conference లో దానిని తప్పకుండా sanction చేస్తామని వాగ్దానం చేశారు. ఇంజనీర్లుకూడా దానికి అంగీకరించారు. కనీసం ఇప్పుడున్న మంత్రిగారైనా ఆ స్కీమును మంజూరు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఈ స్కీము వచ్చినప్పటికీ కూడా, నాగార్జునసాగర్ తో దీనిని link up చేయడానికి scope ఉన్నదని ఇంజనీర్లు అంగీకరించారు. కాబట్టి దీనినికూడా తీసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. తరువాత Irrigation Consultative Committee సక్రమంగా నడవడంలేదు. వీటిని సక్రమంగా జరిపించేటట్లు చూడవలసిందని కోరుతున్నాను. తరువాత గత సంవత్సరం ప్రశ్నకించి మంత్రిగారు ప్రతి జిల్లాకు వెళ్లి Irrigation Conferences జరిపి ప్రజలలో ఎంతో ఉత్సాహం కలుగజేసి, ఆ యా చోట్ల స్కీములు సేకరించారు. అదేవిధంగా ఈశాం కూడా, మంత్రిగారు అటువంటి ప్రయత్నం చేస్తే, ప్రజలు ఎక్కువపంట పండించడానికి, స్కీముల విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకోడానికి, పనులు త్వరగా జరగడానికి అవకాశ

ముంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. కనుక విటిపైన వెంటనే చర్య తీసుకొందామని ఆశిస్తున్నాను. అందులో నూజివీడు తాలూకాలో చాలా చెరువులు ఉన్నాయి. వీటిలో ఒక చెరువు తెగిందంటే, అన్ని చెరువులు తెగుతాయనేది ఊహ దాంఛము.

చెరువులు interlinked గా ఉన్నవి. వర్షం కురిసి ఒక చెరువు తెగితే అన్ని చెరువులు తెగకుండ ఉండేట్లు వీటన్నిటిని పరిశీలించి ఒక ప్లాన్ తయారు చేసి, బాగుచేయించ కోరుతున్నాను. నందిగామ తాలూకాలో వాగులు ఉన్నవి. మున్నేరు, కట్టిలేరు ఉన్నవి. అక్కడ ఎలక్ట్రిసిటీ స్కీములు కావాలి. చిన్న వాగులూ ఉన్నవి, Bunds కట్టుకొని సాగు చేసుకొంటామని చెబు తున్నారు. ఒక్కొక్క దానికి నాలుగువేలు, అయిదువేలు ఖర్చుపెట్టి రెండు అడుగులు మూడు అడుగులు ఎత్తు bunds కట్టుకుంటే నీటి లెవెల్ పెరుగు తుంది. కొన్ని వందల ఎకరాలు సాగుచేయవచ్చును. నందిగామ తాలూకాలో ఊటవాగులకు bunds కట్టి సాగుచేసుకొనుటకు ప్రయత్నం చేస్తుంటే, పర్మిషన్ లేకుండా చేస్తున్నారని రెవిన్యూవారు వచ్చి, P. W. D. వారు వచ్చి, పెనాల్టీస్ వేస్తామని అంటున్నారు. అవిధంగా పెనాల్టీ వేయకుండా G. O. లు మార్పించాలని కోరుతున్నాను. నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు నిమగ్న రిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వి. రామారెడ్డి : అధ్యక్షా, ఇన్స్పెక్టర్ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ పద్ధతు బలపరుస్తూ, మా ప్రాంతానికి సంబంధించిన కొన్ని విషయాలు వారి దృష్టికి తేదలచుకొన్నాను. కడపజిల్లా ఒడ్వోల్ తాలూకాకు సంబంధించి ఏ పెద్ద ప్రాజెక్టువల్ల లాభము కలిగే పరిస్థితులు లేవు. మైనర్ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టువల్ల లాభం ఉన్నది మంత్రిగారు ఇచ్చిన రిపోర్టులోని ఈ క్రింది మాటల వలన, వారు వాస్తవ పరిస్థితులు గమనించినారనేది అర్థం అవుతుంది “నీటి వనరులకు చిన్నపద్ధకాలు చాల ప్రయోజనంగా ఉన్నవి. అవరోశ్చిత్తి వెంటనే జరుగుతుంది. స్థానిక అవసరాలను పూర్తిగా వినియోగించుకోగలుగుతాము” అన్నారు. అది యదార్థమైన విషయము. కోట్లకొలది ఖర్చుపెట్టి కట్టే పెద్ద ప్రాజెక్టులు ఎప్పటికో ఫలితాలనిస్తే, మైనర్ ఇన్స్పెక్షన్ ప్రాజెక్టు నాలు గయిదు మాసాలలో, లేక ఒక సంవత్సరములో పూర్తిచేసుకొని సద్యఃఫలి తాలను పొందుటకు అవకాశం ఉన్నది. ఇప్పుడున్న పనులు నిర్వహించడము, శిథిలమైన వాటిని ఉద్ధరించడం, కొత్తవాటిని నిర్మించడం, అవి మూడు బాగా లుగా విభజించారు. మధ్యతరగతి ప్రాజెక్టు విషయమై ప్రస్తావిస్తూ కడప జిల్లాలో ఎగువ సగిలేరు ప్రాజెక్టువల్ల రాచర్ల చెరువుద్వారా చేయవలసిన సప్లయ కాలవ పద్ధకము పదిలివేయవలసి వచ్చింది అన్నారు. ఆది రాజాపాలెం రాచెర్లు అని ఉండాలి, ఎగువసగిలేరునుంచి కనపాడు రాచెర్లు, ఈ విషయమై

దాదాపు రి, 7 సంవత్సరాలనుంచి చెప్పకొంటున్నాము. ప్రతి సంవత్సరం ఆ చెర్వుపైంద పొందుబోతోంది. చీఫ్ ఇంజనీర్ గారు వచ్చినప్పుడు, మంత్రులు వచ్చినప్పుడు చెప్పాము. రి అడుగులు కట్టాలని, రి అడుగులు కట్టాలని, 1½ అడుగులు కట్టాలని ఈ విధంగా 7, 9 సంవత్సరానుంచి నడుస్తోంది. చీఫ్ ఇంజనీర్ గారు ప్రస్తుతం 1 సంవత్సరంలో అయ్యేవని, ఇంతవరకు చేయక పోవడము చాల శోచనీయమైన విషయం. 1½ అడుగులయినా ఈ సంవత్సరమైన ఆ పని పూర్తిచేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

మడేరు ప్రాజెక్టు విషయం, చీఫ్ ఇంజనీరుగారికి, మంత్రిగారికి అనేక సార్లు చెప్పాము. మళ్ళీ చెబుతున్నాను. ముఖ్యంగా ఈ మంత్రిగారు ఒకదాని యందు నమ్మకం కలిగి ఆ పనిని చేపట్టినపుడు ఎంతో ఐక్యతతో ఉత్సాహంతో చేస్తారు. సరైన శ్రద్ధవహించి ఈ మడేరు ప్రాజెక్టును తీసుకోవాలని కోరు చున్నాను. ఇది రి, 7 చెరువులకు నీరు యిస్తుంది. Indirect గా అనేకనూర్ల బావులకు నీటి level ఎక్కువ చేస్తుంది. నీటివనరులు లేక సగిలేరు వడమటి దిశకు ఉన్న జనాభా చాల బాధపడుతున్నారు. దానినికూడ త్వరగా శాంక్షను చేయించి మూడవ ప్రణాళికలో చేర్చిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. మూడు రోజుల నాడు నా ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తూ మంత్రిగారు చెప్పారు. తడుగువాగు ప్రాజెక్టు గురించి తాత్కాలింగా విరమింపబడిందని చెప్పారు. దీని కథ చాల ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు కొరకు దాదాపు రి సంవత్సరములనుంచి ప్రత్యేకంగా పోరాడుతున్నాము. దానికి లోయర్ సగిలేరు డెబ్బతింటుందని సాకు చెబు తున్నారు. కాని దీనిని చాలమంది P. W. D. ఆఫీసర్లు ఆమోదించారు. సగిలేరు డెబ్బతింటుందనేది అటుంచి, అది సగిలేరుకు అలయంగా ఉంటుందని కూడ అన్నారు. దాదాపు 4 లక్షల చిల్లర ఖర్చుపెట్టితే రెండువేల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. దాదాపు 10 నిరంతరం ఊమంతో కష్టపడుతున్న గ్రామము లకు మేలు చేకూరుస్తుంది. ఇటీవల ప్రభుత్వాన్ని కోరితే investigation చేశారు. ఈ సంవత్సరం కొద్ది వర్షముతో సగిలేరు నిండింది. తడుగువాగు ప్రాజెక్టు కట్టితే సగిలేరుకు డెబ్బ తగలదు. ఒక fill-up తో సరిపోతుంది అనే అభిప్రాయానికి వచ్చారు. ఇది S. E. Office లో ఉన్నది. చీఫ్ ఇంజనీరు ఆఫీసుకు రాబోతోంది. మంత్రిగారు ఆలోచించాలి.

తడుగువాగు, మడేరు ప్రాజెక్టు కట్టితే సగిలేరు వడమటి భాగముతో వరి అన్నానికి మొగం వాచిఉన్న ప్రజానీకానికి ఆ తాలూకాలోని 60 వంతుల ప్రజానీకానికి మేలుచేసిన వారపుతారని మనవి చేసుకొంటున్నాను.

లోతువాగు ప్రాజెక్టు, సగిలేరుకు డెబ్బతగులుతుందని విడిచారు, అది investigate చేశారు. ప్రభుత్వానికి return ఎక్కువగానే వస్తుందని అభి

ప్రాయ పడినారు. ప్రజానీకానికి చేరుకరమని అనుకొన్నారు. సరేరు ప్రాశస్త్య అడ్డంకిగా తీసుకొని ప్రజానీకాన్ని నోరుపట్టి, ఇది మానించెందుకుండ చూడాలి. పేద ప్రజానీకం వెనుకబడిన మడేరు, తడుగువాన, లోతువాన, ఈ చిన్నచిన్న ప్రాజెక్టు వెంటనే శాంక్షన్ చేయాలని కోరుతున్నాను. మంత్రి గారు శ్రద్ధ వహించి అవసరమైన మూడవ ప్రకాశంలో చేర్పించాలని కోరు తున్నాను. ఈ సంవత్సరం రాజుపాలెం రాచెర్ల కలనపాడు చెరువు అయినా తీసుకొంటామన్నారు. అది ఈ సంవత్సరం తీసుకొని మిగతా ప్రాజెక్టుకూడ త్వరలో తీసుకొని ప్రజానీకానికి సహాయము చేస్తారని ఆశిస్తూ నాకు ఈ అవకాశము యిచ్చినందులకు తమకు ధన్యవాదములు అర్పిస్తూ విర మిస్తున్నాను.

*శ్రీ కె. రామచంద్రారెడ్డి (రామన్న పేట) : అధ్యక్షా, ఈ ఇరిగేషన్ పద్ధ త్త మీద నల్లగొండ జిల్లాలోని నీటివనర్లు గురించి చెప్పదలచాను. మైనర్ ఇరి గేషన్ ప్రాజెక్టు గురించి ప్రభుత్వం ప్రతిపాది ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసు ఇచ్చు కొంటూ వస్తోంది. మైనర్ ఇరిగేషన్ వర్కుని ప్రాముఖ్యత ప్రభుత్వం గుర్తిం చింది. వెంటనే అమలుపరుస్తామని చెప్పారు. సెమినార్ జరిగిన సందర్భంలో ఒక పుస్తకం యిచ్చారు. దాని ప్రకారం నల్లగొండ జిల్లాలో 1022 breached tanks ఉన్నవి. 10 ఎకరాలలో నుంచి 200, 300 ఎకరాలవరకు తెగిన చెరువులు ఉన్నవి. వాటి క్రింద ఆయకట్టు 39,670 ఎకరాలు పాతలో రావలసి యున్నది. ఇంత విశాలమైన ప్రదేశం సేద్యంలో సేద్యం ఆ జిల్లాలో మైనర్ ఇరిగేషన్ చాలా ప్రధానమైనది. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు వల్ల మిర్యాలగూడెం తాలూకాలో కొంతభాగం, హుజూర్ నగర్ కొంత తప్ప అన్ని తాలూకాలకు నీరు రాదు. మైనర్ ఇరిగేషన్ వర్కుకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. కాని ఈ పనులు అమలు పరచడానికి ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం చేస్తోందని భావించవలసివస్తోంది.

అట్లా కాకుండా ప్రతితాలూకాకు ఒక కమిటీని చేసి, ఆ తాలూకాలో ఉన్న తెగిపోయిన చెరువులను జాగ్రహే ఎక్కువ సూమిని సేద్యంలోకి తీసుకు వచ్చే ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. తెగిపోయిన చెరువులను మరమ్మత్తుచేసే కార్యక్రమం ప్రభుత్వం వెంటనే పూర్తి చేయవలసిన అవసరమువుంది. తెగిపోయిన చెరువులను మరమ్మత్తు చేయటమేగానీ, కొద్దిగా తీసుకోవలసిన చెరువులకూడ ఉన్నవి. మా జిల్లాలో మూసినదిపోతుంది. దాని మీద 21 ఆనకట్టలు ఉన్నవి. సంగంధగ్గరపున్న భీమలింగమ్మ కట్టను ఎక్కువ సేద్యం, ఎత్తు చేసినట్లయితే ఆరేడు గ్రామాల్లో కొన్నిపేల ఎకరాల భూమి సాగులోకి వస్తుంది. దీనిని గురించి ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువచ్చినప్పటికీ, ప్రభు

త్వము ఆ పనిని సీనుకోలేదు. మా రామన్న పేట తాలూకాలో విక్టోరు చెరువు కట్టవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరటం జరిగింది. మోక్షూరు, పాటి మల్ల, అడ్లనూడూరు గ్రామప్రజలు ప్రభుత్వందగ్గర మూడువేలు, ఐదువేల రూపాయలు డివాడీట్ చేశారు. ప్రభుత్వం సర్వేకూడ చేసింది. కాని ప్రభుత్వం ౧ పని సీనుకోలేదు. “క్రింద సూళ్ళేపేట ప్రాజెక్టు కట్టబడుతోంది; అక్కడ నీరు సరిపోతుందోలేదు” ననే దృష్టితో దానిని ఆపివేసినట్లు తెలుస్తోంది. కాని అక్కడ చోలడంత నీరు ఉన్నది, విశాలమైన భూమి సేద్యంలోకి వస్తుందని చెప్పి, సోళపేట ప్రాజెక్టు కడుతున్నారు. 1954 లో సోళపేట ప్రాజెక్టు నిర్మాణము మూసినదిమీద ప్రారంభించబడింది. 1956 వ సంవత్సరము ఆఖరుకు ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణము పూర్తిచేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. కాని ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణము ఇంతవరకు పూర్తి కావించబడలేదు. ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణము ప్రారంభించి ఆరు సంవత్సరాలు అవుతున్నది. ఆ ప్రాజెక్టు క్రింద 40 వేల ఎకరాల భూమి సేద్యంలోకి వస్తుందని ప్రభుత్వ అంచనా, దానిని పూర్తిచేసినట్లయితే ఆ విధంగా సాగులోకి భూమి రావలసి ఉంటుంది. అక్కడ రెండు కాలవలక్రింద అయిదువేల ఎకరాలకంటే ఎక్కువ భూమికి నీరు యివ్వటంలేదు. అక్కడ భూమికి నీరు ఇవ్వకపోవటంవల్ల పంటలు ఎండి పోతున్నవి. ఆ ప్రాజెక్టును ఆలస్యం చేయకుండా మూడు సంవత్సరాలలోపల పూర్తిచేస్తామని అన్నారు. 1958 వ సంవత్సరం మే నెలనాటికి పూర్తి చేస్తామన్నారు. 1958 వ సంవత్సరం గడిచిపోయింది. 59 వ సంవత్సరం పోయింది. 1960 వ సంవత్సరం వచ్చింది. దీనివల్ల ప్రభుత్వంఎడల ప్రజలలో అనుమానం కలుగుతోంది. ఇంత చిన్న పనులుకూడ ప్రభుత్వం ఏళ్ళకరబడి చేస్తున్నదని ప్రజలు భావిస్తున్నారు. కాబట్టి ప్రభుత్వం వెంటనే శ్రద్ధతీసుకొని ఆ చిన్న ప్రాజెక్టును పూర్తిచేస్తే తదనంత 40 వేల ఎకరాలభూమి సేద్యంలోకి వస్తుంది అని మనవిచేస్తున్నాను. దేవరకొండ తాలూకాలో డిండిప్రాజెక్టు ఉన్నది. దానిని నైజాంప్రభుత్వం కాలంలో ప్రారంభించారు. దానిక్రింద 15 వేల ఎకరాలకు నీరు ఇవ్వబడింది. ప్రభుత్వం వేసిన అంచనాకంటే తక్కువ భూమికి నీరు ఇవ్వబడింది. ఆ ప్రాజెక్టుక్రింద ఇంకా ఆరేడువేల ఎకరాలభూమి పడావ్ పడిఉంది. అక్కడ కాలవతీశారు. కాని అభూమికి నీరు ఇవ్వటంలేదు. దానికి కారణం ఏమిటో నాకు తెలియటంలేదు. అక్కడ కట్టలపై తగ్గించారా? తక్కువనీరు వస్తోందా? కాని నీరుమాత్రం జాగానే వస్తున్నదని అక్కడి ప్రజలు అనుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం వేసిన అంచనాప్రకారం మొత్తంభూమికి నీరు ఇచ్చేదానికి ప్రభుత్వం గట్టిగా ప్రయత్నించాలని కోరుతున్నాను. భువనగిరి తాలూకాలో గణమళ్ళచెరువు ఉంది. అది మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో శాంక్షన్ చేయబడింది. అది మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీము క్రింద శాంక్షన్

చేయబడింది. పనికూడ ప్రారంభించారు. కాని కంట్రాక్టు కి సం-
 త్వరం పనిచేసే చనిపోయాడు. తిరిగి ఆపని జరగలేదు. ఆ చెరువు తీసు
 కొంటే చాదా కొన్ని వందల ఎకరాలు చెరువులో వస్తుంది. ఆ ప్రాంతంలో పరైకాల్యలు ఉన్నవి అందులోకి నిరుపేదల వచ్చి ఎక్కువ
 భూమి సేద్యం అయే అవకాశం ఉంటుంది. నా నియోజకవర్గం రామన్న
 పేట తాలూకాలో మానాంపల్లి చెరువు ఉన్నది. దానికి గండి పడింది.
 మైదరాబాదు గవర్నమెంట్ లో పి. డబ్ల్యు. డి. మంత్రిగా ఉన్న మేల్కోటె
 గారు 80 వేల రూపాయలు శాండ్స్ చేశారు. తర్వాత మంత్రిగా వచ్చిన
 మొహదీనవాజ్ జంగారు సర్వే చేయించారు. పని ప్రారంభిస్తామన్నాడు.
 కాని ఇంతవరకు ఆ పని ప్రారంభించబడలేదు. ఆ చెరువు కోతట్టు భూమి
 అక్కడి ప్రజలకు చప్పపరిహారము ఇవ్వబోయివస్తుందిని భావించి, ఆ పనిని
 ప్రారంభించకుండా ఉన్నారు. దానినిరూడ వెంటనే ఆపుకోవాలని ఈ ప్రభు
 త్వాన్ని కోరుతున్నాను. కట్టెలిచెరువు ఉన్నది. అదికూడ గెరిపోయిన చెరువు.
 ఆ గండిని పూడ్చవలసి ఉన్నది. ఆ చెరువును మరమ్మరి చేస్తే, 200 ఎకరం
 భూమి సేద్యంలోకి వస్తుంది. అదికూడ సర్వే చేయబడింది. అక్కడ రైతులకు
 నష్టపరిహారం ఇవ్వవలసివస్తుందనే దృష్టితో, ఆ పని ఆపుచేయటం సమంజసం
 కాదు. మంత్రిగారు రెవిన్యూబోర్డువారితో ఆలోచించి, ఈ సమస్యను తొంద
 రగా పరిష్కారం చేసి, ఆ పని పూర్తి చేయించాలని మంత్రిగారిని కోరు
 తున్నాను. మైనర్ ఇరిగేషన్ గురించి ప్రభుత్వం కొన్ని రోజులు చూస్తూ,
 ఒక పుస్తకం ప్రచురించింది. అందులో—ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 33,647 చెరువులు
 ఉన్నట్లు, అందులో 6,976 చెరువులు టేప్ చేయాలని నిర్ణయించినట్లు,
 తెలుపబడింది. వాటిలో 2764 మాత్రమే పూర్తి చేయబడ్డాయి. మిగతావికూడ
 వెంటనే టేప్ చేసి, పూర్తిచేయాలి. మైనర్ ఇరిగేషన్ క్రింద ఎంత భూమి
 అయితే నాగులోకి పూర్తిగా తీసుకురావచ్చునో, అంత భూమిని వెంటనే
 తీసుకురావటానికి ప్రభుత్వం గట్టిగా ప్రయత్నించాలి. ప్రభుత్వం ఈ విషయా
 లను తీవ్రంగా ఆలోచించి, మైనర్ ఇరిగేషన్ గురించి ఒక ప్రత్యేకమైన
 పథకం వేసి, అమలులో పెట్టటానికి పూనుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. దీని
 ద్వారా మన రాష్ట్రంలో విశాలమైన భూమి సేద్యంలోకి వస్తుంది. దానివల్ల
 మన ప్రజానీకానికి లాభము చేకూర్చినవారు అవుతారు. దానివల్ల ఇంకా
 అధికంగా పంట పండే అవకాశము ఉంటుంది కాబట్టి ప్రభుత్వము మైనర్
 ఇరిగేషన్ ఎడల అవలంబిస్తున్న నిర్లక్ష్య భావాన్ని వదిలి, మైనర్ ఇరిగేషన్
 వర్కస్పై శ్రద్ధ వహించి, వెంటనే అమలుజరపాలని మీ ద్వారా మంత్రిగారికి
 మనవిచేస్తూ, నా ఉపన్యాసాన్ని ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీమతి కాంబాయి (కల్వకుర్తి - జనరల్) అధ్యక్ష మహోదయ, కార్యదర్శియగు జి.కే.పర్వ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ బిల్లపరస్తూ కొన్ని విషయాలు మిగతా మంత్రిగారి ఎదుట పెట్టవలచుకొన్నాను. అప్పుడే రాజాకా నా నియోజకవర్గము. అక్కడ ఎటువంటి పరిస్థితులు ఉన్నా అందుకు తెలుసు. అప్పుడేట తాలూకా, కల్వకుర్తి తాలూకాలలో నివసింతులు లేక, అక్కడి ప్రజలు చాలా అవస్థలు పడుతున్నారు. అక్కడ ఉన్నవారు చెంటు, అంబాడి, కోయప్రజలు. వారు నీరులేక చాలా బాధలు పడుతున్నారు మూడు సంవత్సరాలనుండి, ప్రతి ఎడ్జెంట్ సెషన్లోను నేను అందోళన వేస్తూనే ఉన్నాను కాని అక్కడి ప్రజలకు నీటిసౌకర్యాలు కలుగ చేయడలేదు. అక్కడ ఆఫీసర్స్ కేరిలో కూర్చున్న ఇంజనీర్ హార్డిరగారికి మా ప్రాంతంలో ఉన్న పరిస్థితులు బాగా తెలుసు. నేను అనేక కాన్ఫరెన్స్లలో వారికి చెప్పటం జరిగింది. మా ప్రాంతంలో నీరులేక ప్రజలు చాలా కష్టపడుతున్నారు. జే.పర్వ పరియార్ వారికి సౌకర్యాలు కలుగజేస్తామంటారు. మా ప్రాంతంలోని ప్రజలు చాలా చెరుకబడి ఉన్నారు. అక్కడ మంచి పనులు తీసుకోవాలి? నరువాత పనులు తీసుకోవాలి? అన్న విషయంలో బాధపడమంటూ, ఇంజనీర్స్ స్వయంగా మా అచ్చంపేట తాలూకాకు వచ్చి చూసి అక్కడి అవసరమైన పనులు చెప్పాలని పడుతున్నాను. అప్పుకేటలో మిర్యాసులు చెరువు ఉంది. ప్రతి సంవత్సరం దానిని అక్కడి ప్రజలు ఉబ్బలు కడతారు. కానీ వర్షం పడినపుడు ఆ ఉబ్బలు పోతోతాయి. దానివల్ల వారు చాలా కష్టపడుతున్నారు. దానిని క్లియర్ చేయమన్న చేయాలి. అక్కడి ప్రజలు కంట్రీబ్యూషన్ ఇవ్వటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. ప్రజలు కంట్రీబ్యూషన్ ఇవ్వకపోతే నేను స్వయంగా కంట్రీబ్యూషన్ కడతానని మంత్రిగారికి చెబుతున్నాను. “ప్రభుత్వం మీర ఆధారపడి ఉండకూడదు; ప్రజలు కూడా కొంత కంట్రీబ్యూషన్ ఇవ్వాలి” అని అంటున్నారు కాబట్టి, మా ప్రజలు ఇవ్వకుండా ఉంటే నేనే స్వయంగా కంట్రీబ్యూషన్ కట్టానని చెబుతున్నాను. కల్వకుర్తి తాలూకాలో చుక్కాయ చెరువు ఉంది. దానిని గురించి మూడు సంవత్సరాల నుండి హార్డిరగారికి చెబుతూనే ఉన్నాను. దానిని కడతామని అన్నారు. కాని ఇంతవరకు కట్టలేదు. ఎందుకు కట్టరు? అని అడుగుతున్నాను. “ఆ పని శాంక్షన్ అయినది; కంట్రాక్టర్స్ కట్టటంలేదు” అని అంటున్నారు. కంట్రాక్టర్స్ కట్టకపోతే మేమే కడతామని చెబుతున్నాను. వెళ్లి మా ప్రజలకు చెబుతాను. “ఆ పని శాంక్షన్ అయినది; ఎమవుంటే శాంక్షన్ అయినది, కంట్రాక్టర్ కట్టరు. మనమే కడదాము” అని ప్రజలకు చెప్పి, మా ప్రజలతోనే దానిని కట్టించగలనని మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

మంత్రిగారు ఎంతో వైచిత్ర్యకాలి వారు తెలచుచున్న ఈ పనులను శీఘ్రంగా చేయగలరు. ఈ ఒక్క సంవత్సరమే నేను వుండేది. ఆ రోజు ఎక్కడో, ఏమో! కాబట్టి నేనువున్న ఈ కాలంలో ప్రజలను కష్టం పరుగొనడం నా అభిప్రాయం. మొన్న 30 వ తేదీన మా ప్రాంతానికి 7 పర్సన్లుగా వచ్చినారు. వచ్చిన రోజు ఆ ప్రాంతం తాచూచి 'గాంతాచాయి నా కెంతో దుఃఖముగా నున్నది' అన్నారు. 'మీరు ఎక్కడ దుఃఖపడుతున్నారు, నేను మూడు సంవత్సరములుగా దుఃఖపడుతున్నాను. మా పరిస్థితి, మా ప్రభుత్వ పరిస్థితి దాగొరెను కనుక తమరు మంత్రిగారికి చెప్పండి' అని చెప్పారు. దీనికి ప్రాజెక్టు నా తాలూకాలో నున్నది. వ్యవసాయం నా తాలూకాలోను, పూలు నలగొండ జిల్లాలో వున్నాయి. నల్లగొండ జిల్లాలో బంగారం పండింది. నా తాలూకాలో గడ్డికూడా మొలవదు. అధ్యక్ష, అధ్యక్ష వరమాను వున్నది. దానిని విడిచి ప్రజలకు చాలా లాభదాయక మవుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. సరియైన అక్కడ నివసించేవారు, లంకాడి మొదలగు ప్రైవేటు సహాయ పడుతుకు, నేను యంతరం ముందు మరవిశేషములు చుక్కాపురం, మహబూబ్ నగర్, దిండి ప్రాజెక్టుల విషయం ఆలోచించవలసి యున్నది.

నాలుగవ విషయం. కల్వకుర్తి-మేడిచర్ల దారిలో 700 అడుగులున్నది. ప్రతి సంవత్సరం 40 వేలతో దానిని మరమ్మత్తు చేస్తారు. ప్రతి సంవత్సరం పోతుంది. ఈ విధముగా ప్రతి సంవత్సరం అయ్యే ఈ ఖర్చును నివారించవలసిందిగా కొరుతున్నాను. ఇప్పుడాయితీ అడిగేవారు చాలామంది వుంటారు. అనుకోకుండా నేను తెలియజేసిన కోర్కెలను గురించి యోచించవలసిందగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు చమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రేపు విల్లు తీసుకుందామనుకున్నాం.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : మాకు యింకా అవి circulate చేయలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రేపు circulate చేస్తారు. వాటిని 24 వ తేదీన తీసుకుందాము.

శ్రీ ఎస్. బి. పి. పట్టాభిరామరావు : 24 వ తేదీన 10-00 గంటలకు ఫౌండేషన్లో శ్రీ సంతకరెడ్డిగారు foundation stone వేస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఆలోచనపై మనం వూర్తి చేసుకొనవచ్చును. 31-80 గం. నుండి 5-30 గంటలవరకు ఉండవచ్చు.

శ్రీ పి. నక్కనాయక ఆధ్వర్యమున, Industries పైన జరిగిన debateలో cut motions withdraw చేసి సందర్భంలో దానిపై ప్రత్యేకంగా ఒక సమావేశమునకు రావలసి అని ప్రతిపాదించగా జరిగిన తీర్మానం దేని వలన దానిని స్వాధీనము చేసుకొని తదుపరి time ను నిర్ణయించలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ చూద్దాం. Leader of the House అందరు కలిసి మూల్యం పైన తీర్మానం ఆ పక్షయం నిర్ణయించబడుతుంది. I cannot decide without the consent of both the parties.

అంతే జరగడం ఎక్కువగా ఉంటుంది తిరిగి సమావేశ మవుదామని.

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock On Tuesday, the 22nd March, 1960.

★

నీటిపారుదల, నీటిపారుదలపై పెట్టుబడి వినియోగం - సకలార్థ సాధక నదీ
పథకాలపై పెట్టుబడి వినియోగం - ఈ పద్ధతులను గురించి

శ్రీ అల్లూరి సత్యనారాయణరాజు, పబ్లిక్ వర్క్స్ కౌన్సిల్ మంత్రి చేసిన

ప్రసంగం

అధ్యక్ష,

తొమ్మిదవ పద్దు అయిన నీటిపారుదల విషయమై 1952, 93, 94 లకు మించకుండా, ప్రభుత్వానికి డబ్బు మంజూరుచేయవలసిందిగా శాసనసభకు కోరుకున్నాను అలాగే 99 వ పద్దు అయిన నీటిపారుదలపై పెట్టుబడి వినియోగానికి, రూ. 7,94,50,100 లకు మించకుండానూ, 49 వ పద్దు అయిన సకలార్థ సాధక నదీ పథకాలపై పెట్టుబడి వినియోగానికి రూ. 3,01,75,000 లకు మించకుండానూ డబ్బు మంజూరు చేయవలసిందిని కోరుకున్నాను.

2. ఇందుకు సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యవిషయాలును గురించి యీ సందర్భంలో ప్రస్తావిస్తాను ఇప్పటివరకూ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల విషయంలో జరిగిన అభివృద్ధిని గురించి, 1960-61 లో జరిగే, కాగ్రెజ్ కమిషన్ గురించి కూడా స్పష్టముగా తెలియచేస్తాను.

3. 'మన రాష్ట్రానికి నదీ జల సంపద సమృద్ధిగా ఉంది ఇతర రాష్ట్రాల లోంచి మన రాష్ట్రంలోకి నదులు ప్రవహిస్తాయి కాబట్టి, ఆ యీ రాష్ట్రం వినియోగమయ్యే నీటిని మినహాయించి, లెక్కించాలి. అలా లెక్కించినట్లయితే, మనకు సుమారు 10 కోట్ల ఎకరాల అడుగుల జల సంపద ఉన్నది. అయితే ఇందులో ఇంతవరకు మనం 2 కోట్ల 60 లక్షల ఎకరాల అడుగుల నీటిని మాత్రమే వినియోగించుకోగలుగుతున్నాం. 87 లక్షల 83 వేల ఎకరాల భూమికి మాత్రమే నీటిసాగు లభిస్తోంది. ఇక, ఇప్పుడు మనం వాడుకోలేకుండా వున్న 7 కోట్ల 40 లక్షల ఎకరాల అడుగుల నీటిలో తేలిగ్గా 1 కోటి 40 లక్షల ఎకరాల ఎండి నీటిటలువారిన మెట్టభూమిని నాగు చేసుకొనగలుగుతాం. అంటే, 78 లక్షల టన్నుల ఆహారధాన్యాలను పెండించుకొనగలుగుతాం. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో నీటి సాగుక్రింద నున్న భూమి, శలసరికి సగటున 25 సెంటు ఉన్నది. తెలంగాణాలో 18 సెంటు. మొత్తం రాష్ట్రానికి సగటున 22 సెంటు మాత్రమే ఉన్నది. కనీసం యీ సగటు కమతం 50 సెంటుయినా, అలాగా అర ఎకరమైనా ఉంటే మంచిది ఈ లెక్కాన్ని సాధించాలంటే, సుమారు రూ. 580 కోట్లయినా కావాలి. ఇప్పుడు మన డబ్బు చేటాయంపుల లెక్కన, ఇంత మొత్తాన్ని సేకరించటానికి మనకు దాదాపు 40 సంవత్సరాలు పట్టేట్లు ఉంది. కాబట్టి ఆయా ప్రాజెక్టుల విషయంలో ప్రజలు ముందుకు వచ్చి, ప్రత్యేక

ఋణాలను యిచ్చి, ప్రభుత్వంతో సహకరించాలి లేకపోతే మన లక్ష్యాల సాధనకు ఎంతైనా కాలం పట్టుతుంది.

4. మనకు ముఖ్య జలాధారాలు కృష్ణా గోదావరులు. ఇవి కాక, చిన్న పెద్ద నీటి వనరులను కూడా పెంపొందించాలి.

మనకున్న జలాధారాలను గురించిన వివరాలు :

1. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు - కుడి, ఎడమవైపుల కాలువలు	3.2 మిలియన్ ఎకరాలు
2. సిద్దేశ్వరం ప్రాజెక్టు శ్రీశైలం	1.2 „ „
3. పులిచింతల ప్రాజెక్టు	0.6 „ „
4. పోచంపాడు ప్రాజెక్టు	1.8 „ „
5. ఇచంపల్లి ప్రాజెక్టు	0.7 „ „
6. రామపాదసాగర్ ఉప్పిచార్ అనకట్ట - పోలవరం బ్యారేజీ	2.6 „ „
7. వంశధార ప్రాజెక్టు	0.8 „ „
8. ఇతర మధ్యరకం పథకాలు, చిన్నరకం పథకాలు	1.6 „ „
	<hr/> 12.0 „ „

ఈ పథకాలను అమలుజరపటానికి అవసరమైన వనతులను, సౌకర్యాలను మనం సంపాదించుకోగలిగామా, జాతీయ శ్రేయస్సుకు, అభివృద్ధికి మనం చేయవలసినదంతా చేయగలిగినవార మవుతాం. వీటిని నిర్వహించటానికి తగిన నిబ్బంది మనకు ఉంది. కావలసినంత జల సంపద ఉంది. సాగు కావలసిన భూమి విస్తారంగా ఉంది. నీరు లభిస్తే, రకరకాల పంటలను పండించడానికి సిద్ధంగా సమర్థులైన రైతులు ఉన్నారు.

6. ఇది ఇలా ఉండగా, అంటే నీటి వినియోగం ఒక పక్కన చరిపడి నంతగా లేకుండా వుండగా, మరొక ప్రక్కన వరదల తాకిడి అనేది ఒకటి ఉంది. డెల్టా ప్రాంతాల్లో వరదల డెబ్బ జాస్తీ. ఈ ప్రాంతాల్లో ఉపాధి పొచ్చు. పంటభూమి కూడా, సారవంతమైనది, విస్తారంగా ఉంది. వీటా వరదలవల్ల నష్టం సుమారు 87 లక్షలు ఉంటుంది. ఇంసుకో 100 కి 70 పాళ్లు పంటను వాటిల్లుతుంది మిగతా నష్టం ఇట్లు వాకిళ్ళకు, గ్రామాలకు, ఇంజనీరింగ్ పనులకు, తదితర ప్రజా సౌకర్యాలకు కలుగుతుంది, అందాకా ఎందుకు, ఇటీవల 1959 లగ్గు, పెట్రోలియం మాసాల్లోనే గదా గోదావరి ఉగ్రహవం తాల్చింది. 1958 రర్యార అరేళ్ళు తిరిగినయో లేదో, మళ్ళీ అంతటి వరదలు రావే వచ్చి

నాయి. తూర్పు వళ్ళిమ గోదావరి జిల్లాలు. ఆదిలాబాదు కరింశగర్ జిల్లాలు తీవ్రంగా నష్టపడినాయి. ఈ ప్రాంతాలు సరిగా పరిశ్లాంతు, వరదలను నివారించాలి. ఈ సమస్య చాలా ముఖ్యమైనది. ఈ వరదలను నివారించటానికి గాని, లేదా చాలావరకు అదుపులోకి తెచ్చుకొనటానికి గాని చూ. రి. కోల్ల ఖర్చు అవుతుంది. కాగా, దీనికి సంబంధించిన సమస్య మరొకటి ఉంది. అదే మురుగుపారుదల. ఇది ముఖ్యంగా గోదావరి, కృష్ణా, పెన్నార్లు డెల్టాలకు సంబంధించిన సమస్య.

6. నీటి సాగుకు సంబంధించిన విషయాలు యీ విధంగా ఉన్నాయి. ఒక పక్కన నీటి ఎద్దడి. మరొక పక్కన వరదల తాకిడి. సరే. ఇక యీ సమస్యల పరిష్కారానికి ఏం చేస్తున్నామో వివరిస్తాను. రెండవ ప్రణాళికలోని కేటాయింపులను, 1960-61 సంవత్సరపు ప్రణాళికకు చెందిన కేటాయింపులను, నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు మినహా ఉదహరిస్తాను.

అభివృద్ధి పద్ధతి	ఆంధ్ర రూ. లక్షల	తెలంగాణ రూ. లక్షల	మొత్తం రూ. లక్షల
ప్రణాళికలో మొదటి కేటాయింపు	1288.60	396.95	1684.55
తర్వాత సవరించిన కేటాయింపు	1423.85	569.37	1993.22
1958-59 నుంచి 1958-59 వరకు			
మూడేళ్ళలో జరిగిన ఖర్చు	787.96	250.39	1038.35
1959-60 సంవత్సరపు చివరి			
కేటాయింపు	219.72	195.05	413.77
1960-61 లో చేసిన కేటాయింపు	259.98	186.38	446.36
భారీ ప్రాజెక్టులు	173.43	132.60	306.03
మధ్యరకం ప్రాజెక్టులు	86.55	53.78	140.33

7. రెండవ ప్రణాళికాకాలంలో, పెద్ద, చిన్న. మధ్యరకం పథకాల కింద అదనంగా సాగులోకి తెవాలని ఉద్దేశించిన భూమి, ఆంధ్రప్రాంతంలో 7,44,360 ఎకరాలు ఉంటుంది. ఇందులో 96,000 ఎకరాలు చిన్న పంట చెరువుల కిందవి. ఏటిపై అజ్ఞాయుషి రివిన్యూకాఫిది. మిగతా 6,48,360 ఎకరాల సాగుకు సంబంధించిన పథకాలను పబ్లిక్ వర్క్స్ కాఫి అమలు జరిపాలి. 1960-61 నాటికి 5.06 లక్షల ఎకరాల భూమిని సాగులోకి తెవాలని చెప్పవచ్చును. ఇలాగే తెలంగాణలో అదనంగా 4,33,411 ఎకరాల భూమిని సాగులోకి తెవాలని ఉద్దేశించినది. 1959-60 చివరకు, 2.15 లక్షల ఎకరాల భూమికి సాగు లభిస్తుంది, అంతే రెండవ ప్రణాళిక చివరి సంవత్సరంలో

కండా 2. 1 లక్షల పైచాలరు 11 లోని కీసుపరావలసి వుంటుంది. ఈ
- ట్రిప్లె పూర్తిగా సంపూర్ణమైనదిగాను, తన ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ఇక నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు గురించి :

7. 22 డిసెంబర్ 1959 ప్రాజెక్టులో ఒకటి. ఈ ప్రాజెక్టు మొదటి
మొదట, అనంతపురం జైలు మూలకాసింగు పరకు కుడికాలువ, 150 మైలు
వాడెరు సంఘము) పరకు ఎడమకాలువ, వీటికి సంబంధించిన పని జరుగు
తోంది. ఏప్రిల్ 1960లో ఖర్చు కాగలదని అంచనా చేయబడింది. ఈ
పని 1960లో పరకు పూర్తి కావచ్చును. పెండవ ప్రణాళికలో దీనికిగాను
రూ. 1.20 కోట్లు కేటాయించబడినాయి. మొదటి మూడేళ్ళలో రూ. 19.50
కోట్లు ఖర్చు అయింది. 1959-60 సంవత్సరంలో రూ. 8.50 కోట్లను ఖర్చు
చేయాలని సంకల్పించబడింది. 1960-61 సంవత్సరానికి చేసిన కేటాయింపు
రూ. 3 కోట్లు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంకా విస్తారంగా డబ్బు ఇచ్చివుంటు, పని
ఇంకా చాలా ఎక్కువగా జరిగేది.

అనకాపల్లి ముఖ్యస్థలానికి సంబంధించిన కార్యక్రమం—వీటి విషయములో
క్రొవ్వకానికి ద్రిల్లింగుకు, పునాదులకు సంబంధించిన పనులు ఇంచుమించుగా
పూర్తి అయినట్లే. అనకాపల్లి రాజ్ కునిలో 100 కి 13 పాళ్ళు, కాంక్రీటు పనిలో
మూటిం ఒకవంతు పూర్తి అయినాయి. కుడికాలవ పని 43 వ మైలుదాకా
జరుగుతోంది. మట్టిసెనిలో అయిదవవంతు పూర్తి అయింది. ఎడమవైపు
కాలవపని 9వ మైలుదాకా జరుగుతోంది. 1960 జనవరి ఆఖరుకు, మట్టిసెనిలో
100 కి 13 పాళ్ళు పూర్తి అయింది.

8. ఇంక, మొదటి ప్రణాళిక కాలంలో పూర్తికాని కొరదల వధకాలు
పెద్దవి ఆరు, మధ్యకానివి పదిహేడు ఉన్నాయి. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు దిగువ
కాలవ, రెండవ ముడుగు వధకం, కృష్ణావ్యాధి, ఎగువ పెన్నార్ ప్రాజెక్టు,
రాళ్ళపాడు ప్రాజెక్టు—వీటి నిర్మాణపుపని పూర్తి అయి, వినియోగంలోకి
వచ్చినాయి. భైరవానితిప్ప ప్రాజెక్టు పనికూడా ఇంచుమించు పూర్తి అయినట్లే.
ఈ వధకాన్ని పూర్తిగా అమలు జరపటానికి 1960-61 సంవత్సరానికి రూ. 1.23
లక్షలు కేటాయించబడినాయి. కృష్ణా వ్యాధి. 70 గేట్లకు, ఆపరేటింగ్
గేట్ మినహా, 57 గేట్లు ఏర్పాటుచేయబడినవి. ఈవనిని పూర్తిచేయటానికీ
యా బడ్జెట్లో రూ. 10.09 లక్షలు కేటాయించబడినాయి.

10. ఆంధ్రలోని కొత్త పెద్ద వధకాల్లో తుంగభద్ర దిగువ కాలవ
ప్రథమ దశ వధకం 1959 ఏప్రిల్ నెలలో ముంజూరుచేయబడింది. ఖర్చు
రూ. 13.00 కోట్లు. పని జరుగుతోంది. దీనివలన మన రాష్ట్రంలో 1,19,150
ఎకరాలకు నీటిసాగు లభిస్తుంది. మైసూరు రాష్ట్రంలో 68000 ఎ ఎకరాలకు

నీటి చనరు లభిస్తుంది. రెండవ ప్రణాళికలో యీ పథకాన్ని ఉద్దేశించిన రూ. 300.00 లక్షల్లో, రూ. 32.90 లక్షలు 1958-59 చివరకు ఖర్చుచేయబడినాయి. 1959-60 లో రూ. 70 లక్షలు ఖర్చుఅవుతుంది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని పనులకు గాను రూ. 55.69 లక్షలు, తుంగభద్ర బోర్డు ప్రాంతంలోని పనులకు గాను రూ. 78.00 లక్షలు 1960-61 సంవత్సరానికి కేటాయించబడినాయి. మధ్య పెన్నార్లు జలాశయపు రాతిపని ప్రారంభమైంది. దక్షిణ ఉత్తర దిశల కాలవల పని చురుగ్గా సాగుతోంది.

11. రెండవ ప్రణాళికకు చెందిన కొత్త పథకాల్లో వంశధార ప్రాజెక్టు ఒకటి. కాని ఇప్పటివరకు జలాశయానికి సంబంధించిన స్థలమే నిర్ణయం కాలేదు. గుడారి వద్ద నిర్మించాలా లేక స్టావ్ వద్దనా అనేది ఇంకా తేలలేదు. ఒరిస్సా ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి, త్వరలో ఒక నిర్ణయానికి రావడానికే పాటుపడుతున్నాం. వంశధార కుడివైపు తీరాన సుమారు 18,000 ల ఎకరాల మొట్టప్రాంతం నాగు కావలసిఉన్నది. దీనికి బ్యారేజి కావాలి. ప్రాజెక్టులో ఇది ఒక భాగం. ఒరిస్సా ప్రభుత్వం కోరినట్లుగా బ్యారేజి సింగిడి బదులు గొడియ కోలావద్ద నిర్మించాలని దానికి పరిశీలనలు జరపటమైంది. అంచనా తయారైంది. 1959 జనవరిలో దీనిని గురించి ఒరిస్సా రాష్ట్రంతో సంప్రతింపులు జరిగాయి. అయితే గొడియకోలావద్ద నిర్మించే బ్యారేజి విషయమై తమరు ఆసక్తిపడి లేదని చెప్పారు. ఇదివరలో సింగిడి వద్ద ఆనకట్టకు వారు ఎలాగూ సమ్మతించారు దీని అంచనా ఖర్చు సుమారు రూ. 80 లక్షలు. అంటే మొదటి పథకానికన్న ఇది రూ. 50 లక్షలు చౌక. ఈ పథకం గురించి తీవ్రంగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. 1960-61 బడ్జెట్ లో ఇందుకని రూ. 10 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

12. ఇక తెలంగాణాలో మొదటి ప్రణాళికకు చెందిన కురదలా పథకాలు రెండు ఉన్నాయి. ఇవే రాజోలిబండ, కడం ప్రాజెక్టులు. రాజోలిబండ పథకంమీద 1958-59 చివరకు రూ. 79.44 లక్షల ఖర్చు అయింది. ఈ పథకం వట్ల శ్రద్ధచూపలంలో మాత్రం పీఠిలోటు జరగలేదు. అయినా రీరి వ మైలు తర్వాత పని పనులకు చురుగ్గా జరగలేదు. ఇందుకు వివిధ కారణాలు ఉన్నాయి. భూమి స్వాధీనం అయ్యేలోపుగా పనుల నారంభించటానికి రైతులు ఒప్పుకోలేదు. కార్మికులు తగినంతమంది దొరకలేదు. ఇకకొన్ని విధానాల మూలంగా స్థలాల నిర్ణయంలో కొంతజాప్యం జరిగింది. విస్తారమైన ప్రాంతంలో ఒకసారి పరిశీలనలనూ జరపవలసి వచ్చింది. పనులూ చేయవలసి వచ్చింది. అయినా ఇప్పటివరకూ జరిగినవని తృప్తికరంగానే ఉంది. వేగంగానే పాగిపోతుంది కూడా ఈ పథకాన్ని పూర్తిచేయటానికి ఇంకా రూ. 50.00 లక్షలు కావలసివుంటుంది. 1960-61 కి రూ. 40.00 లక్షలు కేటాయించాం. రీరి వ మైలుదాకా పని 1960

మార్చి నెల చాటు పూర్తి అయింది. 1951 మార్చినాటికి, 69 వ మైలు తర్వాత సముద్రమట్టం నుండి యూపర్-కాటా పూర్తి కాగలదు. పెంటకాల్వలు, పక్క-కాల్వలు అన్ని పూర్తి అవుతాయి. 52 వ మైలు వరకు, సుమారు 4936 ఎకరాల ప్రాంతానికి ప్రాంత పై నెలలో నీటి వనరు లభించింది. 45,144 ఎకరాల ప్రాంతానికి సంబంధించిన కాలవల కని పూర్తి అయింది. మిగతావని నాగు అయింది. తదికూడా 1950-51 నాటికి పూర్తి అయిపోతుంది.

13. 50 వ అక్టోబర్ వనరుద్దరణని 1951 జూన్ నెలనాటికి పూర్తి కాగచును. ప్రస్తుత సంవత్సరాని రూ. 90 00 లక్షలు కేటాయించ బడి చాయి. 1951-52 లో 50 లక్షలను కేటాయించాము.

14. పోచంపాడు ప్రాజెక్టు మధ్యరకానిది. దీని అంచనా ఖర్చు రూ. 1,525.00 లక్షలు. ఈ పనులన్నీ కేంద్రప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది. అనంతపురం అడుగుల పట్టు ఉంటుంది. అరడగుల తెరచుకోనే రలుపులుంటాయి. కుడి రాలవ 63 మైళ్ళ పొడవున సున్నేరు దాకా ఉంటుంది. 3,29,000 ఎకరాల ప్రాంతములో 3,60,000 ఎకరాలకు సరస్థురం నీటిని సులభం లభిస్తుంది. రెండు నిర్మాణ విభాగాలను, ఒక సూపరిం టెంసెంట్ ఇంజనీర్ తో ఒక కేంద్రాన్ని నుంచారు నిర్మింపుమైనది. ఒక పరిశీలన విభాగంకూడా ఏర్పడినది. వనరుకు 1959-60లో రూ. 50 లక్షల ఖర్చు అవుతుంది. 1960-61 లో గాను రూ. 60.00 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. అనంతపురం కేరికరొడ్లు ఏర్పాటుచున్నాయి. నిర్మాణపు పిల్లంది, నాక్విమిని నివాసాలను, నిర్మాణాలను, అనుసంధాన, నిర్మించుచున్నాయి. ముందుగా ఏర్పాటుచేసిన వనరులు ఉరుగుతున్నాయి.

15. అంద్రప్రాంతములో మొదటి ప్రణాళిక క్రింద ఆరంభించిన 17 మధ్యరకం ప్రాజెక్టుల్లో పది పూర్తి అయి, నాలుగు నీరువనరులటం జరిగింది. ఆ పది ప్రాజెక్టులు—చక్కలగండి, పాల్వేరు, ఉప్పుతేరు దిగువ అరకట్ట, విద్యారణ్యస్వామి చెరువు, బండకట్టును మళ్ళీ తిరిగి రూపొందించటం, గంభీరం గడ్డ జలాశయం, సిద్ధలగండి ప్రాజెక్టు, దిగువపాల్వేరు, పింఛా, చెన్నరాయ స్వామిగూడి ప్రాజెక్టులు. కన్నులు పెడత కాలవ అభివృద్ధి అవని మొదట్లో అనుకున్నట్లు పూర్తి అవుతోంది. అనుకోన్నట్టుగానే, కాలవలో అదనంగా 3,000 హెక్టార్లకు కుప్పలనీరు ప్రవహిస్తోంది. దీనికై 1959-60లో రూ. 7.34 లక్షల ఖర్చు అంది చెయ్యాలనుకున్నవనులన్నీ 1960-61 లో పూర్తి అవుతాయి ఇంకా ప్రాజెక్టులకు ఎదిగిపోయిన గుండ్లరకం కాలవకు సంబంధించినదబ్బు 1960-61లో లభిస్తుంది. ఉద్ధరించిన వల్లపు ఘోషముల అమృతం ద్వారా సుమారు రూ. 15.0 లక్షలు రావచ్చు. ఈ అంచనాని 1960-61 కి—29.19 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. 74/6 మైలునుంచి, 190/0 మైలుదాకా కాలవకు సంబంధించిన రి మోడలింగ్

పని, కాలవల రీమోడలింగుల పని ఆరంభమైంది. ఇంకొక రూ 2 కోట్లు ఖర్చు అవుతుంది. కాలవల రీమోడలింగుకు 1955-59 లో 31.44 లక్షల రూపాయలు ఖర్చు అయింది. వని వివిధ ప్రాంతాల్లో జరగాలి. సర్వే కార్యములు ప్రారంభమైనవి. కాలవను మూసే కరుణంలోనే పని చాలాభాగం జరగవలసి ఉన్నది. ఏటన్నిటిమూలంగా, విస్తారంగా ఖర్చుచేయడానికి ఎటువంటి 1955-60 కి సవరించిన కేటాయింపు రూ. 42.04 లక్షలు. కాలవ మరమ్మత్తులకు 1960-61 లో కేటాయింపు రూ. 51.19 లక్షలు. అంటే రెండవ ప్రధానంలో జరిగే ఖర్చు రూ. 114.68 లక్షలు ఉంటుంది. ఇక మిగతా పథకాలు, నాగార్జున కుడ్రప్రక్క కాలవ, వేగవల అనకట్ట పెద్దనం, సీతాచగరం ఆనకట్ట, మల్లిమడుగు, కాళంగి జలాశయాలు 1960 మార్చిలో పూర్తి కావచ్చును. 1955-59 లో ఉధృతంగా వచ్చిన వరదలమూలంగా, నారాయణపురం ఆనకట్టపై కొంత దెబ్బతిన్నది. ఇది 1961 మార్చిలో పూర్తి అవుతుంది.

16. తెలంగాణకు చెందిన అయిదు పరదలా పక్కాల్లో కోయిల్ నాగర్, భీమనపల్లి, చరళాపాగం ప్రాజెక్టులు పూర్తి అయి, ఏకయోగంలోకి వచ్చినాయి. మూసీప్రాజెక్టు పని 1961 మార్చికి పూర్తి అవుతుంది. 1959-60 లో దీనికై రూ. 60 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది. 1960-61 - రూ. 30 లక్షలు కేటాయింపాలి. సిరాలా ప్రాజెక్టు పని చురుగ్గా నడుచుంది. దీనిని పూర్తి చేయడానికి 1960-61 బడ్జెట్లో రూ. 96 వేలు కేటాయించాం. ఇప్పటి కాలవ 195 వైసుల దాకా పూర్తి అయింది. మిగతా పని 1960-61 లో పూర్తికావాలి.

రెండవ ప్రధానంలోని మధ్యవీకం కొత్త పథకాలు :

17. రెండవ ప్రధానంలోని ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 18 మధ్యవీకం పథకాలను ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వం భలకెట్టింపు పత్రంలో అనంగీకారం జిల్లాలోని దొరిగిల్ల ప్రాజెక్టును, కడప జిల్లాలో ఎగతాన గిరెరుమంచి రావర్ల చెరువుదాకా పేయవలసిన నల్లయి కాలవ పథకాన్ని వదిలివేయ నలసి వచ్చింది. ఎందువల్లనంటే, వీటికయ్యే ఖర్చేమో జాప్తగా ఉండ వలెకే ప్రయోజన మేమో స్వల్పం. మిగతా పథకాల్లో పథకాల్లో నాల్గవినీ ప్రభుత్వం సుంజూగు చేసింది. 1. తొలిగడ్డ పంపింగు పథకం 2. పాలేరునుండి కృష్ణానది దాకా నల్లయి కాలవ ప్రవహకం 3. వైడ్యం ప్రాజెక్టు 4. జురేరు - తాళయ పథకం. శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని వట్టిగడ్డ పథకం ఘంటాపాల కొత్తపాడెంలో తాళయ నది జలాశయం, కల్యాణి జలాశయ పెంపం. చిత్తూరు జిల్లాలోని తాళయ జలాశయ పథకం—వీటి అంచనాలను ప్రభుత్వమూ, సేంద్ర జలవిమృశ్యుల్లో సమితి పరిశీలిస్తున్నాయి. మిగతా మూడు అంచనాల్లో, చిత్తూరు జిల్లాలోని స్వర్ణముఖి ఎడమవంక కాలవ, పరారా జలాశయ పథకం గురించి వివరంగా

పరిశీలనలు జరుగుతున్నాయి. మంజూరైన పరదరాజస్వామి ప్రాజెక్టును పెట్రోలియంలో పట్టించి, రైతులు ఆనకట్ట పథకానికి అభ్యంతరం తెలిపారు. ఇప్పుడు పరిశీలనలు పరిశీలిస్తున్నాం.

19. ఇంజనీరు ముందు రెండు పథకాలను గిట్టుబాటుకాని కారణాన విడిచివేయటం తగినదని నిర్ణయించాను. వాటి బదులు రెండవ ప్రణాళికలో శిశువనశ్రీని జిల్లాలోని కేంద్రాడ ఆనకట్ట పథకాన్ని, నెల్లూరు జిల్లాలోని కనుభూమి కాలవ పథకానికి చెందిన ప్రాథమిక కార్యక్రమాలకుగాను, రూ. 5.7 లక్షలు మంజూరు చేయబడినాయి.

20. ధన శర్వరం ఆనకట్ట రిజర్వేషన్లు తీసి అడుగులనుంచి 6 అడుగుల దాకా పెంచాలని కొంతకాలంనుంచి పూడిలోని సీటి నాగు పరిశోధనా కేంద్రం ఆలోచిస్తోంది. ఇలా తలుపులు ఎత్తును పెంచినందువల్ల, ఆనకట్ట కేసుల ప్రమాదంలేదని తేలింది. అయినా ఇప్పటి ఆనకట్టకు ముంగిట విడిగా ఒక గార్డెన్ నిర్మాణాన్ని నిర్మించాలని అంచనా వేయబడింది. ఇప్పటి ఆనకట్ట కాపురంలాగా ఉపకరిస్తుంది. ఎటువంటి తలుపులను నాడాలి అనే విషయం గురించి పరిశోధనలు జరుపబడినాయి. ఆరడుగుల “డ్రమ్” రకం తలుపుల నిర్మాణానికిగాను రూ. 2.72 కోట్లు అవుతుందని అంచనా వేయబడింది. ఈ పథకం పరిరంగా, మొదటి పంటకంద సుమారు రూ. 1.1 లక్షల ఎకరాలకు, రెండవ పంటకంద సుమారు 10,000 ఎకరాలకు కొత్తగా ఆయకట్టు లభించవచ్చును. ఈ పథకం రెండిన ప్రణాళికలో లేదు. కాబట్టి ప్రజలు కనుక ప్రత్యేకంగా చాల నివ్వబడినానికి ముందుకు వస్తే, యీ కార్యక్రమానికి పూను కోవాలని అనుకుంటున్నాం. అయినా యీ ఎడ్జెబ్లో నామమాత్రంగా రూ. 100 లు కేటాయించాం. ఈ పథకపు పరిశీలనకు, స్థల నిర్ణయానికి ఒక ఎథాగాన్ని మంజూరు చేశాం.

20. రెండవ ప్రణాళికకింద తెలంగాణాలో 11 మధ్యరకం ప్రాజెక్టులు ఉద్దేశించబడినాయి. వీటిలో దొరిపల్లి నాగు ప్రాజెక్టు వాయిదా వేయబడింది. చిన్న మూల ప్రాజెక్టును పదలివేయటం తగినది. ఇక మిగతా తొమ్మిది పథకాలకు, హైదరాబాదు జిల్లాలోని లఖ్మపూర్ ప్రాజెక్టు, జట్టల్లి ప్రాజెక్టు, ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని స్వర్ణప్రాజెక్టు మంజూరు చేయబడినాయి. పాలివాగు ప్రాజెక్టు, రామడుగు ప్రాజెక్టు పరిశీలనలో ఉన్నాయి. బొంబాయి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తమ రాష్ట్రంలోని గూముల ముంపుకు స్పష్టంగా అంగీకారాన్ని ప్రకటించనంతవరకు, ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని సుద్దవాగు ప్రాజెక్టును గురించి పూనుకోవటానికి ఏలులేదు. బొంబాయి ప్రభుత్వాన్ని సంప్రదిస్తున్నాం. మెదక్ జిల్లాలో నల్లవాగు, నక్కవాగు ప్రాజెక్టులను గురించి సవివరంగా పరిశీలనలు

చురుగ్గా సాగుతున్నాయి. మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలోని ల్యూసాగర్ వ్రాస్టను వదలివేయవలసి వచ్చింది. ఎందుకంటే, శ్రీశైలం జలాశయం నుంచి గీసి ఆయకట్టు ముంపుకు గురిఅవుతుంది. వదలివేసిన పడకాలస్థానే కొత్తపడకాలను నిర్ణయించే విషయం పరిశీలనలో ఉన్నది.

చిన్ననీటి సాగు పథకాలు :

21. చిన్న పడకాలవలన చాలా ప్రయోజనాలున్నాయి. ఆహారోత్పత్తి పెరిగినా పెరుగుతుంది. స్థానిక వనరులను పూర్తిగా వినియోగించు కొన గలుగుతాం. అందుకనే వీటికి అగ్రస్థానాన్ని ఇస్తున్నాం. 1958 లో హైద్రా బాదులో సమావేశమైన ప్రాంతీయ (చిన్న నీటిసాగు) సమావేశంకూడా యీ పథకాలకే అగ్రతాంబూలం ఇవ్వాలని, కార్యక్రమం యీవిధంగా ఉండా లని నిశ్చయించింది.

- అ. ఇప్పటి వనులను నిర్వహించాలి,
- ఆ. శిథిలమైనవాటిని తిరిగి ఉద్ధరించాలి.
- ఇ. కొత్తవాటిని నిర్మించాలి.

ఈ విధానప్రకారం, 1958-59 ఆర్థిక సంవత్సరంనుంచి ప్రభుత్వ కేటాయింపుల్లోంచి కొన్ని మొత్తాలు చిన్న జలాధారాల అభివృద్ధికి, పడక మృతులకు సమకూర్చబడుతున్నాయి. వీటి అవ్వాయిక రెవిన్యూశాఖది.

22. ఆంధ్రప్రాంతంలో, 200 ఎకరాలు, అంతకు తక్కువకున్న ఆయకట్టువున్న జలాధారాలన్నీ రెవిన్యూశాఖ అవ్వాయికలో వున్నాయి. రాష్ట్ర మంత్రులు ఒకేవిధానం అమలులోవుంటే బాగుంటుందనిగా అని తెలంగాణాలో బ్లెక్ వర్క్ శాఖ బాగుపరచిన జలాధారాలన్నీటిని, 100 ఎకరాలు, అంతకు తక్కువ ఆయకట్టువున్న వాటిన్నీటిని, 1919 నవంబరు ఒకటా తేదీనుంచి రెవిన్యూశాఖకు అప్పగించాలని ఆదేశించడం జరిగింది. పూర్వంలో తెలంగాణాలో 10 ఎకరాలు, అంతకుతక్కువ ఆయకట్టువున్న జలాధారాలు మాత్రమే రెవిన్యూశాఖ అవ్వాయికలో ఉండేవి. మిగతావన్నీ పబ్లిక్ వర్క్ శాఖకు చెందివుండేవి.

23. ఆంధ్రప్రాంతంలో చిన్న జలాధారాలకింద సాగు అయిపోవడాని కన్న అధికంగా పెరిగింది. కాని పూర్వపు జమీందారా ప్రాంతాల్లో చాలా చెరువులు పనికిరాకుండా పోయిపోయాయి. తర్ఫులితంగా ఎంతోమంది సాగులేకుండా ఉండవలసి వస్తోంది. ఇలాగే తెలంగాణాలో కూడా ఉద్దేశించిన ఆయకట్టులో సుమారు సగంభాగం, యీ చిన్న జలాధారాలు శిథిలావస్థలో వుండటం మూలంగా సాగులేకుండా ఉండిపోతోంది. కాబట్టి వీటిని అభివృద్ధి చేపడాలి. అందుకని శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, నెల్లూరు, చిత్తూరు, అనంతపురం

జిల్లాలో దవిస్తూ కాకింద చిన్న నీటినానకను నియమించిన స్పృందిని పెంచటం జరిగింది. ప్రతి జిల్లాలోనూ ఒక సహాయ ఇంజనీర్ నియమించబడ్డాడు. ఇందుమూలంగా ఆయా ప్రాంతాల్లో కలెక్టర్లకు సాంకేతిక సహాయమూ ఎక్కువ అవుతుంది. పనులు చురుగ్గా పోతాయి.

24. గిరికూర్గాఢ అజ్ఞాయిషిలోవున్న చెరువుల మరమ్మత్తులకు, అగ్గ వృద్ధులకు 1959-60 లో ఆంధ్రప్రాంతానికి రూ. 17.40 లక్షలు, తెలంగాణాకు రూ. 5.65 లక్షలు అందుతాటులో ఉన్నాయి. ఈ ఏడాది ప్రచారణ కేటాయింపుల ఆధారంపైనుకొని, ఆరంభించిన కనులు అనుకొన్నట్లుగానే కొనసాగించుచును. కడపలో 1960-61 సంవత్సరంలో ఉభయ ప్రాంతాల్లోని పంట చెరువుల అవివరణగాను, ఆంధ్రకు రూ. 1600 లక్షలు, తెలంగాణాకు రూ. 4.42 లక్షలు లెవంచగలవు.

25. ఈమధ్య మన ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామి వికేంద్రీకరణ విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ఇందుమూలంగా, చిన్న సీటివనర్లకు సంబంధించిన రివిన్యూకాఖ అధికారాలను, డబ్బును, బాధ్యతలను ఏండాంపత్తి నమితులకు అప్పగించాలనే ప్రతిపాదన బాటి ఉంది. ఈ విషయమై త్వరలోనే నిర్ణయం జరుగుతుంది.

26. ఇక వల్లెక్వార్స్ కాకింద నున్న చిన్న నీటి వనర్ల విషయంలో, రెండవ ప్రకాశికా కాలానికిని, ఆంధ్ర ప్రాంతానికి రూ. 242.90 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. కంపెనీలో రూ. 172.90 లక్షలు మామూలు చిన్ననీటి వనర్ల వసులకు, రూ. 70.00 లక్షలు పంటచెరువుల పునరుద్ధరణకు వినియోగించబడుతాయి. కలాగే, తెలంగాణాలోని గండ్లపడ్డ చెరువులకు, చిన్ననీటి వనర్ల పథకాలకు రూ. 251.02 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. అంకె ఉభయ ప్రాంతాలకు లిపి మొత్తం రూ. 493.92 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. ఇందులో రూ. 191.2' లక్షలు రెండవ ప్రకాశికా మొదటి మార్గంలో ఖర్చు అయింది.

27. 1959-60 : రూ. 145.01 లక్షలు కేటాయించబడినాయి—
ఆంధ్రాకు రూ. 70 లక్షలు ; తెలంగాణాకు రూ. 75.81 లక్షలు 1960-61 సంవత్సరానికి రూ. 136.60 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. 68.20 లక్షలు, వాట జమీందారీ ప్రాంతాల్లోని చెరువుల అభివృద్ధికి, గండ్లపడ్డ చెరువుల మరమ్మత్తులకు 'బి నిర్మాణం' పథకంపై ఖర్చు చేయవచ్చునని, ఇటీవల ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. అందువలన కేంద్ర ప్రభుత్వగ్రాంటు ఇందుకు ఉపయోగించబడుతుంది. అయితే, రూ. 20,000 లు, ఇంకెక్కువ ఖర్చు అయ్యే చెరువులకే ఇది వర్తిస్తుంది. స్థానిక ప్రజల సహకారాన్ని, ఉత్సాహాన్ని పొంది, వని తొందరగా జరిగెట్లు చూడటానికిగాను, ఇంకా కొన్ని నిర్మాణాలను ప్రభుత్వము సమకూర్చింది.

వరద నివారణ పథకాలు :

28 నీటినాగు పనులకు, పెంటబొలాలకు, ప్రజలకు వరదలవల్ల కలుగు తున్న నష్టాన్ని సేవారించేందుకై, రాష్ట్రంలోని సదుల్లోనికి ఒక సమన్వయ పథకం తయారు చేయబడింది. ఖర్చు రూ. 60 కోట్లు ఉంటుంది. ఎవరూ మూడే కోట్లయినా కేటాయించవలసి ఉంటుందని, వదేవచే విజ్ఞప్తిచేసినా, కేంద్ర ప్రభుత్వం రెండవ ప్రణాళిక క్రింద రూ. 1.77 కోట్లకు మাত্রమే కేటాయించింది. 1959 మార్చి నెల చివరకు, అప్పుడే రూ. 101.27 లక్షల ఖర్చు అయింది. 1959-60 బడ్జెట్లో చివరికి తేలిక కేటాయింపు రూ. 60 లక్షలు. 1960-61 సంవత్సరానికి రూ. 119 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. నిమ్మలగి ఎర్రకాలవ, తాండవనదులకు సంబంధించిన వరద నివారణ జలాశయాలు గురించి, ఉప్పుతేరును వెలుపుచేసే పథకం గురించి, కేంద్ర జల మంత్రిత్వ శాఖకు సమితి సాంకేతిక సరిశీలనలు పుచ్చుతోంది. అఖండ గోదావరి కడదిగట్లను ఎత్తుచేసి, గట్టిపరచే అందులను కూడా యీ సమితి పరిశీలిస్తోంది. ఈ సమితి నాలబట్టి ఖర్చు రూ. 168.29 లక్షలు ఉంటుంది. ఎవరూ జలాశయ పనుల సరిశీలనలో ఉన్నది. వరదల ఉద్భవతాన్ని అగ్గించే జలాశయాల ఫలితంగా, వరద నివారణ పథకాల మూలంగానూ, సుమారు 400 లక్షల వరదలకు సంబంధ ప్రమాదం గొలగొచ్చును. రెండవ ప్రణాళిక ముగిస్తున్నా, సుమారు 100 లక్షల వరదల ప్రాంతానికి వరద బాధ తప్పకుంది.

29 ఈ పనులను తొందరగా పనిపాగించేందుకు గాన, ప్రత్యేకంగా ఒక కేంద్రం మంజూరు చేయబడింది. దీనికి ఒక సూపర్ ఇంజనీర్ ఇంజనీర్ ఉంటాడు. ప్రధాన కార్యాలయం ధవళేశ్వరంలో ఉంటుంది. సేవలను అందించేందుకు సంబంధించిన మూడవ సంవత్సర ప్రణాళిక కూడా నయ్యారవతోంది. 1960 డిసెంబరుకు ముందు తలపెట్టిన పథకాలన్నీ పనిపాగించి పరిశీలనలు పూర్తి చేయటానికి తగు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఇందు మూలంగా, వచ్చే ఏడాది ముగింపునాటికి వాలిని మంజూరు చేయటానికి సిద్ధమైంది. దీని నిమిత్తమే అనుగ్రహ మున్నట్టి సూపర్ ఇంజనీర్ ఇంజనీర్ కింది, ప్రత్యేక పరిశీలితా కేంద్రాలు ఆంధ్ర ప్రాంతంలోనూ, తెలంగాణ ప్రాంతంలోనూ పని చేస్తున్నాయి.

అట్లూరి సత్యనారాయణరాజు,
ఎడ్లక పర్మిట్టా మంత్రి.

